99—8—A.

91—7 n° 30015

102—7.

Digitized by Google

JACOBI JOSEPHI

LABBE

SELENOPOLITANI

DE DEO

HEROICA.

242

L 11 8

Carmen Deo noſtro.

16726

Pſ. 39. v. 4.

VENETIIS,

APUD FRANCISCUM PITTERI.

MDCCLXXIII.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

BIBLIOTECA

Digitized by Google

Digitized by Google

FCC 16.726

PRÆLOQUIUM.

DE DEO, ac Divinis dicere, Lector Benevole, quàm ſit operoſum, & arduum, agnoverunt illi ipſi Philoſophi, qui cæteroqui minus dignè de DEO cogitabant. (*a*) Ipſamet Divinitatis amplitudo, & incomprehenſibilis excellentia humanæ mentis aciem fulgore ſuo perſtringit: adeoque tenebras facit impenetrabiles, & venerabilem circùm caliginem offundit. Nihiloſecius, in hoc nimirum nati ſumus, tantùm ut DEUM noſtrum cognoſcere, & amare, & laudare etiam, pro virili annitamur. Quod ut rite, atque ordine, & ut par erat, facere poſſemus; lucem, qua regeremur

(a) *Roges me: Quid, aut qualis ſit DEUS? Auctore utar Simonide: de quo cùm quæſiviſſet hoc idem tyrannus Hiero; deliberandi cauſſa ſibi unum diem poſtulavit. Cùm idem ex eo poſtridie quæreret, biduum petivit. Cùm ſæpius duplicaret numerum dierum, admiranſque Hiero quæreret: cur ita faceret?* Quia quantò, inquit, diutius conſidero; tantò mihi res videtur obſcurior. *Cic. de nat. Deor. L.1.*

Digitized by Google

mur accendit, & quaſi facem quamdam, præ manu nobis dedit, in divinis Libris, benigniſſimus DEUS. Et verò

a *quid dignius omni*
Et cura, & ſtudio, & noſtræ conamine mentis,
Quàm rem infinitam brevibus comprendere chartis?
Rem, cauſſam rerum, veram Rem.

Et tamen vidi ego neminem, qui de DEO, & *Attributis*, ut ajunt, ſingillatim, heroica ſcripſerit. Quod propterea ego fieri deſiderabam, quia carmina illa pondere ſuomet, & quaſi ingenita magniloquentia, rebus divinis tractandis accommodatiſſima mihi eſſe videbantur:

b *Laudate eum in ſono tubæ. Benè pſallite ei in vociferatione.*

De DEI Filio, & Servatore noſtro JESUXPTO ſcripſerunt heroica multi. Præ cæteris autem merito ſuo, & communi eruditorum ſuffragio palmam tulerunt Marcus

a *Antilucr.* L. 1. v. 3.
b Pſ. 150. v. 3. Pſ. 32. v. 3.

cus Hieronymus Vida, & Actius Syncerus Sannazarius: quibus nihil eſt ad veterum Poetarum, nominatim Virgilij majeſtatem proximius. Scio quæ paſſim nuperi, & ſeveriores Critici in ipſis reprehendunt. Neque excuſo omnia. Sed tamen laudandos magis, quàm reprehendendos eſſe exiſtimo Viros præclariſſimos, qui primi omnium Latinam elegantiam, Religioni ut famularetur, arceſſere, & ea canere aggreſſi ſunt,

c *Caſtalijs quæ nunquam audita ſub antris*
Muſarumve choris celebrata, aut cognita Phœbo.
d *Nulla erat ante via: prærupta, atque aſpera ſaxa,*
Et denſi latè obducebant omnia vepres.

Neque verò tam ſum ego temerarius, & excors, qui crediderim poſſe de penu meo exhibere meliora, & par Poetarum, quos poſt literarum inſtaurationem tulit Italia nobiliſſimum, ingenij mei (quod profectò ſentio quàm ſit exiguum) viribus ſuperare. Sed (ut ſemel omnem conſilij mei rationem aperiam) cùm ſublimitatem incom-

a 3 pa-

c *Sannaz.* Lib. 2. *de Partu Virg.* v. 301.
d *Vida.* Hymn. 1. v. 13.

parabilem, & in dicendo vim prorſus divinam Scripturarum tacitus mecum meditarer; exiſtimavi rerum divinarum tractationem ſucceſſuram feliciùs, ſiquis divinis libris, quoad fieri poſſet, inhærendo; non tam ſua, quàm divina carmine loqueretur. Et huic nimirum ego propoſito exſequendo totus incubui, & nervis omnibus contendi. Ac de verborum cultu, & elegantia (quam ſi minus aſſequutus; certè ubilibet conſectatus ſum) ſuo quiſque judicio liberè utatur, nihil enim impedio. Quod autem ad ſententiarum dignitatem ſpectat, cùm ferè omnia e divino Scripturarum penu deprompſerim; videor mihi habere cur diffidam minus.

Et nunquid Poetæ neceſſaria fictio? Audi, quid ſentiat Palingenius (apud Saint Aubin tractatu de opinione *L.* 1. *c.* 5.) agens de his, qui

Solas tribuunt fabellas Vatibus, ac ſi
Vera loqui fœdumque foret, vetitumque Poetis.
Horum ego judicium falſum, ac damnabile duco.
Nilque mihi melius, nil dulcius eſſe videtur
Quam verum amplecti: vetulis, puerique relinquo

Has

Has nugas ... Pudet ah! pudet eſſe Poetam,
Si nugis opus eſt puerilibus inſervire,
Et jucunda ſequi, ſpreto mendacia recto.

Qui contrà ſentiunt, illud præcipuè oggerunt: Poetis nomen factum a Græco verbo ποιεω, quod facere & effingere ſignificat. Quibus bene reſpondetur: Poetas quidèm a fingendo dictos, non jam, quod tanquam jurati veritatis hoſtes eſſent, debeant ſemper commenta inania, & meras fabulas crepare; ſed propterea quod tam ad vivum naturam imitentur, ut res non tam dici, quàm coram fieri, & cerni oculis videantur.

e *Non tantum ut dici videantur; ſed fieri res,*
Unde ipſis nomen Graij fecere Poetis.

Nihilominus ut communi opinioni morem gererem, fictionem induco ſimpliciſſimam, affinemque ijs, quas identidem Ovidius in Metamorphoſi: Poeſim acerbiùs flentem, captivam ſe, & ſervitio profano addictam: cui videlicet conſolandæ, & quaſi

a 4 in

e *Vida*. Lib. 2. Poet.

in dignitatem priſtinam reſtituendæ; carmina omnia deſtinata ſint.

Neque ego video ecquod aliud fictionis genus ordiri poſſit quis; quin Sanctiſſimæ noſtræ Religionis myſteria deterat. Exemplo, & documento mihi ſunt iidemmet Poetæ duo præſtantiſſimi, de quibus ſuperiùs. Quorum alter Mythologiæ ridicularijs plus juſto delectatus; ſacra profanis fœdè miſcuit: alter Sanctos Joſephum & Joannem totis libris tertio, & quarto Chriſtiados, introducit narrantes Pilato myſteria altiſſima Conceptionis, Nativitatis, ac Vitæ JESUCHRISTI, ut mortem illi deprecarentur. Quod neſcio, an ulli juſto rerum æſtimatori placere queat.

Quocirca fictionem optavi ego, quæ in hæc, aut his affinia non impingeret: in id præcipua quadam, & eminentiore cura intentus, ut veritatem divinam ne læderem; ſed ut pro mea tenuitate adornarem: utque ſolatium aliquod, ut ita dicam, Religioni procurarem, nunquam fortaſſe magis, quàm ætate hac noſtra libris exſecrabilibus audaciſſimè impetitæ.

Quanta potui adhibita diligentia, Lati-

ni-

nitatis Patres, Auctores ætatis, ut Eruditi loquuntur, aureæ, & argenteæ ſequutus ſum, quos triginta jam annos in delicijs habeo. Sicui vox aliqua, aut vis, & ſignificatio, quam voci attribuo, aut conſtructio, & orationis ductus aliquis ſcrupulum moverit; id primum peto, ut ne temerè, & ſine diſcuſſione ſententiam ferat, deinde ut erroris certò deprehenſi me admoneat. Siquidem ego & amicè admonenti gratiam habebo, & errorem agnoſcam, & emendabo libentiſſimè. Poſtremò, ut ante etiam, quàm te, Lector humaniſſime, lectioni accingas; ad typorum mendas, quæ poſtrema pagina emendantur, animadvertas. Et hæc habui quæ præloqui operæpretium, & neceſſarium exiſtimaverim.

ER-

ERCILIJ ACADEMICI ROBORETANI JUDICIUM.

Sicui ſuum judicium ſincerè exponere, ac libere unquam licuit, mihi nunc certè licet. Cùm enim rogatus ſum, ut Cl. Labbei opus legerem, & quid in eo placeret, quid diſpliceret, candidè aperirem; nihil dum Autoris videram, nihil de illo audiveram; ſic ut ignotus mihi plane eſſet. Ut igitur librum in manus ſumſi, majeſtatem quidem argumenti, & dignitatem non potui non admirari. At verebar, ut hoc noſtro in ſæculo, etſi erudito, eſſet Poeta ullus, qui tanto, & tam divino argumento par eſſe poſſet. Itaque cœpi attente opus evolvere, & prima carmina ſic legi, ut nonnihil diffiderem de felici ignoti mihi Autoris ſucceſſu. At neſcio quomodo fiebat, ut quo magis, & attentius legerem, ita carminis ſuavitas, vis, gratia me magis, ac magis alliceret; donec paullatim in admirationem divini, poematis (nihil affingo veritati) totum raperet. Quid plu-

plura? Tam avidè totum poema percurri, ut librum è manibus non depoſuerim, donec ad finem illius devenirem. Tum verò, quin gaudium meum poſſem diutius continere; illud cum amicis communicare, Poetam in cœlum ferre, opus abſolutiſſimum, & hac præſertim tempeſtate valde neceſſarium prædicare. Tentaverant quidèm antea nonnulli, ijdemque Clariſſimi Poetæ ejuſdem argumenti partem, & ſi nævi aliquot illis condonentur, jure optimo probandi. At qui totum tam prudenter animo conceperit, tam eleganter explicaverit, tam modeſto, eoque qui rem tantam decebat cultu ornaverit, ego quidèm vidi neminem. Nihil hic Poeta alienum, nihil profanum, nihil ineptum permiſcet; & ut qui Muſas colat ſeveriores, omnia ſacra, ac pene divina, & ex ipſo Scripturarum divino penu, ſive è Theologiæ Sacrario depromit. Verbo: Si ipſa Pietas ſuo ore loqui vellet, vix alijs verbis, ac ſententijs uteretur. Nec puto, rem me lectoribus ingratam facturum, ſi ipſam Pietatem, qualis mihi inter legendum identidem ante oculos obverſari videbatur, loquentem induxero. An ſatis eleganter, neſcio; at planè ex vero me illam inducere, totum poema, ut mihi videtur, vere elegans, pium, divinum teſtimonio erit. Verſiculi

au-

autem, quibus Pietatem loquentem inducere placuit, ſunt hi

Labbei Pietas legens libellos
Pios, & faciles, & elegantes,
Sed & grandiloquos, & eruditos,
Piarum mera mella Gratiarum;
Suas delicias, ſuos amores
Admirans; ter ut ore baſiavit,
Dixit: vos eritis mei calores,
Suaves, melliflui, pij calores,
Quos divinus Amor ſuos vocarit;
Illorum ſimiles, quaſi & gemelli,
Queis uſſit nova corda Apoſtolorum
Tum cum ruſticulóſque, ſimpliceſque
Lex amoris haberet ut magiſtros,
Diſertos facere, & pios volebat.
Digni, quos recinant Chori beati
Illi, vertice, qui in ſacro Sionis
Cantantes cytharis, ſequuntur Agnum.
Et mox alma ſuo in ſinu recondens,
Vos pro lacteolis mihi papillis
Eſte, o nectarei, novi libelli,
Seu quid dulcius eſt, ſuaviuſque.
Felices ſatis, oh! ſatis beati,
Qui vos mente pia, & pijs ocellis

Le-

Legent, & relegent, pioſque ſenſus
Milleno capient litos ſapore;
Qualem de pluvio ante Solis ortum
Cœli rore legebat illa quondam
Gens electa, Deo parum fidelis.
Hæc, & talia mille dixit alma,
Labbei Pietas legens libellos
Pios, & faciles, & elegantes,
Sed & grandiloquos, & eruditos,
Piarum mera mella Gratiarum.

Digitized by Google

ARGUMENTA
CARMINUM SINGULORUM
DE DEO.

Arg. Primi.

P*oeſis Origo*, *finis*, *luctus*. a v. 1. ad 27.
Propoſitio. a 28. ad 30.
Invocatio. a 31. ad 43.
Deum eſſe manifeſtum fit ex ipſa rerum creatarum ſtructura, *harmonia*, *ordine*, *& ex unanimi gentium omnium conſenſu*. a 44. ad 61.

Polytheiſmi, *præſertim Romani irriſio*. a 62. ad 90.

DEUS eſt unus. *Imo ſi unus non eſt* : *nullus eſt*. a 91. ad 115.

DEUS eſt Qui eſt, *Ab ſemet*, *nullius indigens*, *omnifariam perfectiſſimus*. a 116. ad 131.

DEUS eſt Trinus. a 132. ad fin.

Arg. Secundi.

Seraphim ter Sanctum cantu prædicant Deum : *& unam hanc iterant*, *& ingeminant*; *laudes alias prætereunt*. a v. 1. ad 16.

DEUS in ſe Sanctus omnimodè. a 17. ad 30.

Lex DEI ſancta, *ubi de conſcientiæ terroribus*. a 31. ad 44.

Do-

Digitized by Google

Domus DEI ſancta, neque fas illam ingredi ei, qui aliquomodo eſt inquinatus. a 45. ad 52.

DEUS nos ab origine inquinatos mundat, & ſanctos efficit, & infirmis, & imbecillibus dat vires. a 53. ad 80.

Sanctos coronat Gloria. a 80. ad fin.

Arg. Tertij.

Rerum omnium, quæ ſub Luna ſunt, Soliſque etiam inconſtantia, & viciſſitudo. a v. 1. ad 18.

Solus DEUS eſt Immutabilis, & Æternus. a 19. ad 40.

Homines, & humana, caduca omnia. a 41. ad 68.

DEUS etiam Mente immutabilis. a 69. ad fin.

Arg. Quarti.

Amare abſentem miſerabile, & triſtiſſimum eſt. a v. 1. ad 14.

Amare DEUM, qui abeſſe non poteſt, dulciſſimum. a 15. ad 34.

Nihil eſt, quod nos poſſit ſeparare a Deo. Non Arma. Non Dæmones conjurati. Non Cælum irarum plenum, & fulminans. Non Terra concuſſa imo. Non denique Mors ipſa. Nunquam nos deſerit DEUS, neque in Vita, neque in Morte. a 35. ad fin.

Arg.

Arg. Quinti.

Amare vehementer hominem tormentum eſt. a v. 1. ad 18.

Nuſquam requies Cordi noſtro, niſi in Deo. a 19. ad 24.

DEUS unus amat nos. Quod ſumus, quod vivimus quod ſpiramus, ab Deo eſt. a 25. ad 34.

Beneficia in nos Dei magis obvia, in Aere, Sole, Mari. a 35. ad 49.

Dominatio in creata omnia ab DEO Homini attributa. a 50. ad 101.

Terra medio aere pendula, & bono noſtro divitijs innumeris ditata. a 102. ad 132.

Beneficia potiora: Humani generis reparatio per CHRISTI mortem. Euchariſtia. a 133. ad fin.

Arg. Sexti.

Die

1. *Creatio* Abyſſi, *& Lucis, & Angelorum*. a v. 1. ad 11.

2. *Creat. Cælorum*. a 12. ad 15.

3. *Aquarum congregatio. Terræ undis prominentis ſubitaria ubertas*. a 16. ad 32.

4. *Solis, ac Lunæ & ſtellarum creatio*. a 33. ad 54.

5. *Creatio Avium, & Piſcium ex aquà; cæterorum Animantium è terra*. a 55. ad 75.

6. *Creatio Hominis, & ipſius in creata omnia in ſtatu innocentiæ imperium*. a 76. ad fin.

Arg.

Arg. Septimi.

Omnia in Sapientia fecit DEUS. a v. 1. ad 8.

Philoſophiæ, & ſapientiæ humanæ imbecillitas, & audacia. Terra modò ſtans; modò errans; modo rotunda; modò inſtar ovi; modò inſtar capæ, mutans habitus, quaſi luderet bacchanalia. a v. 8. ad 56.

Nihil ſcimus, ne quidem ſtellarum vera nomina, & ne quidèm ea, quæ pedibus conculcamus. Deſcriptio Culicis communioris, & Cicindelæ Mexicanæ. a 57. ad fin.

Arg. Octavi.

DEUS *omnium eſt & Pater; & Dominus. Omnia curat; nihil negligit.* a v. 1. ad 21.

Homines autem præcipua quadam, & magis paterna providentia complectitur. a 22. ad 44.

Futura, præterita, præſentia omnia proſpicit, & pro nutu temperat, & diſponit. Et Vindex Piorum eſt, & everſor impiorum. a 45. ad 73.

Sinit interdum Pios affligi; proſperari impios. Cur hoc? a 74. ad fin.

Arg. Noni.

Angelos, tanto nobis excellentiores, mira dignatione, Cuſtodes, & Pædagogos noſtros conſtituit DEUS. a v. 1. ad 8.

Quàm ſit nobis ſalutaris, & benefica cuſtodia, &

 tutela

tutela hæc, & quantis nos periculis ignaros eximat. a 9. ad 47.

Officia Tobiæ juniori exhibita ab Raphaele Archangelo. a 48. ad 70.

Officia Angeli Cuſtodis, hora mortis poſtrema, & decretoria. a 71. ad fin.

Arg. Decimi.

Flagitiorum, quibus DEUM homines ad iracundiam provocamus, compendiaria recenſio. a v. 1. ad 47.

Indignatio. a 48. ad 50.

Infinita DEI Patientia. Cunctatio ad puniendum: Facilitas ad ignoſcendum. a 51. ad 75.

Et tamen, ex quo DEUS Homo factus eſt, tardior eſt ad puniendum, facilior ad ignoſcendum. a 76. ad fin.

Arg. Undecimi.

DEUS eſt verax, & Juſtus. Neque fas illi palpum obtrudere; neque reſpicit perſonas, ſed merita: & pro meritis præmia, aut ſupplicia diſpenſat. a v. 1. ad 25.

Quò tardior eſt ad puniendum, eò eſt terribilior. a 26. ad 38.

Carceris inferni ſupplicio damnatorum deſtinati deſcriptio. Pœnæ, quæ ibi exercentur. a 39. ad 72.

Pœna, quam Theologi damni *vocant acerbior omnibus*. a 73. ad 86.

Gloria, & præmia parata Pijs. ab 86. ad fin.

Arg.

Arg. Duodecimi.

Exſibilaremus eum, qui non jam formoſum hominem, ſed illius umbram deperiret, & reptando ſequeretur. Nos autem plerumque idem facimus. Dominum obliviſcimur, umbras ſectamur. Femina ruina generis humani. a v. 1. ad 37.

Pulchritudo corporis ab Anima eſt. Quanta ſit Animæ pulchritudo. Et tamen; quaſi ſtilla quædam eſt divinæ pulchritudinis. a 37. ad 64.

Hæc tanta eſt, ut beatos faciat eos, qui intuentur coram, & vel ſola ſpe aliquando videndi rapiat. a 65. ad fin.

Arg. Decimi tertij.

Flendo naſcimur, flendo morimur omnes. Mortalium nemo eſt felix. Divitiæ, honores, imperia perſtringunt oculos vulgi, admirationemque, & invidiam popularibus excitant; at verò quietem animi, & veram felicitatem non afferunt. a v. 1. ad 39.

Obruimur malis, quaſi fluctibus. Neque poſſumus quin angamur, & contriſtemur. a 40. ad 59.

Refugium in ſolo DEO eſt. Poteſt ille ventis & fluctibus tranquillitatem verbo facere: & per medias undas iter tutum, & ſiccum præbere: & de ventre Cete incolumem repræſentare. Poteſt Leonibus nativam ferocitatem adimere. Poteſt in fornacem ardentem conjectum refrigerare, & oblectare. a 60. ad 93.

Poteſt vires addere, quibus, & flammas, & mortem contemnamus. a 94. ad fin.

Arg. Decimi quarti.

Vrbs, quam Dominus non tuebitur, corruet; quam tuebitur perennabit tuta. a v. 1. ad 10.

Exercitus Aſſyriorum deletus ſub Ezechia. ab 11. ad 41.

Jael. Judith. David puer inermis triumphans de Philiſthæo. a 43. ad 61.

Neque rarum, ſed uſu frequentiſſimum eſt fortiores vinci ab infirmioribus. a 62. ad 92.

Præclariſſima victoria Joannis Auſtriaci de Turcis, ad Naupactum. a 93. ad fin.

Arg. Decimi quinti.

Latebræ humani cordis impenetrabiles hominibus; imò & Angelis. a v. 1. ad 24.

Uni DEO manifeſta ſunt arcana cordium, etiam ea, quæ celeritate, & ambiguitate ſua noſmet ipſos præpediunt, & fugiunt. a 25. ad 45.

Solus DEUS legem indixit cordibus, quia ſolus ea intuetur. a 46. ad 67.

In die temporum poſtrema, ſecreta cordium denudanda omnia, & orbi univerſo palam facienda ſunt. a 68. ad fin.

Arg. Decimi ſexti.

Quia portentis, quæ cælum & terra quotidie ante oculos noſtros ponunt, continuatione aſſuevimus, & nihil

hil movemur; miraculis interdum, quaſi tonitru quodam, ſocordiam noſtram excitat DEUS, & vocat ad ſui cognitionem, & admirationem. a v. 1. ad 17.

Virga Moſis portentorum feraciſſima converſa in colubrum. a 18. ad 31.

Plaga Ægypti 1. *Nilus verſus in ſanguinem*. 2. *Ranæ*. 3. Sciniphes. 4. *Muſca*. 5. *Peſtis pecorum*. a 32. ad 74.

Plaga 6. *Ulcera*. 7. *Tonitrua, grando, fulgura*. 8. *Locuſta*. 9. *Tenebræ denſiſſimæ*. 10. *Clades Primogenitorum*. a 75. ad 136.

Pharao cum immenſo exercitu Iſraelitas perſequens ſubmerſus. a 137. ad fin.

IN-

INDEX

CARMINUM.

I. Unus eſt Deus. pag. 4
II. Sanctitas. 11
III. Æternitas. 17
IV. Præſentia. 22
V. Beneficentia. 27
VI. Omnipotentia. 36
VII. Sapientia. 42
VIII. Providentia. 48
IX. Cuſtos. 55
X. Patientia. 61
XI. Juſtitia. 67
XII. Pulchritudo. 75
XIII. Refugium. 80
XIV. Dominus Exercituum. 87
XV. Scrutans Cor. 94
XVI. Qui facit mirabilia ſolus. 101

XVII. Deus Homo. 123
XVIII. Princeps Pacis. 130
XIX. Super omne nomen. 138
XX. Rex Gentium. 144
XXI. Signum cui contradicetur. 150
XXII. Subditus illis. 158
XXIII. Lux Mundi. 163
XXIV. Rex Manſuetus. 173
XXV. Bonus Paſtor. 181
XXVI. Triumphus. 187
XXVII. Deus Abſconditus. 194
XXVIII. Mœror. 200
XXIX. Opprobrium hominum. 206
XXX. Exceſſus. 220
XXXI. Sopor Excuſſus. 226
XXXII. Rex Gloriæ. 232
XXXIII. Virtus ex alto. 239

NOI

Digitized by Google

NOI RIFORMATORI

Dello Studio di Padova.

Avendo veduto per la Fede di Reviſione, ed Approvazione del *P. F. Filippo Roſa Lanzi* Inquiſitor General del Santo Officio di Venezia nel Libro intitolato; *Jacobi Joſephi Labbe Selenopolitani De Deo Heroica &c. MS.* non v' eſſer coſa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per atteſtato del Segretario Noſtro, niente contro Principi, e buoni coſtumi, concediamo Licenza a *Franceſco Pitteri* Stampator di Venezia che poſſi eſſere ſtampato, oſſervando gli ordini in materia di Stampe, e preſentando le ſolite Copie alle Pubbliche Librarie di Venezia, e di Padova:

Dat. li 25. Luglio 1773.

(*Andrea Querini* Rif.
(*Alviſe Vallareſſo* Rif.
(*Franceſco Moroſini* 2. Kav. Proc. Rif.

Regiſtrato in Libro a Carte 130. al Num. 1088.

Davidde Marcheſini Segr.

Adì 2. Agoſto 1773. Regiſtr. al Magiſtr. contro la Beſtemmia in Libro a carte 53.

Andrea Grattarol Segr.

CAR-

CARMEN
DEO NOSTRO.

VEro, unique Deo laudando nata Poeſis
Lamentabatur, ſeſe ad viliſſima quæque
Captivam, invitamque trahi, dicique parentem
Eſſe ſibi, illacrymans indignabatur Homerum.
Divina ſeſe jurabat origine natam
Ante, ſuas mendax pareret quàm Græcia Muſas,
Anteque quàm Græcus foret ulli auditus Apollo.
De cælo ad Moſem delapſam ſe eſſe ferebat
[a] Tum, cùm magnificum Maris ille in littore carmen
Prorupit, cecinitque Deo, quo vindice, jamjam
Terga premens Pharao, flictuque, iraque frementes
Et currus, & equi, tantuſque exercitus, inſtar
[b] Plumbi, abiere deorſum, & ſubſedere profundo.

c So-

[a] Moyſes Homero prior eſt annis 567.
Tunc cecinit Moyſes & filii Iſrael carmen hoc Domino. Ex. 15. v. 1. Et hæc omnino eſt quæ prima in Scripturis de *Carmine* mentio fit. Ideoque primam Poeſis Originem ad Moſen refero.

[b] *Submerſi ſunt quaſi plumbum in aquis vehementibus.* Ibid. v. 10.

c Soli nempe Deo natam ſe incendere odores,
Thuraque, & humanas in cælum tollere mentes.
Captivam prorſus, contrectatamque proſanis
d Jam manibus, temerare auſis cæleſtia dona,
Traductam ſeſe inſana ad deliria amantum,
Ad conflata meris mendacia anilia nugis,
Ad portentoſa, & vaniſſima ſomnia. Falſis
Ex illo ſe numinibus, fœdiſque ſubinde
Sordibus incaſſum obnixam ſervire coactam.
Hæc memorans; flebat ſine fine: & fuſa pudore
Vultum avertebat retro, manibuſque tegebat
Conſpectum fugiens hominum, averſataque lucem
Inviſam dudum ſibi jam, mortemque præoptans:
Uſque & acerbabat flendo, urgebatque dolorem.
Siqua ego lugenti poſſem ſolatia ferre;
Vellem mendaces ad vera reducere Muſas,
Rurſus & imbuere alma Relligione Poeſim.
Tu mihi ades, tu conanti Deus, inſere ſanctum
Carmen, tu dignos poſſim fac rumpere cantus.
Tu modò quæ ſanctis arcana oracula libris
Obſignaſti; aperi, ſeptenaque ſolve ſigilla.
De te dicturus, divinos hos mihi fontes

Opta-

c *Ut cantem gloriam tuam, tota die magnitudinem tuam.* Pſ. 70. v. 8.

d *Dei noſtri gratiam tranſferentes in luxuriam.* Judæ. v. 4.

Optarim. Nam tu ſolus te digna loquutus.
Nec niti huc omnes potuere Aganippidos undæ,
Quas & Romani, Græcique bibere Poetæ.
Incute Carminibus vim tu his. Veluti imber in herbam,
e Ut ros in gramen, deſcendant Carmina in aures,
Quæ te ubivis, nomenque tuum, laudeſque ſonabunt,
Unigenæque tui, quem tu mortalibus ægris
Miſiſti natum de Virgine JESUM CHRISTUM.

e *Fluat ut ros eloquium meum: quaſi imber ſuper herbam, & quaſi ſtillæ ſuper gramina: quia nomen Domini invocabo.* Deut. 32. v. 2.

Digitized by Google

UNUS EST DEUS.

Ad Rom. 3. v. 3.

Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus
Et hi tres unum ſunt.

1. *Joan.* 5. v. 8.

CARMEN I.

Artificem magnum eſſe aliquem, qui ſydera, cælum,
Qui Mare, qui terras, totumque vocaverit orbem
E nihilo, tantaque aptaverit, ac regat arte,
f Sponte ſuà res nos ipſæ informantque, docentque.
Vel detrectanti & fugienti occurrit ubique,
Et ſe ſiſtit ubique Deus. Jumenta docebunt
g Hoc te, ſi neſcis, narrabunt hoc tibi muti,
Et ſtolidi piſces. Nulla unquam hoc auſa negare
Gens, vel inacceſſo ſeptem ſubjecta trioni;

Quam-

f *A magnitudine enim ſpeciei & creaturæ poterit cognoſcibiliter creator horum videri*. Sap. 13. v. 5. *Ita ut ſint inexcuſabiles*. Ad Rom. 3. v. 20.

g *Interroga jumenta, & docebunt te ... & narrabunt piſces maris*. Job. 12. v. 7. & 8.

Digitized by Google

Quamlibet averſo Sole illac, ſegnius atræ
Incumbunt ſuper, & regnant lugubrius umbræ.
Vel quæ gens ignota diu, malè credita quondam
h Torreri; nullos æſtus nec frigora ſentit;
Vereque perpetuo, multo & ſpectabilis auro
Eſt : & erat quondam medio ſub Sole tenebris
Obruta; nunc totis & luce, & Sole fruuntur.
Non homo, ſed ſtipes, ſed dura, & inhoſpita rupes,
Qui nullum ſentit, nullum qui Numen adorat.
Peccarunt homines contrà, nec mitius. Unum
k Diviſere Deum in plures, deliria quæque,
Fabellaſque anuum pro relligione ſequuti.
Non tot, cùm fluctus tollit Mare ſubrigit algas:
Nec tot in immenſo exiguæ ſunt littore arenæ:
Nec totidem viles herbæ naſcuntur in agris,
Quot ſibi ſtulti homines fecerunt numina, quotque
Ridiculoſos invexere deoſque, deaſque,
Queis deridendis nulli ſatis eſſe cachinni.
Ipſe Pater divum, qui fulmina librat ab aure,
Infames paſſim rixas, & jurgia miſcet.
Ut miſcere ſolent multa vi cornua tauri,

h Mexicanos indicat.

i *Omnes homines vident eum*. Job. 36. v. 25.

k *Mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei in ſimilitudinem imaginis corruptibilis hominis & volucrum, & quadrupedum, & ſerpentum*. Ad Rom. 1. v. 23.

Quis nemori imperitet, quem bucula pulchra ſequatur.
Taurus & interdum, interdum fit Jupiter imber
Aureus : incaſſumque eadem conjuxque, ſororque
Anxia circumfert ſeſe, perque omnia verſat.
Ingenioſa Viro (fas hoc dixiſſe) libido eſt,
Nataque adulterio Jovis eſt bona turba deorum.
Tu quoque mutaris torvo, Neptune, juvenco,
Virginis Æoliæ maleſano captus amore.
Et te Phœbe palam citharamque, deumque profeſſum
Caſta magis fugiens horret Peneìa Daphne.
Quid Venus, & genitus Maja, & redimite corymbis
Bacche tu? At huic cœno piget ultra hærere, pudetque.
l Hæccine propudia, exſecrandaque monſtra colebat
Roma? Ah probroſa humanæ deliria mentis!
Et quorum pupos bimos, pupaſque puderet.
Uſque adeo niſi ſancta Deus ſua lumina porgat;
m Nos homines ſuper his miſerè inſanimus, & ipſum
Naturæ ingenitum tardamur cernere lumen.
Nonne dij plures altercarentur utrinque
(Quandoquidem non mens una eſt, non una voluntas)
Utro poſſet uter plus? Qui non omnia poſſit;

Non

l *Quomodo ergo æſtimandum eſt, aut dicendum eſt illos eſſe deos?* Bar. 6. v. 39.

m *Nam & ſiquis conſummatus fuerit inter filios hominum, ſi ab illo abfuerit ſapientia tua, in nihilum computabitur*, Sap. 9. v. 6.

Non erit ille Deus. Fac omnia poſſit uterque:
Eſte pares omnes. Pejus tum viribus æquis
Concurrent, luctabuntur, poteruntque viciſſim
Alternas rapere, & raptas avertere prædas.
Conflictu hinc, atque hinc tanto malè diditus orbis
Debuerat vaſtam dudum traxiſſe ruinam.
Ceu Troja in cineres abijt fundo eruta, tum cum
Mulciber in Trojam, pro Troja ſtabat Apollo.
 Mimica ſunt iſthæc. Et qui fecere gregales
Ridiculos fecere deos. Unus ſit oportet
n Rex, Auctor rerum, quo præſide cuncta gerantur:
Omnia cui ſubſint cælo, terraque, marique:
Quique regat ſolus quæ fecerit omnia ſolus.
Si plures; nullus Deus eſt. Similemve, paremve
o Haud patitur. Nullum eſt, duo ſi ſint numina, numen,
Neſcia quò rueret, cùm plures extulit; omnes
Cæca ſuperſtitio temeraria ſubruit aras.
Non ſecus ac nauta interdum malè providus urget
Ad ſcopulum proram, quem tota mente cavebat
Sollicitus. Gemit abruptis compagibus alvus

n *Dominus Deus noſter Dominus unus eſt.* Deut. 6. v. 4. *In manu tua virtus, & potentia: in manu tua magnitudo, & imperium omnium.* 1. Par. 29. v. 12.

o *Non eſt ſimilis tui Deus in cælo deſuper, & ſuper terram deorſum.* 3. Reg. 8. v. 23.

Undique, & errori inſultans ruit undique pontus
Fervidus, abſorbetque una navemque, viroſque.
Mens mera, ſublimis, ſupremaque, *Spiritus* inquam
p Eſt Deus: haud ullo, veluti nos, corpore cretus,
Quod queat aut manibus contingi, oculiſve videri
Humanis: neque fas illum comprendere mente.
Non plus, quàm parva mare circumſcribere concha
Immenſum, aut ſtellas digito deducere cælo.
q Magnificum hoc illi nomen *Qui eſt*. Scilicet ille
Ab ſeſe eſt, & erat jam tum quando omnia quotquot
Sunt, nihili tenebroſo, intricatoque profundo
Obruta erant, unuſque eſt, qui non cœperit unquam
Eſſe, & qui fuerit retro, æternumque ſine ullo
r Principio, ſemperque erit idemmet ſine fine.
Unus ſufficiens ſibi prorſus, ſeque beatus;
Mirè autem Bonus erga nos, ultroque benignus.
Nil aut optare, aut poteris confingere majus,
Nil ſimile: eſtque adeo, quoniam ille eſt Optimus, Unus.

ſ Sed

p *Spiritus eſt Deus*. Joa. 4. v. 24. *Quem nemo hominum vidit, ſed nec videre poteſt*. 1. ad Timot. 6. v. 16. *Incomprehenſibilis cogitatu*. Jer. 32. v. 19.

q *Sic dices filiis Iſrael: Qui eſt miſit me ad vos*. Ex. 3. v. 14.

r *Neque initium dierum, neque finem vitæ habens*. Ad Hebr. 7. v. 3. *Habitans æternitatem*. Iſa. 57. v. 15.

ſ Sed non propterea eſt Deus infœcundus, & orbus.
Non ita. Quippe Pater Deus eſt, & compare gaudet
Progenie: eſtque iterum compar Genitoque, Patrique
Quod ſanctum ſpirant Flamen Genituſq;,Paterq.
Arcanum o! Myſterium inenarrabile linguis!
Cum non ſint plures, ſit cum Deus unus, & idem;
Eſt Pater,eſt Genitus,Sanctus quoque Spiritus ipſe eſt.
Suntque hi tres unum, & numero Deus impare gaudet.
Omnino Ingenitus Pater eſt, & originis expers.
t Filius æternum genitus, genituſque hodie dum
A Patre eſt, alta dum ſemet mente tuetur:
Propterea que Patris Verbum eſt, & vivida imago:
Proſumque eſt Patri æqualis, Patrique coævus,
Deque Deo verus Deus, ac de Lumine Lumen:
Eſt ut uterque æquè Omnipotens, Æternus uterque.
Omnipotens Æternus item eſt qui Spiritus almus
A Patre, & Verbo procedit tanquam ab eodem
Principio ſine principio. Non filius ille,
Nec genitus; Deus eſt tamen,& ſpirabile Numen,

Et

ſ *Si ego, qui generationem cæteris tribuo ſterilis ero, ait Dominus Deus tuus?* Iſa. 66. v. 9.

t *Egreſſus ejus ab initio a diebus æternitatis*. Mich. 5. v. 2. *Ego hodie genui te*.

u *Omnia quæcumque habet Pater mea ſunt*. Joa. 16. v. 15.

x *Spiritum veritatis, qui a Patre procedit*. Joa. 15.

Et Patris, & Gnati dia Aura, reciprocus ardor.
Nec tres Dij, treſve æterni, rerumque potentes
Sunt, aut tres Domini. Quin contrà, eſt ut Deus unus;
Una eſt Majeſtas, eademque potentia & unus,
Quotquot ſunt rerum, celſi & Moderator Olympi.
Sed quid ego hæc balbutire impuriſſimus ore?
Aligeri Juvenes, celeres ſine corpore mentes,
Qui te, Trine Deus, tremebundi, & cernui adorant;
Cantu concelebrant ter ſanctum, plura nec audent.

Digitized by Google

Sanctus Sanctus Sanctus Dominus Deus.

Iſa. 6. v. 3.
Apoc. 4. v. 8.

CARMEN II.

Audiit Eſaias ſacrum hunc pæana canentes
Cæleſtes illos Genios, quibus undique (ſenæ
y Surgebant alæ: velabant ora duabus
Velabantque pedes binis, biniſque volabant.
Audiit ingeminatum ipſum hunc pæana Joannes,
Alternans cælo exilium, Pathmoque beatus.
Et quamvis alias ſibi tum ſumpſere figuras
Aligeri, ſpeciemque aliam, vultuſque ferebant
Hic Hominis, Bovis, atque Aquilæ illi, atq; ille Leonis;
Carmen idem, ſanctumque melos ſimul ore ſonabant.
z Hoc indefeſſi ingeminant nocteſque, dieſque,
Et nunquam cantu ceſſant nec voce quieſcunt.

Cum

y *Seraphim ſtabant ſuper illud; ſex alæ uni, & ſex alæ alteri: duabus velabant faciem ejus, & duabus velabant pedes ejus, & duabus volabant.* Iſa. 6. v. 2.

z *Et requiem non habebant die, ac nocte dicentia Sanctus, Sanctus, Sanctus.* Apoc. 4. v. 8.

Digitized by Google

Cùm ſint innumeræ, quas poſſint dicere laudes,
b Prætereunt alias, placet hanc iterare canendo.
Scilicet hæc tua Sancte Deus divina voluptas,
Carmen & hoc, hunc & pæana libentius audis.
Sanctus es, & *Sanctus* rurſumque, iterumque vocari
Mavis quam Sapiens, Immenſus, quidquid & omne es.
Quin malles non eſſe Deus, Sanctuſque manere,
c Siquis non ſanctus, ſiquis Deus improbus eſſet,
Quales mentita eſt, & quales eſſe volebat
Fœda ſuperſtitio, ſtultaque adolebat acerra.
Ante ſuperfuſæ genialia fœdera jungant,
Cumque intermixtis habitent ſimul ignibus undæ:
Ante ſuperſedeant odiis, ſeſeque viciſſim
Pellere dediſcant lucem nox, luxque tenebras;
Ante ſuis & cardinibus, ſuo & axe revulſum
Præcipitabit in ima ferens ſe Tartara Cælum;
Quàm te, Sancte Deus tangant contagia culpæ,
Quàm tu non fueris, veluti es nunc, undique Sanctus.
Sanctus es, & cæli coram te ſydera ſordent,
d Nec ſunt munda ſatis, prope ſunt & ſordida vultu.
e Ne-

b *Pſallite Domino ſancti ejus: & confitemini memoriæ Sanctitatis ejus.* Pſ. 29. v. 5. *Magnificentiam gloriæ Sanctitatis tuæ loquentur.* Pſ. 144. v. 5.

c *Quoniam non Deus volens iniquitatem tu es.* Pſ. 5. v. 5.

d *Stellæ non ſunt mundæ in conſpectu ejus.* Job. 25. v. 5.

e Nemo ut tu ſanctus. Sancti tu regula prima,
f Et norma es. Tua Lex ſancta indelebilis hæret
Uſque infixa animis noſtris, damnatque nocentes
g Vociferans, quatienſque altè, intentanſque flagellum.
Siquid peccamus, ſiquid committimus; ipſa
Supplicium ſibi mens eſt pravi conſcia facti.
h Nam te ſentimus præſentem, teque veremur,
Et tua nimirum tua nos præſentia terret;
i Quantumvis latebras ſceleri quæramus, & umbras,
Sitque ſine humano teſte ullo, & judice crimen.
Indeprenſa etiam, obſcuriſque obducta latebris;
Formidant tamen, & coram te crimina pallent.
Sãcta quoq; eſt tua magna Domus, nec limina adire
Fas ulli; ſancto niſi vitæ fine quierit,
Elueritque omnes, ſiquas dum vita manebat
Admiſit ſordes. Quod ſi nondum exuit omnes,
Si qua inoleſcit adhuc, ſupereſtve; arcebitur exul
Ille Domo, regnoque tuo, & cæleſtibus oris,

k Exi-

e *Nemo ſanctus ut eſt Dominus*. 1. Reg. 2. v. 2.

f *Lex Domini immaculata convertens animas*. Pſ. 18. v. 8.

g *Semper enim præſumit ſæva perturbata conſcientia*. Sap. 17. v. 10.

h *Terrores tui conturbaverunt me*. Pſ. 87. v. 17.

i *Non ſunt tenebræ, & non eſt umbra mortis, ut abſcondantur ibi, qui operantur iniquitatem*. Job. 34. v. 22.

Digitized by Google

k Exiguam donec maculam longo igne piarit,
Fœdaque jam culpæ veſtigia nulla ſuperſint.
Quam nobis labem primi aſperſere Parentes,
Tu carnẽ humanã indutus,moribundaque membra
l Sanguine laviſti: nam ſic inſederat altè,
Ut niſi divino non poſſet ſanguine tolli.
Nunc paucis verbis, modiciſque abſumitur undis
Quæ macula Heroas veteres, ſanctumque Senatum,
Mille alios, alios ter mille, atque amplius annos
Poſt mortem, extorres patria, regniſque beatis
Carcere detinuit mœſto, & nigrantibus umbris.
Quin etiam maculis, quas ultro admiſimus ipſi
Abluimur rurſus verbo: dant verba ſalutem,
Quæ prope divino Judex tonat ore Sacerdos.
Atqui conſcelerari olim ſemel Angelus auſus;
m Supplicia exhauſit, neque fas reſipiſcere: cælo
Præceps, in rictus mutatus, & ora draconis,
Cauda ſtellarum magnam vim uno impetu ſecum
Contorquens, nunquam extinguendis ignibus ardet.
Aſt homini infandis temerari ſæpius auſo

Sor-

k *Quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requieſcet in monte ſancto tuo? Qui ingreditur ſine macula.* Pſ. 14. v. 1.
l *Lavit nos a peccatis noſtris in ſanguine ſuo.* Apoc. 1. v. 5.
m *Angelis peccantibus non pepercit, ſed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos.* 2. Pet. 2. v. 4.

Sordibus, & ſtygiis ſe ultro intinxiſſe venenis;
Sanari ſatis eſt voluiſſe: parata medella eſt.
Hæc tua, Sancte Deus, ſunt munera: tu poteſ unus
n Quamlibet infectos ab origine reddere mundos,
Sanctoſque efficere. Idem tu mortalibus ægris
Auxiliator opem ſanctam, vireſque miniſtras:
Queis nixi, quamvis gradimur per lubrica plantis
Infirmis; uncti luctari, ſtareque firmi
Poſſimus: mediaſque acies, medioſque per hoſtes;
o Ire tamen, vimque inferre, atque irrumpere cælo.
p Millia Sanctorum palmis, variiſque coronis
Inſignita implent quæ plura ſedilia cæli
Seditioſa phalanx ad tartara, ad ima, per auras
Exturbata, ſua liquere vaciva ruina.
Concolor Auroræ, ſurgentis luce diei
Candidior cunctos veſtit fulgorque, nitorque:
q Occiſi Agni omnes lavere in ſanguine veſtes.
Ut varios carne induti peperere triumphos;

Sic-

n *Quis poteſt facere mundum de immundo conceptum ſemine? Nonne tu, qui ſolus es.* Job. 14. v. 4.

o *Violenti rapiunt illud.* Matth. 11. v. 12.

p *Cum eo Sanctorum millia.* Deut. 33. v. 2. *Amicti ſtolis albis, & palmæ in manibus eorum*, Apoc. 7. v. 9.

q *Laverunt ſtolas ſuas, & dealbaverunt eas in ſanguine Agni.* Ibid. v. 14.

Sic palmæ in manibus variant, variantque coronæ.
Queis depingendis nulli ſatis eſſe colores,
Nulla manus, vox nulla. Silet ſtupefacta Poeſis,
Caſtaliæ areſcunt rivis languentibus undæ.
Omnibus in vultu eſt quæ pectore fuſa redundat
r Lætitia: exſultant omnes, Agnumque ſequuntur.
Et Sanctum, Sanctum, Sanctum ingeminantque, canuntque.

r *Exultabunt Sancti in gloria ... Exaltationes Dei in gutture eorum.* Pſ. 149. v. 5. & 6.

ÆTER-

ÆTERNITAS.

Apud quem non eſt tranſmutatio, nec viciſſitudinis obumbratio.

Jac. 1. v. 17.

CARMEN III.

ASpice ut inconſtās eſt, & mutatur in horas,
Et nunquam Lunæ eſt nec vultus, nec (color idem.
Æmula nunc fratris toto, & pleno ore refulget
Candida: nunc languet, medioque atrata nigreſcit
Orbe: modò obtuſis, modò acutis cornibus ardet
Vix: nunc obruitur, penituſque immergitur umbris,
Illius in cælo veſtigia nulla ſuperſunt.
Hæc itidem cunctas res inconſtantia verſat
Humanas: ſic apparent, ſurguntque caduntque:
Sic & mutantur quæ ſubſunt omnia Lunæ.
ſ Occidit, atque oritur repetito funere & ortu

In-

ſ *Oritur Sol, & occidit, & ad locum ſuum revertitur, ibique renaſcens gyrat per Meridiem, & flectitur ad Aquilonem ... & in circulos ſuos revertitur.* Eccle. 1. v. 5. & 6.

Inconſtans etiam Sol, & ſordeſcit opacis
Obſcœnus maculis. Turpant ſua lumina nigræ
Denſatæ circùm fumo, ac fuligine cruſtæ,
Et mutat, vertitque locum, interdumque Bootæ
Obvertit ſeſe; dein contrà obvertitur Auſtro,
Retrorſumque trahit gyrum, & conſiſtere neſcit.
Omnia mutantur cælo, terraque, marique.
Unus mutari, maculaſque, viceſque ſubire
Duntaxat neſcit Deus. Immutabilis idem
Qui nunc eſt, fuit æternum, æternumque manebit.
  Nondũ Tẽpus erat, neq; Sol, neque Luna, neq; Aſtra,
Quæ metirentur revoluto tempora curſu:
t Necdum cæleſtes orbes, necdum Mare, Tellus
Extulerant caput e nihilo: necdumque profundas
Umbrabant valles nebuloſa cacumina Montes;
At Deus idem & erat qui nunc eſt, quantus & eſt nunc.
u Tempus erit, cùm Sol totus noctefcet, & alto
Præcipitata ruent e cælo ſydera: triſti
Squal-

t *Priuſquam montes fierent, aut formaretur terra, & orbis; a ſæculo, & uſque in ſæculum tu es Deus.* Pſ. 89. v. 2.

u *Sol convertetur in tenebras, & Luna in ſanguinem.* Joel. 2. v. 21. *Et ſtellæ cadent de cælo.* Matth. 24. v. 29. *Tu autem idem ipſe es, & anni tui non deficient.* Pſ. 101. v. 28.

Digitized by Google

Squallore, & putri tabeſcet ſanguine Luna.
Et turbata ſuis hæc Machina fundamentis
Ibit in exiguos cineres, tenueſque favillas;
At Deus idem & erit, qui nunc eſt, quantus & eſt nunc.
Utcunque huc illuc paleæ volvantur inanes,
Et nebulæ circum; tamen eſt immotus, & hæret
Mole ſua, & multum nubes excedit Olympus.
Non, ut homo, anguſto fugitivi temporis orbe
Arctatur Deus, anniſve, aut ætate ſeneſcit.
x Mille anni nihil illi omnino, ſuntque perinde
Tanquam heſterna dies, quæ jam nunc tota receſſit.
Contrà homines ſumus inſtar fumi, inſtarque vaporis
y Qui fugit ex oculis, evaneſcitque repente.
Tantiſper ſumus; at mora nulla eſt; fumus abibit.
Quanto, qui vivunt, plures vixere, neque ultra
Jam ſunt? Diſcuſſus vapor ille eſt, tranſiit umbra.
Quot ſunt vel Reges, quorum vel nomina novit
z Nemo, & vix docti an fuerint meminiſſe laborant?
Nec jã ſoli homines; Populi quoq; Regnaque, & Urbes
Inſtabiles, ut homo ſunt, intereuntque, caduntque.

x *Mille anni ante oculos tuos tamquam dies heſterna, quæ præteriit.* Pſ. 89. v. 4.

y *Defecerunt ſicut fumus dies mei.* Pſ. 101. v. 4.

z *Non eſt priorum memoria; ſed nec eorum quidem quæ poſtea futura ſunt erit recordatio.* Eccle. 1. v. 11.

Quæ fera Carthago Romanis deſuper altis
Mœnibus intonuit victrix, Canniſque ſuperba
Ex Aniene ipſo Tibri inſultavit, & Urbi;
Jam nihil eſt. Mutum, quod paſſim littus aratur
Hoc ſupereſt, diſceptaturque & opinio vix eſt
Nunc, ubinam fuerint tandem Carthaginis arces.
Quid Tyrus, & Sidon? Quid quæ miracula Mundi
Tot ſola enixa eſt Babylon? mera nomina jam ſunt.
[a] Ah Babylon, Babylon! Ubi nunc miracula, & horti
Aerij, turres, contermina mœnia cælo?
Nuſquam. Reſtabant quæ rudera, teſquaque Pardis
Jam non ſunt: etiam hæc periere, & nomina ſola
E tantis ægrè & vix emerſere ruinis.
Humanum nihil eſt firmum. Abſumuntur ab annis
Omnia. Suntque etiam lapides, & ſaxa caduca.
Parietibus, muris, Regniſque, atque Urbibus ipſis
Mors inſtat, brevis eſt, volucri & pede volvitur ætas.
Omnia prætereunt, dilabunturque, perinde
Ac refugo tranſit fluvio revolubilis unda.
[b] Unum immortale eſt, unum immutabile ſemper
Numen, quod longo intervallo tempora cuncta
Antiſtans, nunquam incepit, neque deſinet unquam,
[c] Nec

a *Subito cecidit Babylon, & contrita eſt*. Jer. 51. v. 8.
b *Solus habet immortalitatem*. 1. ad Tim. 6. v. 16. *Ego Dominus, & non mutor*. Mala. 3. v. 6.

c Nec variat, neque præteritum, quidquamque futurum
Illi eſt. Perpetuò preſens ſemper ſibi conſtat.
Omnia complectens, ſimul omnia conſpicit uno
Intuitu, nec tranſcurrit, neque mente movetur.
Divinæ Mentis nulla aut conceptio tranſit,
d Aut amor, aut odium nunc eſt, quod non erit olim,
Aut quod non fuerit ſemper ſine fine per ævum.
Non hoc, deinde aliud, fluxa, ut nos mente revolvit:
Non animus ſeſe ſtudia in contraria ſcindit
Mobilis, aut varius nunc huc, nunc volvitur illuc.
Mens immota manet, manet æquè immota voluntas,
Et ſolus Dominus ſic Immutabilis ipſe eſt.
Omnino Deus ille eſt, qui non cœperit eſſe,
Immotaque queat ſimul amplecti omnia mente.

c *Qui eſt ante ſæculum, & uſque in ſæculum, neque adjectum eſt.* Eccli. 42. v. 21.

d *Cogitationes cordis ejus in generatione, & generationem.* Pſ. 32. v. 11. *Cogitationibus tuis non eſt qui ſimilis ſit tibi.* Pſ. 39. v. 6.

P R Æ S E N T I A.

Quis nos ſeparabit?

Ad Rom. 8. v. 3.

C A R M E N IV.

O Ubinam es? Plus dimidio divellimur orbe,
Et jacet immenſum Mare me, teque inter, Alexi.
O ubinam es? titubata inter ſuſpiria rurſus
Ingemino. At nec reſpondet, neque me audit Alexis,
Et perdo lacrymas fruſtra, & ſuſpiria perdo.
Ergo abiiſti, & me potuiſti linquere ſolum
Crudelis? Sed nec fuit o! crudelis Alexis,
Nec potuit: nolens ille, atque invitus abivit.
Eſto; abiit ſed enim procul ille, avulſus & a me eſt:
Et neque in amplexus ruere, & nec jungere dextras
Poſſum, nec dulces audire & reddere voces.
Ad Solem plerumque amens convertor, &: O tu
Sol felix! Videas tu nunc fortaſſis Alexim.
Atque erat inſanum mœſti hoc ſolamen amoris.
Eſte mihi & tu, o Sol, & Cæli, & Sydera teſtes:
Nunquam ego jam demens, nunquã dein ſtultus amabo

Mor-

Mortalem, qui, me invito, a me poſſit abire.
O Deus! o ubinam non es tu? Numine comples
e Cuncta tuo. Tu ſemper ades, tu ſemper ubique es.
Omnia cùm poſſis; tamen ipſe a me procul eſſe
Non potes; atque etiam nolles, etſi hoc quoque poſſes.
Nam memini cùm delicias mecum eſſe ſolebas
f Ipſe vocare tuas. Quanta indulgentia amoris!
Qui te amat, alme Deus, quando ad te fletve, gemitve;
Audis. Non lacrymas ille, aut ſuſpiria mittit
Incaſſum, ſurdis quæ ſint ludibria ventis.
Tumet pectoribus te noſtris inſeris, inque
Noſtro corde ſedens, lacrymas in origine prima
g Inſpicis, & pendis, numeraſque, ſinuque recondis
Ipſe tuo, & recreas, & conſolaris amantem.
Quin gemitus necdum natos, arcanaque ſenſa,
Quæ mens concepit necdum ſibi conſcia, & alto
Pectore, clam nobis obvolvunturque, ſilentque;

e *Numquid non cælum & terram ego impleo dicit Dominus*. Jer. 23. v. 24. *Excelſior cælo eſt . . . profundior inferno*. Job. 11. v. 8. *Plena eſt omnis terra gloria ejus*. Iſa. 6. v. 3.

f *Deliciæ meæ eſſe cum filiis hominum*. Proverb. 8. v. 35.

g *Poſuiſti lacrymas meas in conſpectu tuo*. Pſ. 55. v. 9. *Mærentes erigit ſoſpitate*. Job. 5. v. 11.

h Tu ſentis prior, & prævertis vota benignus.
Quis me, o dulcis Amor, Deus alme, avellere poſſit
A te? Circumſtent me enſes, avidæque ſecures
Sanguinis intentent jugulo, exitiumque minentur
Quæ nova Mars cudit priſcis incognita ſæclis
Cum tonitru horrendum tormenta imitantia fulmen.
i Ridebo. Non iſta Deum a me avellere poſſunt.
Conjurent imis excitæ ab ſedibus umbræ
Tartareæ: intortos pro crinibus exſerat angues
Siqua eſt Tiſiphone, ſiquis morſu appetit umbras,
Oreque tergemino ſævit canis, omnia ſurſum
Cocyti erumpant quot ſunt crudelia monſtra.
k *Exſurgat Deus* exclamabo, & nomine tantum
Te compellando, Deus alme, hæc monſtra fugabo.
Ecce autem & cælum proh quantas aggerat iras!
Eripuere diem nubes: nox atra repente
Incubuit: lux, præter quam dant fulmina, nulla eſt.
Et fremit, atque excuſſa ſuo prope cardine tellus
Subſultat, reboanſque intus furioſa fatiſcit

Un-

h *Præparationem cordis eorum audivit auris tua*. Pſ. 10. ſec. Hebr. v. 17.

i *Si conſiſtant adverſum me caſtra, non timebit cor meum*. Pſ. 26. v. 3.

k *Exſurgat Deus, & diſſipentur inimici ejus: & fugiant qui oderunt eum a facie ejus*. Pſ. 67. v. 2.

Digitized by Google

Undique,&undique hiat: turreſque,urbeſque minantur,
Præcipitant: montes volvuntur, corruit orbis.
l Stabo ego; nec tanto movear, trepidemve tumultu:
Quandoquidem non iſta Deum a me avellere poſſunt.
Pallida Mors en armata arcu, armataque falce,
Et tenebris adoperta caput, truculentaque vultu,
Horriſonum totis intendens viribus arcum,
Irruit, & certam torquet, celeremque ſagittam.
Ridebo placidus multum, irrideboque Mortem:
Nam neque tu, Mors dira, Deum a me tollere poſſis.
Pigra venis, pigra & eſt tibi falx, pigræque ſagittæ.
O quoties te ſuſpiravi, teque vocavi!
O bene quod tandem veniſti! vincula rumpe
Corporis, ut poſſim triſti hoc e carcere miſſus,
Uſque meum contemplari Dominumque, Deumque,
Et coram aſpicere, & coram placidiſſimo amore
Uſque frui, & ſanctos propius bibere ebrius ignes.
m Alme Deus, ſolus tu me non deſeris unquam,
n Nec

l *Non timebimus dum turbabitur terra, & transferentur montes in cor maris.* Pſ. 45. v. 3.
Etſi ambulavero in medio umbræ mortis, non timebo mala; quoniam tu mecum es. Pſ. 22. v. 4.

m *Ipſe enim dixit: Non te deſeram, neque derelinquam.* Ad Hebr. 13. v. 5.

Digitized by Google

n Nec procul es. Nam ſi vivo, in te vivo, fruorque
Lumine, & abs te habeo quod ſum, quod ſenſibus utor,
Menteque, quod nutu & tacitus vix impero, & ultro
Moxque pedes, & ſponte manus mea juſſa ſequuntur.
In te nempe ſumus, per teque, in teque movemur.
Nā neq; ego ſcio, cū moveor, quænā organa motus
Sint, neque cognoſco, quanam ſint arte regendi.
Tu ſolus noſti, regis omnia, & omnia præſtas.
o Si cælum conſcendero, ades: ſi abſcondero me umbris
Infernis, ibi ades quoque tu: ſi ſumpſero pennas,
Perque iter inſuetum totas Maris arduus undas
Tranaro; tua me manus, & tua dextera ducet
Illuc, atque ubivis dextram mihi porgis amicam.
Denique quæ nodos nullos non rumpit, & uno
Dimidium quandoque mei Mors dividet ictu
A me; qui tecum mihi ſunt, qui me tibi jungunt,
Nulla vi dulces potis eſt Mors rumpere nexus.
Tu ſolus mihi ſemper ades, tu ſolus abeſſe

Non

n *In ipſo enim vivimus, & movemur, & ſumus.* Act. 17. v. 28.

o *Si aſcendero in cœlum tu illic es: ſi deſcendero in infernum ades. Si ſumpſero pennas meas diluculo, & habitavero in extremis maris: etenim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua.* Pſ. 138. a v. 8. ad 10.

Non potes, & ſolus non me ipſa in morte relinquis:
Propterea que mihi dein jam tu es ſolus amandus.

BENEFICENTIA.

Omnia ſubjeciſti ſub pedibus ejus.
Pſal. 8. v. 8.

CARMEN V.

ERgo meos, fateor tandem, malè perdi- (di amores.
Pœnitet ah! quamvis mihi nec crude- (lis Alexis,
Nec fuit infidus. Bene reſpondebat amori
Siquid in humanis tale unquam, ſi bene cuiquam
Reſpondit quiſquam: nam me redamabat Alexis,
Parque pari referens, erat & mea caſta voluptas,
Solamenque meum. Neque plus optare videbar
Poſſe, & conabar me fallere, & eſſe beatus
p Ipſe mihi. Interea tamen impatientia ſiſti

Pe-

p *Exſpectavimus pacem, & non erat.* Jer. 8. v. 15. *Ibi quoque non erit requies tibi.* Iſa. 23. v. 12.

Pectore rumpebant pectus ſuſpiria multa,
Perque oculos ſuſus lacrymis dolor ibat obortis.
Neſcio quos grandes in corde expertus hiatus,
Neſcio quod vacuum grande, impatienſque repleri;
Flebam, nec poteram, quidquid conarer, amorem
q Solari ipſe meum, aut lacrymas ſopire: fluebant
Neſcio cur lacrymæ invito, cruciabar & ultro.
Nempe hominem tandem, fuit hoc & crimen, amabam
Impetuoſus, & humano abſorbebar amore.
Tu Deus, alme Deus, ſolus tu dignus amari:
r Solus tu implere, & tu tranquillare profundum
Cor. Pro te factum, quantumlibet omnia tenet;
Nuſquam fas illi ſine te requieſcere. Noſtri
Solus tu es cordis ſincera, & plena voluptas.
Cætera tormenti genus, & ludibria amoris.
Tu me ſolus amas. Nam quis Pulcherrime rerum
Quis niſi tu me unquam, quis me, te præter, amavit?
Tu ſine me felix & eras, ſemperque fuiſſes;
Alta ego & horrenda nihili caligine merſus
ſ Totus eram. Grandi merſum tu voce vocaſti,

Au-

q *Renuit conſolari anima mea*:

r *Memor ſui Dei, & delectatus ſum*. Pſ. 76. v. 3. *Major eſt Deus corde noſtro*. 1. Joa. 3. 20. *In eo lætabitur cor noſtrum*. Pſ. 32. v. 21.

ſ *Vocat ea quæ non ſunt tanquam ea quæ ſunt*. Ad Rom. 4. v. 17.

Digitized by Google

Audivique tuam vocem, emerſique vocatus
E nihilo: hoc ego eram ſine te, ſemperque fuiſſem.
Tu mihi quod vivo, quod ſum, Deus alme, dediſti,
Et das nunc: niſi enim tua me pia dextra teneret;
Protinus in nihilum rurſus revolutus abirem.

Quocunque aſpicio, ecce tuis ſunt omnia plena
Muneribus. Qui me involvit circumfluus aer
Præſto eſt, & mitis ſeſe pulmonibus infert,
Sanguis ut inde novis auctus vitalibus auris
Ire redire queat, faciliſque ſubire meatus
Anguſtos, quibus it ſubtus, circumque, ſupraque.
[s] Magnum juſſiſti Solem hunc mihi fundere lucem,
Perque vices, veluti intentum ad mea commoda, naſci,
Atque mori: & tunc cælo alios accendier ignes,
Qui mulcere oculos, poſſintque reducere ſomnos,
Dulcia portantes curarum oblivia menti.
[t] Quin ad arenam etiã tumidos Mare frangere fluctus
Ipſe coegiſti imperio, & præbere carinis

u Ter-

[s] *Sol in aſpectu annuntians in exitu vas admirabile, opus excelſi ... Magnus Dominus qui fecit illum, & in ſermonibus ejus feſtinavit iter.* Eccli. 43. v. 2. & 5.

[t] *Uſque huc venies, & non procedes amplius, & hic confringes tumentes fluctus tuos.* Job. 38. v. 11.

u Terga, atque ingentes ad littora volvere piſces,
Eſca mihi impliciti laqueis, verubuſque futuri.
Quin ſubjeciſti mihi tu quæcunque creaſti.
Idcirco, & docilis ſupponit terga Elephantus,
Sit licet & tanta mole, atque armatus obunco
Dente, & gibboſus clinat ſe in genua Camelus:
Et vexanda jugo dat inermia cornua Taurus,
Incurvoque gemens altos mihi pandit aratro,
Queis poſſim tutò committere ſemina ſulcos.
x Et ſe ſubdit Equus mihi, collectoſque ſuperbus
Naribus eructans ignes, pedibuſque trementem
Concutiens terram, quamvis ultro ipſe coruſcum
Inſilit in ferrum, truditque in vulnera pectus
Impavidus morti occurrens; tamen audit habenas.
Me quoque ceu Dominum revereri, & vincula ſubire
y Sævi ipſi didicere Tigres, didicere Leones.
Nec potuere meo ſe ſubterducere pennis

Im.

u *Dediſti & in mari viam, & inter fluctus ſemitam firmiſſimam.* Sap. 14. v. 3. *Omnes piſces maris manui veſtræ traditi ſunt.* Gen. 9. v. 2.

x *Gloria narium ejus terror. Terram ungula fodit, exultat audacter, in occurſum pergit armatis. Contemnit pavorem, nec cedit gladio.* Job. 38. a v. 20. ad 22.

y *Terror veſter, ac tremor ſit ſuper cuncta animalia terræ, & ſuper omnes volucres cæli.* Gen. 9. v. 2.

Imperio Alituum volucris, fugitivaque turba.
Namque veternoſos nido prætendere fumos,
Et laqueo didici captare, & fallere viſco:
Inſidiarumque immemores, ramoque ſedentes,
Expanſiſque etiam plumis per inane volantes
Dejicere aut arcu, aut ignita ſulphure glande.
Nil præ me poſſunt animalia cætera. Ludus
Eſt mihi de ſilice excutere, & dein fomite flammam
Excipere, & tenebras longè, noctemque fugare.
Aſt nullo hanc pecudes conamine vincere, nullo
Pennatæ poterunt niſu exturbare volucres.
Sed ſperare diem nido, lucemque tenentur,
Interdumque pigram nimium, longoque ſepultam
Auroram ſomno cantu, gemituque vocare.
Præterea de cælo ipſum deducere ſolem
Lente queo, & ſylvas, totoſque exurere montes.
Plantis, Arboribuſque novas imponere leges
Quandocunque lubet poſſum, & mea juſſa faceſſunt,
Ignotaſque ferunt frondes, & non ſua poma.
Vulnifico armatus chalybe, armatuſque bipenni
Excelſas valeo detrudere montibus ornos,
Annoſaſque ictu momento ſternere cedros,
Tigna futura domus. Diffindo marmora ferra,
Quamque volo ſcalpro do invitis, indoque formam,

Sum-

Summaque templorum facilè ad faſtigia vecto.
z Intima quin etiam telluris viſcera poſſum
Scrutari ferro, latebroſiſque abdita venis
Æs, Aurum, Argentũ exerere, atque efferre ſub auras.
Et fluviorum aliò poſſum traducere curſus,
Torpenteſque agitare imo, & ſiccare paludes:
Manſuraſque Mari obiicere, atque opponere moles.
Et temone ſedens nolenti infindere ſulcos
Oceano, obliquiſque antennis pergere, & ire
Illac, quà venti, tempeſtateſque negabant.
a Sic mihi tu aptaſti ingenium, digitoſque, manuſque,
Ut tanquam Domino, tanquam Regi omnia ſubſint.
Terra mihi magna, & propria eſt domus. Hanc (tua dextra.
b Condidit, & nullis nixam, fultamve columnis
Suſpenſam medio libravit in aere firmam.
Arida erat: juſſiſti & cogitur humidus aer
c In nubes, ingens cælo venit agmen aquarum:

d Nec

z *Repleta eſt terra argento, & auro: & non eſt finis theſaurorum ejus*. Iſa. 2. v. 7.

a *Conſtituiſti hominem, ut dominaretur creaturæ, quæ a te facta eſt*. Sap. 9. v. 3.

b *Appendit terram ſuper nihilum*. Job. 26. v. 7.

c *Ad vocem ſuam dat multitudinem aquarum in cælo*. Jer. 10. v. 13.

d Nec cadit uno ictu, nec vortice, & impete cæco;
Sed quaſi per cribrum cunctando, atque ordine longo
Funditur, & ſtillat ſilatim e nubibus imber.
Dein quæ nuper aquæ cecidere, & viſcera terræ
Intrarunt ima, & caveis latuere profundis
Bullire incipiunt, doctæque repente ſubire
e Ardua quæque, ſcatent interdum in vertice montis.
Inde cadunt, fiunt ditiſſima flumina, & orbem
Inſtar venarum amnes circumeuntque, rigantque.
f Undique luxurians ridet lætiſſima tellus,
Graminaq;& frutices viridanteſq;explicat herbas.
Multimodo veſtiti oſtro, pompaque ſuperbi
Magnifice incedunt flores, & aromata circum
Suavia, & effundunt pretioſos prodigi odores.
Curvantur pandæ, fœtuque gravantur ariſtæ,
Meſſoreſq; vocant, falceſq;, atq; horrea poſcunt.
Plena mero turgens calcari poſtulat uva:
Craſſaque ſocordes hortatur oliva trapetes.

Ma-

d *Ligat aquas in nubibus ſuis, ut non erumpant pariter deorſum*. Job. 26. v. 8.

e *Rigans montes de ſuperioribus ſuis: de fructu operum tuorum ſatiabitur terra*. Pſ. 103. v. 13.

f *Viſitaſti terram, & inebriaſti eam: multiplicaſti locupletare eam*. Pſ. 64. v. 10.

Matura ultro aſta clinantur ab arbore poma,
Quoſque exquiſitos ſubigunt, miſcentque ſapores
Oſtentant: vario aſſentantur odore, colore.
Siquid avis furtim roſtro libavit; & illa
Admonet ecquodnam poſſim jam carpere pomum.
Rurſus quidquid Avis cantat dulcis, mihi cantat:
Nam niſi ego ad cantus Avium ſunt omnia ſurda.
Magna quidẽ; ſed parva tuę hęc sũt munera dextrę
Omnipotentis, & en multo majora ſuperſunt.

Debueras, nam peccavi, me trudere ad umbras
Lugubres umbras Erebi, flammaſque tremendas:
Vinctus ubi immenſas, immortaleſque catenas
Mordendo, arderem, & nunquã conſumerer igne.
Juſtum erat, & merui. Tu, clementiſſime rerum,
Quid faceres? Neque enim fas impunita relinqui
Crimina. Debentur pœnæ, ſolvique neceſſe eſt.
O infiniti ingenioſa induſtria amoris!
Quas ego debebam pœnas, tu corpore ſumpto
Factus homo, pro me ingrato, indigniſſimo amari
g Exſolvis, pro meque manus in vincla dediſti:
Pro me verberibus, clavis, cruce, ſanguine, ſpinis
Qui

g *Dilexit nos, & tradidit ſemetipſum pro nobis.* Ad Epheſ. 5. v. 2. *Vulneratus eſt propter iniquitates noſtras, attritus eſt propter ſcelera noſtra: diſciplina pacis noſtræ ſuper eum, & livore ejus ſanati ſumus.* Iſa. 53. v. 5.

Qui ſolus poteras mea tu commiſſa piaſti.
Et tandem exſpiraſti inter tormenta, latroneſque,
Attonito, & lugente, & nequid tale videret,
Sole repentinis caput obnubente tenebris.
Nec tamen his contentus adhuc, ſub imagine panis
h Exigui involvens totum te Hominemque Deumque;
Diſſimulas majeſtatem, quam non capit orbis:
Et dulces quærens latebras, cibus eſſe videris,
Irrepiſque cibi ſpecie, & mea pectora tentas,
Sollicituſque meos urges, & quæris amores.
i Languet amore Deus. Succurrite. Languet amore.
k Quiſquis es, ah! redama quoq; tu, langueq; viciſſim.

h *Ego ſum panis vivus, qui de cælo deſcendi*. Joa. 6. v. 51.
i *Amore langueo*. Cant. 2. v. 5.
k *Ama itaque Dominum Deum tuum*. Deut. 11. v. 1. *Inebriantem te ab omnibus bonis ſuis*. Eccli. 32. v. 17.

Digitized by Google

OMNIPOTENTIA.

Ipſe dixit, & facta ſunt, ipſe mandavit, & creata ſunt.

Pſal. 32. v. 9.

CARMEN VI.

l PRincipio Cælum traxit, terramque profundo
E nihilo Deus. Et nox ambitioſa tegebat
m Omnia. Divinus gradiebatur ſuper undas
Spiritus, & ſegnis tellus, & mœſta jacebat.
n *Fiat Lux*, tacite dixit Deus; illa repente
Riſit, & e tenebris nitidum caput extulit alma:
Lætitiamque ferens pennis, riſuſque jocoſque,
Exſultat primogenita, & pulcherrima rerum.
Tum quoque & alatæ, & ſecretæ a corpore mentes,
Si modo Sanctorum ſancta eſt doctrina Parentum,
Tunc, inquam, mentes illæ cum Luce creatæ.

o Et

l *In principio creavit Deus cælum, & terram.* Gen. 1. v. 1.

m *Terra autem erat inanis, & vacua, & tenebræ erant ſuper faciem abyſſi: & Spiritus Dei ferebatur ſuper aquas.* v. 2.

n *Dixitque Deus: fiat lux, & facta eſt lux,* v. 3.

Digitized by Google

o Et fiant cæli, dixit Deus, inter aquarum
Moles, quæ ſurſum fuſæ ſunt, quæque deorſum.
Dixit, & immenſa explicuere volumina cæli
Inter aquas hinc inde alias ſubtuſque ſupraque.
p Quotquot aquæ ſub cælo eſtis, dixit Deus, alveo
Cogite vos uno, atque appareat arida tellus.
Continuo Mare ſubſidit, panduntur hiatus
Immenſi, immenſæ ſubtus caveæque, ſinuſque.
Certant præcipites illac deſcendere glauci
Undique collecti ſpumoſo gurgite fluctus.
Extollit frontem ſubito, undiſque eruta tellus
Eminet,undique adhuc mœrens tamen,undique inanis.
q Et Deus: erumpat tellus, herbaſque virentes.
Grataque poma ſuis frondoſis pendula ramis
Germinet: ipſa ferant ſimul & ſua ſemina ſecum.
Et tulit extemplo ſegetes, & paſcua tellus,

o *Dixit quoque Deus: fiat firmamentum in medio aquarum, & dividat aquas ab aquis. Et fecit Deus firmamentum, diviſitque aquas quæ erant ſub firmamento ab his, quæ erant ſuper firmamentum.* v. 6. & 7.

p *Dixit vero Deus: congregentur aquæ quæ ſub cælo ſunt in locum unum, & appareat arida. Et factum eſt ita.* v. 9.

q *Et ait: germinet terra herbam virentem, & facientem ſemen, & lignum pomiferum faciens fructum juxta genus ſuum ... Et factum eſt ita.* v. 11.

Pomiferaſque tulit cælo capita alta ferentes
Frondes: & ſecum ſua ſemina quæque tulere.
Extiterat vix e terra, & procera repente
Arbos intumuit trunco, ramoſque tetendit,
Fœtaque maturis facta eſt extempore pomis.
r Et dixit Deus: exoriantur lumina magna
In cælo, & certas nocti, certaſque diei
Conſtituant metas, ſint & certiſſima ſigna,
Queis partiri homines poſſint, & tempora, & annos.
Illicet aſtrorum Rex Sol prorupit, & illum
Naſcentem ſtupuit tanta luce ebrius orbis.
Luna quoque obſtupuit, totique obnoxia Soli,
Admirans ipſum, luce alterna ipſa refulſit:
Præſidet hæc nocti; ſed præſidet ille diei.
Tunc & quinque alii cæleſtibus orbibus ignes
Ab Sole accenſi taciti fulſere Planetæ:
Mercuriuſque, Venuſque, & Mars, & Juppiter alte
Incedens, lunis hinc inde minoribus auctus
Quatuor: & quinis cinctus, cinctuſque corona

Sa-

r *Dixit autem Deus; fiant luminaria in firmamento cæli, & dividant diem, ac noctem, & ſint in ſigna, & tempora, & dies, & annos ... Fecit itaque Deus duo luminaria magna: luminare majus, ut præeſſet diei, & luminare minus ut præeſſet nocti, & ſtellas.* vv. 14. 15. & 16.

Saturnus, laſſamque via, feſſamque labore
Multiplici lucem reparans, augenſque repulſu.
Tum quoque ſydereæ cæli ipſo in vertice flammæ,
Inter ſeſe alio, atque alio varioque colore
Innumeræ erupere, nihil jam Solis egentes,
Nam totidem magni ſunt, quot ſunt ſydera, Soles:
ſ Omnia facta tamen præſtare vicaria terris
Lumina, & ut terræ inſervirent omnia facta.
t Dixit item Deus: e gremio naſcantur aquarum
Reptantes piſces, ſimul & genus omne volucrum.
Et ſubſultabant toto mox æquore piſces,
Fluminibuſque: & reſpirare, & vivere in undis
Edidicere ipſi; contra emerſere, & ab undis
Remigio alarum capita exſeruere volucres:
Quemque reluctantem ſibi ſubjecere volatu
Mulcebant dulces, hilarabantque aera cantu.
u Dixit item Deus: e terra virentia bruta
In lucem erumpant: quorum pars repere tantum

ſ *Et poſuit eas in firmamento cæli, ut lucerent ſuper terram.* v. 17.

t *Dixit etiam Deus: producant aquæ reptile animæ viventis, & volatile ſuper terram ſub firmamento.* v. 20.

u *Dixit quoque Deus: producat terra animam viventem in genere ſuo, jumenta, & reptilia, & beſtias terræ ſecundum ſpecies ſuas. Factumque eſt ita.* v. 24.

Per terram; pars quadrupedes incedere poſſint.
Nec mora, repebant jam mox animalia multa;
Multaque per campos curſu, ſaltuque micabant.
Illac agnoſcens Leo, Regem ſe eſſe ferarum,
Arduus incedit, rugituque imperat arvis:
Hac exſultat Equus, modoq; huc, modo ſubſilit illuc,
Laſcivitque toris, animoſum & murmurat ignem:
Illuc aeriæ pendens in vertice rupis,
Ramoſa excelſo cælo infert cornua cervus.
Balantumque greges paſſim, caprique petulci
Ludicra bella gerunt, ſaliuntq;, micantq; per agros.
x Tunc: Hominem faciamus, ait Deus almus, & ille
Inſtar ſit noſtri, noſtrique ſimillima imago:
Sit Rex, & magno imperio premat omnia ſub ſe,
Quaque patet, toto late dominetur in orbe.
y Ipſe ſuis manibus limum informavit, & ore
Inſpirans, immortalem Deus indidit auram,
Arcanoque animam nodo, corpuſque jugavit.
Factus homo, cujus pars immortalis imago

Viva

x *Et ait: faciamus hominem ad imaginem, & ſimilitudinem noſtram, & præſit piſcibus maris, & volatilibus cæli, & beſtiis, univerſæque terræ, omnique reptili, quod movetur in terra.* Gen. 1. v. 26.

y *Formavit igitur Dominus Deus hominem de limo terræ & inſpiravit in faciem ejus ſpiraculum vitæ.* Gen. 2. v. 7.

Viva Dei eſt. Una eſt, & trina: potentia triplex
Uni eſt, Auctoriſque ſui alte impreſſa ſigilla
z Magna ferebat Homo. Ceu Regi illi undique flores,
Undique prægnantes tellus fundebat ariſtas,
Sponteque pendebant matura ſub arbore poma.
Blandi aderant hominem cauda mulcere Leones:
Cumque jubebatur, ſaltabat ab æquore piſcis:
Cogebantque alas, deſcendebantque vocatæ
Sublimi e cælo volucres, fremituque jocoſæ
Ludebant humeros circùm, circùmque ſedebant,
Certatimque dabant ſuaves e gutture cantus.
Continùo ut voluit, verbo Deus omnia fecit,
a Omnia & aſpiciens quæ fecerat, ipſe probavit.
Fiat dixe, olli ſatis eſt: hoc ſcilicet uno
Quàm magna eſt orbis ſurrexit fabrica verbo.

z *Signatum eſt ſuper nos lumen vultus tui*. Pſ. 4. v. 7.

a *Viditque Deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona*. Gen. 1. v. ult.

SA-

Digitized by Google

SAPIENTIA.

Omnia in Sapientia feciſti.

Pſ. 103. v. 24.

CARMEN VII.

b OMnipotenti olim, cùm de nihilo extudit orbem,
Adſtitit infinita quidèm; at non ſola poteſtas;
Adfuit indiviſa comes Sapientia, & illa
Artificis quaſi dextra manus fuit omnipotentis.
c Omnia ſecreto libravit pondere utrinque,
Menſuraque Deus juſta, numeroque pependit.
Mentis, & artis opus divinæ eſt orbis: & unus
Ipſe Auctor novit qùi facta eſt machina mundi.
Admirari homines fabricâ hanc bene poſſumus. Ultra
d Vix quidquam. Tenebras in luce offendimus ipſa.

Quàm

b *Et tecum Sapientia tua, quæ novit opera tua, quæ & adfuit tunc cùm orbem terrarum faceres*. Sap. 9. v. 9.

c *Omnia in menſura, numero, & pondere diſpoſuiſti*. Sap. 11. v. 21.

d *Indica mihi, ſi noſti omnia, in qua via lux habitet*. Job. 38. v. 18. & 19.

Quàm ſolet in buſtis, aut celſi in culmine templi
Caligare oculis imbellibus, & rude carmen
Obſtrepere abſurda, importunaque noctua cantu.
Nil formidamus tamen, & cunabula mundi
Ipſamet, & primarum arcana exordia rerum
Tentare audemus: ruimuſque in prælia ritu
Andabatarum, & quiſque ſuas vult figere leges
Imperioſus, & objurgat diverſa ſequentes:
Ridemuſque alios, irridemurque viciſſim.

In Mundi centro terra, olim immobilis hærens,
Pigra quieſcebat. Sibi naſci, & ſurgere Solem,
Atque mori, inque vices alternam ſurgere Lunam,
Et totos cælorum orbes, & ſydera volvi
Circùm ſe in gyrum ſtans ipſa immota videbat.
Nunc jam tellurem placuit de ſede moveri
Antiqua, Veneremque inter, Martemque rotari,
Quà proavis olim noſtris Sol ire ſolebat
Officioſus, & auricomas agitare quadrigas.
Nunc ſopor, & triſtis miſerum ſocordia Solem
Invaſit. Segnis torpet, languetque quietus
In centro, tellus ubi deſidioſa jacebat.
Vix ſuper axe ſuo, viginti & quinque diebus,
Convolvit ſeſe paullatim, ægrèque: perinde
Ac feſſum mutat latus, inſiſtens & eidem

Uſ-

Uſque loco, & cubito innixus, vix volvitur æger.
Nec verò fugitiva ſemel, contenta vagari
Tellus eſt. Quin ut ſolitæ plerumque puellæ
Conſuetas nuper veſtes, cultuſque ſuperbæ
Faſtidire, novoſque ſibi prurire paratus:
Sic itidem, quædam quaſi bacchanalia ludens,
Sic habitus, ſic & tellus mutare figuras.
Sphæra fuit quondam, tota undique, tota rotunda;
Ovi inſtar deinceps facta eſt, quà deſinit axis
Oblonga, & medium verſùs vacuata dehiſcens.
Contrà eſt nunc, inſtar cæpæ compreſſa fatiſcit
Qua finit cardo, vertexque Aquilonis, & Auſtri
Extremus; medio prægnans elata tumeſcit
Ventre. Invertuntur ſic pro noſtro omnia nutu,
Ad libitumque novas leges imponimus orbi.
O bene, quod nunquam noſtra hæc mandata faceſſit,
Et ſurdas noſtris opponit legibus aures!
Quantumcumque bonis, noſtris ſi legibus iret
Orbis, jam feſſus pridem, fractuſque ruiſſet.
e Divina omnino eſt, qua ſtat, ſapientia Mundus:
Qua ratione illum Omnipotens compegerit olim,
Quave illum rerum ſerie, nexuque gubernet;
Caligo alta eſt, noſque latet, ſemperque latebit.

f Quan-

e *Præparavit orbem in ſapientia ſua.* Jer. 51. v. 15.

Digitized by Google

f Quanto plus homines inſudent, pluſque laborent;
Tanto equidem minus invenient, pejuſque lababunt
Tum, cùm plaudentes ſibi confidentius ibunt,
Et titubare minus ſua jam veſtigia credent.
En cælo (nam ſtellarum nec nomina ſcimus)
Urſas intulimus, Tauroſque, Caproſque bicornes,
Atque Leonem,& Delphinum, Cygnumque, Gruemq;
Atq;Aquilã,geminoſq;Canes,Leporemq;Lupumq;
Et vix non totidem quot ſunt animalia terris.
Sic balbutimus, ſic & blateramus inepti.
g Nec quot ſint cælo ſtellæ numerare valemus;
h At numerat ſolio ſidens Deus, & ſua ſtellæ
Nomina cuique vocat, ſingillatimque recenſet;
Illæ autem ſubito auſcultant, adſuntque vocanti.
Illicet, Auctorique ſuo plauduntque, micantque.

Vel

f *Et intellexi quod omnium operum Dei nullam poſſit homo invenire rationem eorum quæ ſiunt ſub Sole. Et quanto plus laboraverit ad quærendum, tanto minus inveniat: etiamſi dixerit Sapiens ſe noſſe eum non poterit reperire.* Eccle. 8. v. 17.

g *Numera ſtellas, ſi potes.* Gen. 15. v. 5.

h *Qui numerat multitudinem ſtellarum, & omnibus eis nomina vocat.* Pſ. 146. v. 4. *Vocatæ ſunt, & dixerunt: Adſumus, & luxerunt ei cum jucunditate qui fecit illas.* Bar. 3. v. 35.

Vel quæ calcamus pedibus, manibuſque tenemus
Haudquaquam capimus. Mens, ars divina refulget
In minimis etiam, quæ nos prætervolat omnes.
Abjectis etiam in rebus ſapientia prorſus
Digna Deo eſt, nullaque humana imitabilis arte.
En parvum culicem. Quid toto vilius orbe eſt?
Aſt Elephas, quanta mole eſt, haud organa vitæ
Plura regat; quin plura culex animatque, regitque,
Majoreſque animos contracto in corpore verſat.
Bellator galea aſſurgit, criſtiſque, tubamque
Horriſonam irarum plenis concentibus implet.
Sex, octove pedes inſunt, ſi forte libebit
Ire pedes; ſed multivagis quatit aera pennis,
Audet & adverſos contra ire, laceſſere ventos
Arduus: arma etiam, ſtimulumque proboſcide geſtat,
Quem trux infigat totum, totumque cruentet,
Si quis ab exiguo ſibi non bene caverit hoſte.
[i] Mole culex minor eſt alius (tibi, Mexice, ſurgit
Vere novo paſſim) non Martem accendere cantu,
Non inflare tubam, ſtimulumve infigere novit
Sanguineum: volat innocuus, ſoliſque tenebris
Indicit bellum. Prope ſe increbreſcere noctem

Haud

i *Culices hos* Cicindelas *vocarunt Latini*; Lampyrides *Græci. Multimodi ſunt. Illum ego deſcribo quem vidi, & obſervavi ſæpius.*

Haud patitur. Simul umbroſas nox explicat alas;
Flammigeram (mirum!) quam parva continet alvo
Explicat ille facem, tenebroſumque aera tæda
Dimovet alata, & nigrantes territat umbras.
Abſcondit lucem interdum; dein rurſus eandem
Accendit, regeritque ignes, & lampada quaſſat
Vivam. Nec multum pennis ſeſe erigit: ætas
Impubes paſſim ruit, & quam lumine ſignat
Inſiſtitque, premitque viam, manibuſque prehenſum
Mirantur ſine ſine, & cum clamore, triumpho
Captum deportant culicem: ac modò vita ſuperſit;
Non illum fulgore Adamas, æquetve Pyropus.
k Ludit in orbe Deus. Sed quanta in luſibus ipſis
Ars eſt! Artificis ſummi ſapientia ſumma eſt.

k *Ludens in orbe terrarum*. Prov. 8. v. 31.

PRO-

Digitized by Google

PROVIDENTIA.

Veſtri autem capilli capitis omnes numerati ſunt.

Matth. 10. v. 30.

CARMEN VIII.

ET Pater, & Dominus Deus eſt. Sublimis olympo,
l Et circumſpiciens terras inde arduus omnes;
Se circum effundit, ceu Sol, & humillima quæque
m Reſpicit ac nutrit, recreatque, fovetque calore.
Omnituens, uno, lucis ritu omnia luſtrat
Intuitu, & regit imperio, nutuque coercet.
Omnia ſunt illi curæ: vendendus & aſſe
n Captivus, captiva etiam cum prole gemella
Haud cadit in laqueum illius ſine numine paſſer.
Aſpice quàm vacui curis, plaudentibus alis

Lu-

l *De præparato habitaculo ſuo reſpexit ſuper omnes qui habitant terram*. Pſ. 32.

m *Puſillum, & magnum ipſe fecit, & æqualiter cura eſt illi de omnibus*. Sap. 6. v. 8.

n *Nonne duo paſſeres aſſe væneunt, & unus ex illis non cadet ſuper terram ſine Patre veſtro*. Matth. 10. v. 29.

Digitized by Google

Ludunt per ſudum crocitantes aera corvi
Venturi immemores. Non illi ſemina ſulcis
o Committunt, non proventus, meſſeſque repoſtas
Agglomerant, nec congeſta Cerere horrea rumpunt
Solliciti; Deus interea, Deus implet edaces.
p Aſpice qua pompa in cælum erumpentia ſurgunt
Lilia! Nec Salomon veſtitu æquaverit unum
Ex his: illa tamen neque norunt ducere fuſo
Fila, neque arguto percurrere pectine telas.
Cæleſtis prorſus Pater eſt, qui lilia campi
Cingit odorifero, niveoque decorat amictu.
q Atqui nos pluris ſumus illi. Utcunque puſillæ,
Quamlibet exiguæ res ſint, ſi nos modò tangunt
r Sollicitant illum, ſumus & ſua maxima cura.
ſ In manibus nos ipſe ſuis deſcripſit, habetque,

Et

o *Conſiderate corvos, qui non ſeminant, neque metunt, quibus non eſt cellarium, neque horreum, & Deus paſcit illos.* Luc. 12. v. 24.

p *Conſiderate lilia agri quomodo creſcunt: non laborant, neque nent. Dico autem vobis, quoniam nec Salomon in omni gloria ſua coopertus eſt ſicut unum ex iſtis.* Matt. 6. v. 28., & 29.

q *Quanto magis vos pluris eſtis illis?* Luc. 12. v. 24.

r *Dominus ſollicitus eſt mei.* Pſ. 39. v. 18.

ſ *Ecce in manibus meis deſcripſi te.* Iſa. 49. v. 11.

Et tenet aſſiduè intentos, fixoſque benignè
t In nobis oculos; nec delaſſabitur unquam.
u Num teneri infantis capientne oblivia Matrem?
Fac capiant. Pueri fuerit fac immemor illa.
At non ulla tui mihi par oblivio repet:
Cura tui noſtro nunquam de pectore abibit.
Hæc Deus. At quænam puerum ſic Mater amavit
Sollicita, ut viles velit aut numerare capillos,
Aut curare etiam, puerone an decidat ullus?
Ergone tanta Deum noſtri hæc quoque cura ſubire?
Tanta quidèm. Tanto plus nos quàm Mater amavit.
x Ut Gallina ſuos ad ſe vocat anxia pullos,
Amplexuque fovet blando, & circumtegit alis,
Sic Deus (exemplum Deus hoc nos ipſe docebat)
Errantes licet uſque vocat, gemituque requirit
Anxius, ut veniant, extentaque tegmina pandit
Alarum circum, materna & protegit umbra.

y Ut

t *Videns omnes ſine intermiſſione.* Sap. 15. v. 19.

u *Numquid obliviſci poteſt mulier infantem ſuum, ut non miſereatur filio uteri ſui? Etſi illa oblita fuerit; ego non obliviſcar tui.* Iſa. 49. v. 15.

x *Quoties volui congregare filios tuos quemadmodum gallina congregat pullos ſuos ſub alas, & noluiſti?* Matt. 23. v. 37.

y Ut pupillam oculi circumtegit undique, nequid
Lædere nos, nequis temere contingere poſſit.
z Quæ ſint, quæ fuerint, & quæ ventura ſequentur,
Quæque forent etiam, paullum ſi verteret ordo
Qui nunc eſt rerum, videt unus, & omnia miro
Conſilio, miro & regit ordine, diſpenſatque.
a Diſſimulat tamen, atque adeo neſcire videtur
Ecquid agant homines? Nec confeſtim irruit ultor
Impatiens: videt auſuros, nec vincula nectit,
b Nec libertati ſceleratos impedit uſus.
c Sed tamen ille hominum ridet molimina; & unus
Omnia componit, placido & regit omnia nutu;
Quidquid contrà homines tēdāt, contràq; repugnent.
Net fila ipſe manu, ſtamen ſubtemine texit
Arcano: & quamvis rumpi, invertique videntur

y *Cuſtodivit quaſi pupillam oculi ſui*. Deut. 32. v. 10.

z *Scit præterita, & de futuris æſtimat, & ſigna, & monſtra ſcit antequam fiant, & eventus temporum, & ſæculorum*. Sap. 8. v. 8.

a *Et dixerunt: quomodo ſcit Deus, & ſi eſt ſcientia in excelſo?* Pſ. 72. v. 11.

b *Appoſuit tibi ignem, & aquam: ad quod volueris porrige manum tuam*. Eccli. 15. v. 17.

c *Qui habitat in cælis irridebit eos, & Dominus ſubſannabit eos*. Pſ. 2. v. 4. *Non eſt ſapientia, non eſt prudentia, non eſt conſilium contra Dominum*. Prov. 21. v. 30.

Digitized by Google

Fila, ſed incepto nunquam de tramite aberrant.
En juvenem Iſacidem probroſo e carcere raptum
Evehit ad ſolium: tota illum Ægyptus, & ipſi
Invidi, & immites trepidanti poplite adorant
d Fratres, quem puerum inſontem, & nihil tale merentem,
Poſt intentatam crudeli funere mortem;
Nil veriti tanquam vilem venumdare vernam.
En rurſum quàm ſublimis diademate cinctus
Regifico incedit, cui crux infanda parata
Nuper erat. Sed momento Deus omnia retro
Egit, & immani trabe, qui præſtruxerat illam
e Inſonti, pendet ſcelerum fabricator Amanus.
Nec ſemel aut iterum tantū hoc. Nulla extitit ætas,
Quæ non his paria, aut certè his affinia paſſim.
f Nempe humana regit Deus: & ſubvertit iniquos
Plerumque, & vindex ſæpe eſt, ultorque piorum.
Aſt etiam ſinit interdum ſe extollere ſontes
Impunè, & faſtu, & pompa, & circumdat honore,
Di-

d *Et incurvati adoraverunt eum*. Gen. 43. v. 28.

e *Suſpenſus eſt itaque Aman in patibulo quod paraverat Mardochæo*. Eſth. 7. v. ult. *Non nobis, ſed Deo reddente ei quod meruit*. Eſth. 16. v. 18.

f *Qui malignantur exterminabuntur: ſuſtinentes autem Dominum ipſi hæreditabunt terram*. Pſ. 36. v. 9. *Non vidi juſtum derelictum*. Ibid. v. 25.

Divitiiſque onerat multis, & proſperat auro.
Interea ſinit in vinclis, luctuque jacere,
Traducique odiis, rerumque eſſe omnium egenos,
Vexarique pios. Hoc tu miraris, & audes:
g Cur hoc tam lentus patiatur poſcere cauſas?
h Tu quis, homo, es? Numquidne Deo ſapientior es tu?
Dic mihi, ſi noſti, quanam ex parte aera rupit
Quod te te afflavit vibratum fulmen ab alto?
Quamve viam tenuit volitans nervo acta ſagitta?
Quoſve maris fluctus veniens fidit uncta carina?
Ergo age, ſume tibi mundi rectoris habenas:
Aude, inferque Deo lucem, ferto inclyte leges,
Queis melius deinceps regat, & ſapientius orbem.
i Neſcis, heu! neſcis, quæ pœnæ ſontibus inſtant
A tergo. nec quanta pios ſpectantque, manentque
Præmia, quanta ferent abituri gaudia luctus.
Nigra albis paſſim confundimus, albaque nigris.

g *Quare ergo impii vivunt, ſublevati ſunt, confortatique divitiis?* Job. 21. v. 7. *& taces devorante impio juſtiorem ſe?* Habac. 1. v. 13.

h *Numquid conſilium Dei audiſti, & inferior te erit ejus ſapientia?* Job. 15. v. 8.

i *Commovebit illos a fundamentis, & uſque ad ſupremum deſolabuntur.* Sap. 4. v. 19. *Juſti autem in perpetuum vivent, & apud Dominum eſt merces eorum.* Sap. 5. v. 16.

k Annuit iratus quædam Deus: & bona ſæpe
l Futilia, ambigua hæc negat, avertitque benignus.
m Et tacet interdum idcirco quia grandior ira eſt.
Quæ bona, quæque mala ad fugitivæ tempora vitæ
Circumſcribuntur, nihili ſunt, ſomnia quædam
n Sunt. Experrecti ſomno, ridebimus iſta
Attoniti, potuiſſe unquam tam ludicra, tamque
Exigua hæc nobis deluſis magna videri.
Tempus erit, magno cùm optaverit impius emptos
Luctus, pauperiemque, ignominiamque piorum
Sanctam: cùm vitæ illecebras, faſtuſque ſuperbos
o Oderit. Interea, neque enim mora longa, quieſce:
Deſine, qui fecit regat ipſe, & temperet orbem.

CU-

k *Proſperitas ſtultorum perdet illos*. Prov. 1. v. 32. *Tradidit illos Deus in deſideria cordis eorum*. Ad Rom. 1. v. 24.

l *Ne fictio deciperet animam illius*. Sap. 4. v. 11.

m *Secundum multitudinem iræ ſuæ non quæret*. Pſ. 10. ſecund. Hebr. v. 4.

n *Velut ſomnium avolans non invenietur, tranſiet ſicut viſio nocturna*. Job. 20. v. 8.

o *Quid nobis profuit ſuperbia, aut divitiarum jactantia quid contulit nobis?* Sap. 5. v. 8. *Adhuc puſillum, & non erit peccator, & quæres locum ejus, & non invenies*. Pſ. 36. v. 10. *Hodie extollitur, & cras non invenietur*. 1. Mach. 2. v. 63.

CUSTOS.

Angelis ſuis mandavit de te, ut cuſtodiant te in omnibus viis tuis.

Pſ. 90. v. 11.

CARMEN IX.

HOC quoque providit Deus, & de gente beata,
De primis cæli indigenis, manuumque ſuarum
Primitijs, facie inſignes, pulchros mage luce
Alatos juvenes tergo, ad ſoliumque propinquos
p Stare Dei ſolitos, ad nos deſcendere fidos
Cuſtodes jubet, atque infirmis corpore, mente
q Eſſe dedit comiteſque viæ, comiteſque ſalutis.
Quis tantum ſperare unquam? Quis poſcere tantum?
Unus amabilior mortalibus omnibus, unus
Duntaxat ſtabilis, ſoluſque fidelis amicus
Perpetua invigilans cura nocteſque dieſque

D 4 Of-

p *Omnes Angeli ſtabant in circuitu throni*. Apoc. 7. v. 11.
q *Miſſi propter eos qui hæreditatem capiunt ſalutis*. Ad Hebr. 1. v. ult.

Officioſus adeſt nobis pulcherrimus Ales.
Nec dedignatur (quamvis virtute, manuque
Et regere imperio, & poterat moderarier unus
Terraſque, & maria, & cæli ſeptemplicis orbes)
Unius, immemoriſque hominis vigilare ſaluti
Totus, & aſſiduo famulatu hærere, & adeſſe
Quamlibet ingrato, & nil prorſus tale merenti.
r Quàcumque incedis, tecum it, tibi obambulat ante
Indefeſſus, & in manibus te fertque, tenetque;
ſ Necubi in obſtantem lapidem, vepreſve cruentes,
Offendaſve pedem. Dormis tu; ſed vigil ille
Semper adeſt: nec diſcedit, nec deſerit unquam
Incomitatum. Etſi in cælum peccare rebellis,
Inſanuſque audes; necdum tamen ille relinquit,
t Necdum deſtituit, necdum aſpernatur alumnum.
Quin vocat errantem, dextraque reducere tentat:
u Interdumque etiam nolentem cogit amice
Ne pereat, neve infando miſer ardeat igne.

Si

r *Ecce ego mitto Angelum meum, qui præcedat te.* Exod. 23. v. 20.

ſ *In manibus portabunt te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.* Pſ. 90. v. 12.

t *Non dimittet cùm peccaveris.* Ex. 23. v. 21.

u *Cogebant eum Angeli dicentes: ſurge, tolle uxorem tuam, & duas filias, quas habes: ne & tu pereas in ſcelere civitatis.* Gen. 19. v. 15.

Si ſcires quantis ignarum te ille periclis
Eripuit! Quoties te expanſis abdidit alis!
Et quot, quàm ſævos ultro obvius ægide, & enſe,
Circumfrendentes procul arcuit ictibus hoſtes.
Nam qui ſyderea ruit exturbatus ab arce
Lucifer, æterna invidia, infandoque furore
Accenſus, quod nimirum nos viderit illuc,
Unde ruit præceps, unde excidit ille, vocari;
x Perfurit, & lanienæ inhians, inſtarque Leonis
Circumiens, & rugitum dans ore; minaces
Irritat dentes, rabidoſque exaſperat ungues.
Hoc ille, hoc tentant quas ſecum proruit uno
Impete, millenæ, conjuratæque cohortes.
Et ſaturaviſſent rabiem, expleſſentque dolorem,
y Et tenebroſo obvolviſſent jam gutture vivos
Nos; niſi cæleſtis nobis cuſtodia adeſſet,
Fulmineo contrà gladio ſtans. Nam quis, homo, tu es,
Ut ſolus tantis poſſes te opponere monſtris?
Aſpice Tobiam juvenem. Comes additus illi
Angelus, humana ſpecie, humano ore latebat.

z Eſ-

x *Adverſarius veſter diabolus tanquam Leo rugiens circuit quærens quem devoret.* 1. Pet. 5. v. 8.

y *Niſi quia Dominus erat in nobis ... forte vivos deglutiſſent nos.* Pſ. 123. v. 1. & 2.

z Eſſe putabatur juvenis quoque, & eſſe Ananiæ
Filius. Audiſtin quàm grandia munera, quanta
Officia exhibuit, benefactaque, & ut mala cuncta
Verterit in melius? Juveni connubia ſancta
a Aſſeruit, deque infauſtis felicia fecit.
Lucifugum genium, ſeptem qui morte virorum,
Funeſtas totidem tædas, totidemque hymenæos
b Fecerat; exegit procul, adſtrinxitque catenis.
Cæco etiam lucem Patri reparavit ademptam,
Cumque oculis extincta diu ſolatia vitæ.
c Nam quænam cæli communi luminis uſu
Orbato, tenebriſque immerſo gaudia ſurgant?
Gnato adventanti, ut poterat, pedibuſque ſubinde
d Offendens, puero innixus, baculoque, ruebat

To

z *Unde te habemus bone juvenis?* Tob. 5. v. 6. *Ego ſum Azarias Ananiæ magni filius*. Ibid. v. 18.

a *Tradita fuerat ſeptem viris, & dæmonium nomine Aſmodæus occiderat eos mox ut ingreſſi fuiſſent ad eam*. Tob. 3. v. 8.

b *Tunc Raphael Angelus apprehendit dæmonium, & religavit illud in deſerto ſuperioris Ægypti*. Tob. 8. v. 3.

c *Quale gaudium mihi erit, qui in tenebris ſedeo, & lumen cæli non video?* Tob. 5. v. 12.

d *Et conſurgens cæcus Pater ejus, cæpit offendens pedibus currere, & data manu puero occurrit obviam filio ſuo*. Tob. 11. v. 10.

Totus in amplexum; neque erat ſpes ulla videndi.
At vidit: ſiquidem hæc etiam Raphaelis alumnus
Attulit edoctus charo nova gaudia Patri,
e Felle linens oculos, qui vix non fecerat orbum
Patrem, qui juvenem piſcis jam penè vorarat.
Uſque adeo cuſtos divinus triſtia quæque,
Et cuncta in melius, vertitque in gaudia luctus.
Cùm vitæ, mortiſque inter confinia, & inter
Temporis, æternique vias verſabimur ævi;
Tum verò fama eſt, oculis ſe ſiſtere coram
Corporeis iras acuentem ſævius hoſtem,
Et quantas habet exſertantem in prælia vires:
Nam poſtrema quidèm jam, decretoriaque hora eſt.
Horror ubique animum: circùm præcordia ſanguis
Stabit iners: oculi exſtantes, crineſque rigebunt
Hiſpidi: anhelabit moribundo murmure pectus.
Aſt dabitur, tanta hæc ſi vera eſt fama, videre
Tum quoque te lateri adſtantem, fidiſſime Cuſtos,
Et quà fas, quà facta ſinant, certamine tanto

f Sci-

e *Tunc ſumens Tobias de felle piſcis linivit oculos patris ſui ... ſtatimque viſum recepit*. Ibid. v. 13. & 15. *Exivit ut lavaret pedes ſuos, & ecce piſcis immanis exivit ad devorandum eum*. Tob. 6. v. 1. & 2.

f Scilicet afflictum pennis, parmaque tegentem;
Ac propulſantem vim vi, & victricibus armis.
Quàm vellent ſiqui te poſthabuere, tuique
Vixere immemores, tum te coluiſſe, nec aures
Tam ſurdas vocique tuæ, monitiſque dediſſe!
Sera nimis miſeris, deſeſque, & manca voluntas.
Nunc o ſancte rege, & dubios tu dirige greſſus
Ad meliora meos, quò poſſim temnere ſævos
Hoſtes, impaviduſque tua defendier umbra,
Teque duce, exutus mortalia, ſumere pennas,
Adſcribique choris veſtris, adſcribier aſtris.

f *Scapulis ſuis obumbrabit tibi, & ſub pennis ejus ſperabis.* Pſ. 20. v. 4.

PA-

PATIENTIA.

Tu Deus clemens, & miſericors, & patiens, & multæ miſerationis, & ignoſcens ſuper malitia.

Jonæ 4. v. 2.

CARMEN X.

g QUis furor o! Jam flagitiorum pondere feſſus
Noſtrorum, ſeſe malè ſuſtinet, & gemit orbis.
h En plerique hominum, ceu prona animalia, terris
Hærent, immemores prorſus cælique, Deique.
Quot paſſim horrenda indomitæ perjuria linguæ?
Quot dein, quot ſtrages malè ſana Superbia, quotque
Lurida tabifico clam rodens omnia dente
Invidia, & frendens ſemper rabida ore cruento
Ira?

g *Delicta noſtra creverunt uſque ad cælum*. 1. Eſd. 9. v. 6.

h *Omnia commiſta ſunt, ſanguis, homicidium, furtum, & fictio, corruptio, & infidelitas, turbatio, & perjurium, tumultus bonorum, Dei immemoratio, animarum inquinatio, nativitatis immutatio, nuptiarum inconſtantia, inordinatio mœchiæ, & impudicitia*. Sap. 14. v. 25. & 26.

Ira? Hæ ſunt furiæ tres, tartareæque ſorores,
Quæ ſimul erupere, errantque licentiùs inter
Nos. Superat tamen, & multo imperioſior effert
Probroſum caput exſecranda, inſana libido
Auri. Aurum Pluton eſt, tartareuſque tyrannus.
Hunc homines tamen invitum, tenebriſque vocatum
Infernis, fecere ſibi numenque, deumque.
Parte alia furioſa magis, magis improba ſævit
Bruta Libido, ſibi malè adaptans nomen amoris.
Hæc Sphinx eſt, corpuſque Canis, caudamque Draconis
Callida diſſimulans, facie illecebroſa puella
Regnat, & huic Pluton, huic ſervit, obedit & aurum.
Averto hinc oculos aliò. Bella horrida cerno,
Semineceſque viros nantes in ſanguine multo,
Inter equos, inter confuſa cadavera, & arma.
Huc caput, illuc it truncum, & ſine nomine corpus,
Sanguineum ſpirans flumen, fluitanſque cruore
It manus: avulſa eſt, & adhuc audax rotat enſem.
Heu quorſum fugiam? Ibo domûm penetralia, ibique
Cæde fatigatos oculos recreabo, videbo
Quid? Cædes etiam, atque armis pejora venena.
Nuſquam tuta fides. Clam toxica diluit uxor
Perfida; nec ſolæ norunt aconita novercæ.
Hìc ſtruit inſidias frater fratri, ille Parenti
Impius, extremumque audet, cumulatque furorem.

Quin

Quin didicere ipſæ gnatorum ſanguine Matres
Fœdari, ſuametque effundere viſcera ferro.
Et ſupereſſe malum, & ſcelus his crudelius ullum?
At ſupereſt. Qui Philoſophos ſe nomine dicunt,
Mirum quò jam prorumpant. Sanctiſſima quæque
i Eradicare, & convellere dogmata tentant
Inſani: novi & Enceladi, novi ubique Typhœi
Sacrilegos armant calamos in ſancta, Deumque.
En dejecta oculos, vultus dejecta decoros,
Nuda pedes, trahitur manibus poſt terga revinctis
Relligio, portans immania vincula collo,
Inter clamores ſceleratos. Impia turba
It circùm captæ inſultans, iteranſque cachinnos,
Nec ſinit audiri gemitus, luctuſque piorum.
Siccine? Et hæc auſa impietas impunè triumphet?
O ubinam Deus eſt? Ultores Numinis eſte
Vos, Montes, cadite o! Mare tu ſuperobrue, voſque
Denſa catervatim obruite orbem fulmina, flammæ.
Hæc ego; & interea ridet mitiſſimus iras
k Has Deus. Et ſolem naſci diſcrimine nullo

Sen-

i *Ecce inimici tui ſonuerunt, & qui oderunt te extulerunt caput.* Pſ. 82. v. 3. *Promittunt ſe violare ſancta tua, & polluere tabernaculum nominis tui, & dejicere gladio ſuo cornu altaris tui.* Judith. 9. v. 11.

k *Solem ſuum oriri facit ſuper bonos & malos, & pluit ſuper juſtos, & injuſtos.* Matt. 5. v. 45.

Sontibus, & pluvias jubet, & deſcendere rorem
l De cælo. Exſurge, ingemino, exſurge, exſereq; enſẽ
Fulmineum, vindexque eſto, cauſſamque tuere
Ipſe tuam. Quare obdormis? Dormire videtur.
Tanta Deo eſt manſuetudo, patientia tanta!
m Non hominum ritu Omnipotens iraſcitur. Ille
Quandocumque volet meritas infligere pœnas;
n Nuſquam illum reus effugiet, nuſquamque latebit
Abditus. Exiguas vires violentior ira
Arguit. Ingenio Clemens Deus eſt, quia nempe
o Quæ vult cumque poteſt. Vel cùm jam plectere ſontes
Cogitur; horrendos ſtrepitus ciet antè, minaxque
Fulgurat, & vacuo tonitru ſine fulmine terret.
p Ardentem vibrat gladium, multumque, diuque
Cunctando, & coram circumſonat, obſtrepit arcu.
Terror is elicuit gemitum, expreſſitque dolorem:

Pæ-

l *Exſurge DEUS judica cauſſam tuam*. Pſ. 73. v. 22. *Exſurge, quare obdormis Domine*. Pſ. 43. v. 23.

m *Numquid oculi carnei tibi ſunt: aut ſicut videt homo & tu videbis?* Job. 10. v. 4.

n *Tuam manum effugere impoſſibile eſt*. Sap. 16. v. 15.

o *Misereris omnium quia omnia potes*. Sap. 11. v. 24. *Cum tranquillitate judicas, & cum magna reverentia diſponis nos: ſubeſt enim tibi cum volueris poſſe*. Sap. 12. v. 18.

p *Niſi converſi fueritis gladium ſuum vibravit, arcum tetendit, & paravit illum*. Pſ. 7. v. 13.

Pœnitet ah! tibimet vix, necdum voce, ſed imo
Pectore, inauditus dixiſti; aſt audijt ille:
Et ſatis hoc fuit: omnipotens elanguit arcus
q Illicet: imbelles manibus cecidere ſagittæ:
Pacifica incluſus vagina obmutuit enſis.
Tanta Deo noſtro eſt bonitas, clementia tanta!
r Et tamen eluvione olim peſſumdedit orbem
Totum: vorticibus flammarum abſorbuit urbes
ſ Quatuor, & fumant etiamnum: femina retro
t Penè inconſultò aſpiciens ſal facta repente eſt.
u Obtrectatores Moſis tres ima dehiſcens
Sub pedibus, vivos tellus, & Tartarus hauſit.
x Quadrupedem inter quadrupedes incedere Regem
Fecit, & immundas ad paſtum quærere glandes.
Non ita nunc; ſilet uſque Deus, dormire videtur
Altiùs ac olim. Puer eſt, & prorſus inermis

In

q *Agam & ego pœnitentiam ſuper malo, quod cogitavi ut facerem ei*. Jer. 18. v. 8.

r Gen. 7.

ſ Gen. 19. *Vide interpr. ibi*.

t *Verſa eſt in ſtatuam ſalis*. Ibid. v. 26.

u *Dirupta eſt terra ſub pedibus eorum... Deſcenderuntque vivi in infernum*. Num. 16. v. 31. & 33.

x *Ex hominibus abjectus eſt, & fœnum ut bos comedit*. Dan. 4. v. 30.

In Matris gremio, pendens & ab ubere dormit.
Qui Leo terribilis quondam; nunc mitior agnis
y Agnus, pacificans quas irritavimus iras
Patris; ſanguineas mactatur victima ad aras.
Non, ut erant olim, in manibus ſunt arcus, & enſis.
Hærent infixi clavi, immani, atque profundo
Vulnere, & omnipotens clavis tribus e cruce pendet,
z Concilians iterum Mundum Patrique, ſibique.
a Divina idcirco major Patientia nunc eſt.

y *Pacificans per ſanguinem crucis ejus ſive quæ in terris, ſive quæ in cælis ſunt.* Ad Coloſſ. 1. v. 20. *Quaſi Agnus manſuetus qui portatur ad victimam.* Jer. 11. v. 19.

z *Deus erat in XPTO mundum reconcilians ſibi.* 2. ad Cor. 5. v. 19.

a *Secundum altitudinem cæli a terra, corroboravit miſericordiam ſuam.* Pſ. 102. v. 11. *Quæ ſuperabundavit in nobis.* Ad Epheſ. 1. v. 8.

JU-

Digitized by Google

JUSTITIA.

Deus Fidelis, & abſque ulla iniquitate
Juſtus, & Rectus.

Deut. 32. v. 4.

CARMEN XI.

CRedite, Mortales, atque huc advertite mentes,
Verax, & Juſtus Deus eſt, & fallere neſcit,
Nec verò falli. Adjecit promiſſa, minaſque
b Magna illa; horrendas verò has: implebit utrumque.
Volventur ſtellæ in præceps, compagine cæli
Rupta ſolventur, cælumque & terra peribunt;
Verba Dei ſtabunt. Nullas hic nectere fraudes,
Nullos mercari, aut emptos obtrudere teſtes
Inſanumve forum, falſa aut tabularia poſſis.

b *Vigilabo ego ſuper verbo meo, ut faciam illud.* Jer. 1. v. 12: *Cælum, & terra tranſibunt; verba autem mea non tranſibunt.* Lucæ 21. v. 33.

c Non ille aut damnare Pios, aut ſolvere ſontes
Ignorans quid agat, temerè deluſus iniquis
Teſtibus. Humanus nempe hic, & peſſimus error
Deinde odium nullum, nulla illum gratia flectit.
Non patitur quemquam peccare impune; perinde
Illi eſt quidquid eris, ſeu Rex, ſive infima plebes.
d Quidquid ſint homines; coram illo nil ſumus omnes.
Non quid quis fuerit; ſed quid quiſque egerit unus,
Expendit, libranſque æquato examine lances
e Præmia pro meritis, aut pœnas cuique rependit.
Fert equidem dextra palmas, enſemque ſiniſtra;
Omnipotens ſed utraque manu eſt, multoque cruore
f Ebrius; ardet adhuc, ſitienſque eſt ſanguinis enſis.
g Illius ad nutum volat atra, & juſſa faceſſit
Mors: idcirco homines æquo pede proterit omnes:

Et

c *Vere enim DEUS non condemnabit fruſtra, neque omnipotens ſubvertet judicium.* Job. 34. v. 12.
Non enim ſubtrahet perſonam cujuſquam Deus, nec verebitur magnitudinem cujuſquam. Sap. 6. v. 8.

d *Omnes gentes quaſi non ſint, ſic ſunt coram eo, & quaſi nihilum, & inane reputatæ ſunt ei.* Iſa. 40. v. 17.

e *Reddet unicuique ſecundum opera ejus.* Ad Rom. 2. v. 6.

f *Inebriatus eſt in cælo gladius meus . .. gladius Domini repletus eſt ſanguine, incraſſatus eſt adipe.* Iſa. 34. v. 5. & 6.

g *Ante faciem ejus ibit mors.* Habac. 3. v. 5.

Digitized by Google

Et nihil Heroas, Reges nihil illa veretur.
h Non equidem abripitur, non excandeſcit in horas,
More hominum Deus. Exſpectat, procraſtinat ultro
Tardus vindictam. Sed enim implacabilis ultor
Prorumpit tandem, & quas dudum continet iras,
i Effundit. Veluti indignatur, & aggere rupto,
Quo ſtagnabat iners olim, & ſine murmure; tandem
Ingens præcipitat ſpumoſo vortice flumen,
Secum iram, ſtragemque ferens, ſonitumq;, metumque,
Et certam ſylvis, gregibuſque, viriſque ruinam.
Vix illac Paſtor ſtans fortè in vertice rupis
Evaſit, ſtragemque oculis exterritus hauſit.
Nec meminit jacturam ovium, pecorumque ſuorum:
Nam ſibi adhuc horrens totus, montique veretur.
Sed nihil iſta, nihil. Majores aggerat iras
Omnipotens. Immortales accendier ignes
k Juſſit, & anguſto, & tenebroſo carcere condi,
Quà coit in centrum tellus. Furit intus anhelus

E 3 Ignis,

h *Numquid iraſcitur per ſingulos dies?* Pſ. 7. v. 12. *Expectat Dominus, ut miſereatur veſtri.* Iſa. 30. v. 18.

i *Quaſi fluvius violentus, quem ſpiritus Domini cogit.* Iſa. 59. v. 19.

k *Præparata eſt enim ab heri Topheth, a Rege præparata, profunda & dilatata. Nutrimentum ejus ignis, & ligna multa: flatus Domini ſicut torrens ſulphuris ſuccendens eam.* Iſa. 30. v. ult.

Ignis, & obſtructæ horreſcunt lugubrius umbræ.
Ne tu hìc tartareum Phlegetonta, amnemq; ſeverum,
Neve puta hìc Stygiam triſtem, pigramq; paludem
Ludicra ſunt iſthæc. Urunt illi acriùs ignes.
Majores multò quàm quas finxere Poetæ
Solvuntur pœnæ. Quænam ſint vera, docebo.
Tum cùm de nihilo Deus orbem, & cuncta vocabat,
Angeli in Omnipotentem conſpirare ſuperbi
l Auſi; ſupplicia hæc primùm ſubiere tremenda.
Hi ſunt tortores hominum, torquentur & ipſi,
Immanes heu! tortores, queis mille nocendi
Artes, inſidiæ mille, & ſæviſſima ſemper,
Et mixta invidiæ rabies: quòd mitior uſque eſt
Erga homines DEUS, & nec promptas exſerit iras,
m Nec ſimul ut peccant, cogit jam pendere pœnas.
n Quin ad ſe ut redeant vocat, invitatque benignus:
Nec niſi poſt ſeram, vult plectere crimina, mortem,
Ergo indignantes illi in miracula rerum
Transformant ſeſe. Tygres modò ſunt, modòq; Urſi,
Impaſtique Lupi, atque ungues, rictuſque minaces

Ex:

l *Paratus eſt diabolo, & Angelis ejus.* Matt. 25. v. 41.

m *Suſtinuit in multa patientia vaſa iræ apta in interitum,* Ad Rom. 9. v. 22.

n *Convertimini, & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus veſtris: & non erit vobis in ruinam iniquitas.* Ezech. 18. v. 30.

Exſaturant odijs ululantque, & morſibus hærent.
Fit jam qui nuper Tygris de Tygride vultur,
Sanguinē edax inhiat miſerorū, atque intima tundit
Viſcera, rimaturque epulis, & verberat alis,
Incumbitque, facitque alto ſub pectore nidum.
Aſt alij induti furias, ac terga draconum,
Vipereos ſtringunt ad pectora, collaque nodos!
Denteque, & attactu, & ſuffectis ſanguine, & igni
Inſpirant oculis ſaniem, aſperguntque venenum.
Sed quis, fando, illas queat unquam dicere pœnas?
Aut infanda ullis tormenta includere verbis?
  Eminet in pœnis quotquot ſunt, præque nefandis
Tormentis, & præ flammis crudeliùs angit
o Avertiſſe DEUM faciem, avertiſſeque vultum,
Cujus ab aſpectu toti dulcedine rorant
Cæli, cui Sol compoſitus, cui ſydera ſordent:
Et facilè potuiſſe frui, æternùmque beari:
Nec ſupereſſe ullam ſibi jam ſpem deinde videndi:
Et neque fas tantos unquam finire dolores.
p Heu! Suſpirabunt mortem, mortemque vocabunt
Incaſſum. Abſorpti nunquam abſumentur ab igne.

o *Juxta immunditiam eorum, & ſcelus feci eis, & abſcondi faciem meam ab illis.* Ezech. 39. v. 24. *Etenim cæli diſtillaverunt a facie Dei Sinai, a facie Dei Iſrael.* Pſ. 67.

p *Deſiderabunt mori, & mors fugiet ab eis.* Apoc. 9. v. 6.

Semper erunt vincti vinclis, tractiſque catenis
Inter commixtas ultoribus ignibus umbras
Inter & ultrices vivaci ſulphure flammas.
Hæc Deus in ſontes nolens, & penè coactus.
Sed quàm ultro ille Pijs ingentia præmia, palmas
Dividit, & facit immenſum, & ſine fine beatos!
Divitias Regum ſpernunt. Opulentiùs illi
Regnant. Sublimes Solem ipſum, & ſydera calcant.
Nulli ibi ſunt gemitus aut luctus. Quidquid acerbi eſt
Inter mortales illis longè exulat oris.
q Nam lacrymas Deus ipſe manu detergit amica
Sanctorũ ex oculis. Procul hinc lethumq;,laborq;,
Angorque, & mœror teterrima nubila, & omnes
Quæ tacitæ rodunt mortalia pectora curæ.
Quæ pulſæ exilio terris ceſſere, ibi regnant
r Pax animi, & ſecura quies, Concordiaque inter
Seſe, & purus Amor: ſolis nam ſedibus illis
Eſt

q *Abſterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum, & mors ultra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra.* Apoc. 21. v. 4. *Non audietur ultra iniquitas in terra tua, vaſtitas, & contritio in terminis tuis, & occupabit ſalus muros tuos, & portas tuas laudatio.* Iſa. 60. v. 18.

r *Sedebit populus meus in pulchritudine pacis, & in tabernaculis fiduciæ.* Iſa. 32. v. 18. *In loco iſto dabo pacem dicit Dominus exercituum.* Agg. 2. v. 10.

Digitized by Google

Eſt ſincerus Amor: neque fert imbuta veneno
Spicula, nec nigro tingit clam felle ſagittas.
Non ſic ſeſe aliquis; quin tantum diligat omnes
Felices ſocios, fortunatoſque ſodales.
Alter in amplexu alterius ſuaviſſimus hæret,
Alter, & alterius geſtit, plauditque triumphis.
Riſus ubique, & ubique lepos, cantuſque, chorique,
ſ Deliciæque immortales, Candorque, Fideſque.
Auget lætitiam veterum meminiſſe malorum.
t Nam qua menſura, quondam, dum vita fluebat
Mortalis, conjurati crevere dolores;
Hac rurſus tum deliciæ, tum gaudia creſcunt.
u Inſtar torrentis ſanctè ebria pectora inundat
Semper inexhauſta, & nunquam interitura voluptas.
Deliciarum equidem tantarum fons, & origo
x Ipſe illis Deus eſt. Felices cominus illum
Aſpiciunt: nam ceſſerunt ænigmata, & umbræ,

y Quæ

ſ *Sancti ejus exultatione exultabunt.* Pſ. 131. v. 16.

t *Unuſquiſque autem propriam mercedem accipiet ſecundum ſuum laborem*. 1. ad Cor. 3. v. 8.

u *Inebriabuntur ab ubertate domus tuæ, & torrente voluptatis tuæ potabis eos*. Pſ. 35. v. 9.

x *Adimplebis me lætitia cum vultu tuo, delectationes in dextera tua uſque in finem*. Pſ. 15. v. ult.

y Quæ procul aſpectu divini luminis arcent,
Mortaleſque hebetant viſus, oculoſque profanos.
Jam coram totum aſpiciunt, totoque fruuntur;
z Nec capit humanum tam grandia gaudia pectus.
Vos o! Felices eſtis, nimiumque beati!
a Feliceſque eritis donec Deus altus olympo
Regnabit, ſceptrumque manu, imperiumque tenebit.

y *Videmus nunc per ſpeculum in ænigmate; tunc autem facie ad faciem*. 1. ad Cor. 13. v. 12.

z *Oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis aſcendit quæ præparavit Deus his qui diligunt illum*. 1. ad Cor. 2. v. 9.

a *Et ſecuritas in ſempiternum*. Iſa. 32. v. 17.

PUL-

Digitized by Google

PULCHRITUDO.

Quorum ſi ſpecie delectati Deos putaverunt, ſciant quantò his dominator eorum ſpecioſior eſt.

Sap. 13. v. 3.

CARMEN XII.

Siquis pulchri hominis nil miraretur, (& unam,
Quam jacit a tergo peramaret perditus umbram:
Ac repens pedibus, pecudum de more, quaternis,
Inter blanditias, inter mulcentia verba,
Amplexus mille, & mille oſcula porgeret umbræ;
Proh quantæ in miſerum ſannæ, riſuſque creparent
Undique! Quæ talis, quæ te dementia cepit
Tanta? Quid inſtabilem, fugitivã amplecteris umbrã?
Nonne vides, quàm ſit Dominus mage dignus amari?
Hunc ſequere, hunc & ama. Sed nos imitamur iniqui
Hæc eadem, quæ tantopere objurgamus acerbi
Cenſores: furor idem, idem nos faſcinat error,
Umbras inſani ſectamur, amamus & umbras.
Repimus, & lippos oculos vix tollimus unquam

Ad

Ad rerum Dominum:& cùm ſit pulcherrimus unus
Ille; illo nobis formoſior umbra videtur.
Sunt, fateor, cæli, Sol, Luna, & ſydera pulchra.
Stulti homines ſpecie illecti, captique putabant
Eſſe Deos. At debuerant cognoſcere, quantò
b Qui Solem accendit Sole ſpecioſior ipſo eſt.
Aſt apage iſta, inquis: jampridem inſania tanta
Excuſſa eſt, tantus jamdudum evanuit error.
Eſto, & nec Solem jam homines, nec ſydera adorent.
Quid juvat hoc, pejora ſibi ſi numina fingunt,
Pejoreſque deos, quàm ſunt Sol, ſydera, Luna?
Femina quæ placuit deus eſt: hæc ſydere Eoo,
Hæc Luna, Aurora, & Sole eſt pulchrior, hancque
c (Nec pudet hoc homines, ultroq; fatentur) adorant.
Poſthabito te, contemptu, Deus alme, nefando;
Quæ tibi deberi edixiſti, quæ tibi poſcis
Cor totum, mentem totam ſibi femina tollit
Prædatrix, & ſacrilegas contrà erigit aras,
Ac prope divini carni cumulantur honores.

d Fe-

b *A magnitudine enim ſpeciei, & creaturæ cognoſcibiliter poterit creator horum videri*. Sap. 13. v. 5. *Altitudinis firmamentum pulchritudo ejus, & ſpecies cæli in viſione gloriæ*. Eccli. 43. v. 1.

c *Speciem mulieris alienæ multi admirati reprobi facti ſunt*. Eccli. 9. v. 11.

d Femina principium luctus fuit una, malique,
Unaque mortales nos femina perdidit omnes.
Nulla unquam ſtrages, aut peſtis acerbior orbem
e Vaſtavit, nec tot populos exhauſit, & urbes.
Multò quàm torvus, profuſo ſanguine gaudens
Mars, ſceleroſa fuit Venus exitialior orbi.
Eja age,& huicce tuæ pulchræ, bellæque puellæ
Deme animã. Quid jã ſupereſt? Heu! Triſte cadaver.
En extincti oculi jam ſunt, & marcida frontis
Lilia, pallenteſque genæ: nigroreque tincta,
Murice conſumpto, malè hiantia labra dehiſcunt.
Exceſſere ſimul cum anima tanta illa venuſtas,
Ac decor, & teter ſucceſſit pallor, & horror,
Incubuitque ſuper tam fœdæ ſtragis acervum.
In vultu, inque oculis nidum fecere, cubantque
Horribiles viſu, ſaturique putredine vermes.
f En conſanguineos carnis, quam ſtultus adoras.
Umbrã umbræ inſanus ſequeris. Quæ forma caduca

g Te

d *A muliere initium factum eſt peccati, & per illam omnes morimur*. Eccli. 25. v. 33.

e *Multos enim vulneratos dejecit, & fortiſſimi quique interfecti ſunt ab ea: viæ inferi domus ejus penetrantes in interiora mortis*. Prov. 7. v. 26. & 27.

f *Putredini dixi pater meus es; mater mea, & ſoror mea vermibus*. Job. 17. v. 14.

g Te rapit, umbra mera eſt Animæ, cuſtodia, carcer.
Umbra, & imago Dei, divinique halitus oris
Eſt Anima. Hæc jam compedibus, vincliſque ſoluta
Corporis, ut recreat ſeſe, & quæ vincula rupit,
Tamque diu traxit, nec ſenſit; libera tandem
Miratur! Meminit cæleſtis originis: illac
Ardet abire fuga, & ſcelerata excedere terra,
Illacque, unde fuit ſibi origo prima, reverti.
Pulchrior eſt cunctis cæleſtibus ignibus. Illam
Attoniti cælorum orbes mirantur euntem.
Quàcumque incedit, pro floribus aurea ſpargunt
Lumina, conſternuntque viam, pedibuſque beatis
Sydera ſupponi, & calcari ardentque, petuntque.
Conjice, ſi poteris, quànto eſt formoſior Auctor,
A quo proceſſit tamquam levis halitus ille
Spiritus, Auctoris rude vix imitamen, & umbra,
Stilla venuſtatis, divinæ particula auræ.
 Aſpexiſſe ſemel jam te, o pulcherrime rerum,
Divinique tui vultus paſcique, fruique
Lumine, & in te oculos ſemel intendiſſe beari eſt,
h Conſimileſque tui fieri, teque ore referre.
In te defixos oculoſque, animoſque tenentes

Pen.

g *Educ de cuſtodia animam meam.* Pſ. 141. v. ult.
h *Similes ei erimus, quoniam videbimus eum ſicuti eſt.* 1. Joa. 3. v. 2.

Pennati juvenes primi ſtellantis Olympi
Indigenæ, elapſos necdum ſenſere, putantque
Annos millenos bis jam ter, temporis eſſe
Punctum, dum coram te ſtant, tuaque ora tuentur
Aſſidui, aſpectuque tuo, obtutuque beantur.
Vel ſola innixi ſpe, te quandoque videndi
Coram; terrenam molem, mortalia membra
i Obliti, rapimur ſurſum, dulciſſimus alto
Irradians vigor incendit præcordia, totis
Undique divinus ſeſe implicat oſſibus ignis.
Interea, Deus alme, tuo largire Poetæ
Divinum lumen, divini & luminis auram:
Nempe ut de te uno deinceps jam cogitet, & te
k (Nam ſolus pulcher demum tu es) diligat unum.

i *Defecit caro mea, & cor meum: Deus cordis mei & pars mea, Deus in æternum*. Pſ. 72. v. 26. *Quem viſurus ſum ego ipſe & non alius, & oculi mei conſpecturi ſunt, & non alius: repoſita eſt hæc ſpes mea in ſinu meo*. Job. 19. v. 27.

k *Ecce tu pulcher es dilecte mi*. Cant. 1. v. 15. *Totus deſiderabilis: talis eſt dilectus meus*. Cant. 5. v. 16.

Digitized by Google

REFUGIUM.

Deus noſter Refugium, & virtus, adjutor in tribulationibus, quæ invenerunt nos nimis.

Pſ. 45. v. 1.

CARMEN XIII.

Quàm ſumus ah! miſeri mortales! Naſcimur omnes
l Flendo: ſentimus primo ipſo in limine vitæ
Quæ mala nos, & quanta manent, & pœnitet auram
Vitalem hauſiſſe, & materno exiſſe ſepulchro.
Flendo etiam morimur: lacrymæ, pars ultima vitæ,
Injuſſæ exiliunt, morientum & lumina claudunt.
Humanam luctus vitam concludit utrinque.
A luctu ordimur, luctu finimus eandem:
A fine in finem lacrymarum uberrima vita eſt.
m Felices, quibus extremas, ægrèque cadentes

Ex-

l *Primam vocem ſimilem omnibus emiſi plorans*. Sap. 7. v. 3.

m *Et laudavi magis mortuos quam viventes, & feliciorem utroque judicavi qui necdum natus eſt, nec vidit mala quæ ſub Sole fiunt*. Eccle. 4. v. 2. & 3.

Expreſſit jam mors lacrymas! Felicior ille
Qui necdum natus, nec vidit quæ mala fiunt
Sub Sole, & necdum cervice excepit acerbum,
n Triſte jugum, infelices quod portamus Adami
Poſteri, ab ipſo utero jã Matris ad uſque ſepulchrũ.
o Non ſoliũ, ſceptrum, diadema, aut purpura Regum
Felices faciunt: non quos vertigine capti
Cæca, fumoſos, vapidoſque ſitimus honores:
Non quæ divitiæ prope Ditis regna profundi
Amandatæ, ipſa invita, ægrèque ferente
Natura, manibus paſſim effodiuntur avaris.
p Audent, & ſcandunt ſolium, perque aurea tecta,
Per conſtrata oſtro volitant laquearia curæ

n *Jugum grave ſuper filios Adam a die exitus de ventre matris eorum, uſque in diem ſepulturæ in matrem omnium*. Eccli. 40. v. 1.

o *Ego Eccleſiaſtes fui Rex in Jeruſalem*. Eccle. 1. v. 12. *Et omnia quæ deſideraverunt oculi mei, non negavi eis*... *Vidi in omnibus vanitatem, & afflictionem animi*. Ibid. 2. v. 10., & 11.

p *A reſidente ſuper ſedem glorioſam uſque ad humiliatum in terra, & cinere, ab eo qui utitur hyacintho, & portat coronam, uſque ad eum qui operitur lino crudo, zelus, tumultus, fluctuatio, & timor mortis*. Eccli. 40. v. 3. & 4.

Mordaces, mentiſque vagi, inſomneſque tumultus,
Et rigidi medio naſcuntur pectore ſentes.
Nemo fuit, nemo eſt felix mortalis, eritve
Unquam. Infelices homines æquè ſumus omnes.
q Nuſquam inventa quies; ſemper quæſita. Recedit
Ac fugit, & noſtris quàm longè illa exſulat oris.
Ac veluti montes, quando e convalle profunda
Et procul aſpicimus, contingere vertice cælum,
Syderibuſque ipſis caput inſeruiſſe putamus;
Subſidit tamen immenſum, prorſuſque perinde
Quantum humilis vallis tantū mons diſtat Olympo:
Sic itidem quos aut opibus, pompave, & honore
Extolli aſpicimus, felices remur; at illi
Interea miſeri ſibi ſunt, miſerique perinde
Ac nos: & contrà credunt nos eſſe beatos
Duntaxat; ſtultuſque errore rependitur error.
Vita mare, & littus mors eſt, quò tendimus: illac
Imus per fluctus, & amararum undique aquarum
Conflictus, per mille vices, per mille pericla.
Vix reſpiramus: nam vix emerſimus una;
r Mergimur ecce alia miſeri, obruimurque procella.

Ven-

q *Oculus meus afflictus eſt, nec tacuit, eo quod non eſſet requies:* Thren. 3. v. 49.

r *Circumdederunt me aquæ uſque ad animam: abyſſus vallavit me, pelagus operuit caput meum.* Jonæ. 2. v. 6.

Ventorum rabies ſiquando feſſa remiſit;
Mox redit aſperior; poſitaſque redintegrat iras.
ſ Nulla dies unquam tota eſt, qua lenior aura
Spiret, & iraſci faciles non aſperet undas.
Siquando ulla quies affulget; perfida rurſus
Terga dat, ac velut umbra fugit; ſuſpiria ſecum
Noſtra ferens, ſerò, aut nunquam reditura deinceps.
Hæremus tabulis ægrè & vix pectora nuda
Fluctibus objicimus, nec reſpirare poteſtas.
Obdurare animum, queiſcumque & fluctibus actum
Perſtare immotum, ceu ſtat Marpeſia cautes,
Et nec ſentire, ut blaterat bona turba ſophorum;
Grandiloquæ nugæ, mera ſunt, & inania verba.
Sentimus mala noſtra nimis. Nec marmore nobis
t Obriguit, neque fuſum e ferro eſt, æreve pectus.
Ad cælũ aſpicere, & moribundos tollere vultus
u Spes una eſt. In te una ſalus, Deus alme. Perimus.

ſ *Cuncti dies ejus doloribus, & ærumnis pleni ſunt.* Eccle. 2. v. 23.

t *Nec fortitudo lapidum fortitudo mea, nec caro mea ænea eſt.* Job. 6. v. 12.

u *Spes mea tu in die afflictionis.* Jer. 17. v. 17. *Dominus illuminatio mea, & ſalus mea.* Pſ. 26. v. 1. *Dic animæ meæ: ſalus tua ego ſum.* Pſ. 34. v. 3.

x Huc ades o! Miſero ſuccurre, extendeque dextram.
Vel dic: nam verbo tumidos tu frangere fluctus
Et potes, & plerumque ſoles: dic, & ſatis hoc eſt.
y Impera, & attoniti venti, fluctuſque ſilebunt:
Stagni inſtar, placidi ſternentur: marmoris inſtar
Pigreſcent, pedibuſque dabunt iter æquora tutum.
Impera, & hàc illac fugient, retroque reductæ
Arrectæ ſtabunt undæ, ſiccumque profundum
z Linquent, per mediumque mihi via tuta patebit.
Impera, & immani ſiquod me gutture Cete
Hauſerit, atque avida, vaſtaque voragine ventris
a Condiderit; vomet incolumem, ac me in littore ponet
Servatum bis ab utro utro majore periclo.
Siquod in obſcurum barathrũ, caveamve Leonum
Dejiciat præceps, ingentique oſtia ſaxo
b Deſuper occludant, nec ſit ſpes ulla relicta;

Tu

x *Salvum fac dextera tua.* Pſ. 59. v. 7. & Pſ. 107. v. 7.

y *In ſermone ejus ſiluit ventus, & cogitatione ſua placavit abyſſum.* Eccli. 43. v. 25.

z *Et mare diviſiſti ante eos, & tranſierunt per medium maris in ſicco.* 2. Eſd. 9. v. 11.

a *Et dixit Dominus piſci, & evomuit Jonam in aridam.* Jonæ. 2. v. ult.

b *Adduxerunt Danielem, & miſerunt eum in lacum leonum ... Allatuſque eſt lapis unus, & poſitus eſt ſuper os laci.* Dan. 6. v. 16., & 17.

Tu placidos nutu efficies, cicureſque Leones,
c Oraque compeſces multam ſitientia mortem.
Ante pedes illi innocui, blandique jacebunt,
Agnorum ritu, complaudentiſve catelli,
Et palpanda manu præbebunt colla, jubaſque.
Si me compedibus geminis, maniciſque revinctum
In quater accenſam graviùs, graviùſque furentem
d Fornacem de me victrix manus impia trudat;
Non me deſtituas ibi tu: tu vincula franges
Ferrea: tu ſolves ærato ab compede plantas:
Et gradiar medios, media fornace, per ignes
Incolumis; neque dum tenues violare capillos
Audebunt flammæ, neque dum contingere veſtes.
Tanquam eſſem circùm rorantibus undique fultus
e Floribus, indutuſve roſis, ibi rore madebo,
Et reſpirabo placidas placidiſſimus auras.
Hæc Deus & tu olim feciſti, & quandò libebit
Efficies. Quòd ſi nolis, & ſæviat ignis,

c *Deus meus miſit Angelum ſuum, & concluſit ora Leonum, & non nocuerunt mihi*. Ibid. v. 22.

d *Ceciderunt in medio camino ignis ardentis, colligati*. Dan. 3. v. 23. *Et non ceſſabant qui miſerant eos miniſtri Regis ſuccendere fornacem*. Ibid. v. 46.

e *Et fecit medium fornacis quaſi ventum roris flantem, & non tetigit eos omnino ignis, neque contriſtavit, nec quicquam moleſtiæ intulit*. Ibid. v. 50.

Tuque ſinas, procul uſque a me & videaris abeſſe;
f Atque: *Ubi*, dic, *ubinam Deus eſt tuus?* acta nefanda
Impietas rabie, morienti clangat ad aurem;
g Nempe ibi tu mihi eris præſens, animoſque viriles
Addes, queis poſſim crudelem ſpernere mortem.
Verſa, & manduca, dicam pleno ore, Triumphus
Hic major; minor eſt flammas cohibere furentes:
Effugere illud erat; ſed enim hoc eſt vincere mortem.
Ecce adſis modò tu, DEUS alme, in utrumq; paratũ
Me: quodcumq; voles; hoc me quodcumq; juvabit,
Aut fugere irriſam, aut irriſæ occumbere morti.

f *Ubi eſt Dominus Deus tuus?* Mich. 7. v. 10.
g *Etiamſi occiderit me, in ipſo ſperabo*. Job. 13. v. 15.

DO-

DOMINUS EXERCITUUM.

Dominus Exercituum nomen ejus.

Iſa. 48. v. 2.
Amos 4. v. *ult.*

CARMEN XIV.

INcaſſum ſtruit aerias ad mœnia turres,
Incaſsũ æratas vigilat defendere portas,
Et tumido iratos bombo Mars evomit ignes,
Excubijſque urbem, ac denſa ſtatione coronat.
Urbs captiva ſolo ſternetur tota, ruetque,
h Ni Dominus cuſtodem agat, & circumtegat illam.
Contrà, ſi Dominus tutabitur; impia fruſtra
i Arma frement circùm. Veluti inſano obſtrepit unda
Murmure, & attollit circùm ſpumaſque, minaſque;
Sed tandem feſſa, atque ad rupem illiſa recedit.

h *Niſi Dominus cuſtodierit civitatem, fruſtra vigilat qui cuſtodit eam.* Pſ. 126. v. 1.

i *Bellabunt abverſum te, & non prævalebunt: quia ego tecum ſum ut ſalvem te, & eruam te, dicit Dominus.* Jer. 15. v. 20.

Rege ſub Ezechia, penè obruta, penèque capta
Lugebant Solyma, & nil non crudele timebant.
Barbarus, aſſuetuſque deos contemnere victor
Cum prope centenis bis millibus ibat ad urbem,
Ac demens inſultabat Regique, Deoque.
Rex pius interea ad cælum tendebat inermes
k Cum fletu, gemituque manus. Tu, qui regis Iſrael,
Sublimiſque Cherubinis accumbis, & unus
Es DEUS, & Regum terræ Rex, quique jubendo,
Et nutu cælum, terramque, & cuncta creaſti,
Eja age, cauſſa tua eſt: audi quæ, quamque nefanda
Aſſyrius. Tu deturba, tu ſterne ſuperbum:
Te putat ille, inſtar ſtatuarum, inſtarque deorum
Fictilium, quos comminuit, quos tradidit igni
Irridens. Fac, te eſſe, ſciat, Dominumque, Deumq;
Fac, ſciat, eſſe tuam dextramque, iramque potentem.
Audiit, & cælo Omnipotens miſeratus ab alto eſt.

l Octo-

k *Oravit in conſpectu ejus, dicens: Domine Deus Iſrael qui ſedes ſuper cherubin, tu es Deus ſolus omnium Regum terræ, tu feciſti cælum, & terram... Audi omnia verba Sennacherib, qui miſit, ut exprobraret nobis Deum viventem... Nunc igitur Domine Deus noſter, ſalvos nos fac de manu ejus, ut ſciant omnia regna terræ, quia tu es Dominus Deus ſolus.* 4. Reg. 19. à v. 15. ad 19.

l Octoginta hominum, centumque, & millia quinque
Dat morti, atque improviſo uno demetit ictu
Angelus. Undabat cruor undiq;, & undiq; onuſti
Tanta ſtrage ipſi montes, campique gemebant.
Nec cladem illius noctis, nec funera quiſquam,
Explere, aut ullis queat unquam expromere verbis.
Non tamen interiit Rex impius. Eſſe ſuperſtes
m Debuit, ut cladem totam ſentiret, & inter
Horroremque, metumque, & ſtrata cadavera poſſet
Vix reperire viam, vix morti vertere terga
Tantillum. Nam mox ferro confoſſus ab ipſis
n Gnatis, æternas fugit indignatus ad umbras.
Sic plerumque hebetat, confringit, & impia ridet
Arma DEUS. Siquidem mors, & victoria parent
o Illi uni, nutuſque ſuos, ſua juſſa ſequuntur.
Nec ſemper vult de cælis accire miniſtrum
Alipedem, ultorem. Jubet ille acieſque, duceſque

p Im-

l *Factum eſt igitur nocte illa venit Angelus Domini, & percuſſit in caſtris Aſſyriorum centum octoginta quinque millia*. Ibid. v. 35.

m *Vidit omnia corpora mortuorum, & recedens abijt*. Ibid.

n *Adramelech, & Saraſar filij ejus percuſſerunt eum gladio*. Ibid. v. ult.

o *Non ſecundum armorum potentiam, ſed prout ipſi placet dat dignis victoriam*. 2. Mach. 15. v. 21.

p. Imbellis gladio, vel clavo femina fundit.
Vel puer in funda & lapide. En procedere neſcit
Armatus, galeamque, enſemque, ut inutile pondus
Abjicit, & torpet belli ad præludia David,
Et puer, & paſtor rudis eſt, & inutilis armis.
Quinque ſibi lapides, en arma, elegit; at unus
Sat fuit. Ut primo contorſit verbere fundam;
q Corruit immani, ſcopuloſa mole Gethæus
Cum gemitu, introrſumq; lapis cerebro altus inhæſit.
Non ſecus ac nubes prætergreſſa, ardua pulſans
Sydera ferali cono, concuſſa triſulco
Fulmine, & ab ſummis radicibus eruta, grandi
Sylvarum fremitu, tundit terram cypariſſus.
Prorumpit victor, detractoque enſe, jacenti
Nubiferum abſcindit caput, oſtentatque trophæum.
r Conſurgit plauſus: Potuit Saul vincere mille;
Sed tu, Jeſſiades, vincis bis millia quinque.
Tu tamen interea: ſunt iſthæc rara, reponis,
Nec

p Judith. 13. v. 10. & Judic. 4. v. 21.

q *In tollendo manum ſaxo fundæ dejecit exultationem Goliæ: nam invocavit Dominum omnipotentem, & dedit in dextera ejus tollere hominem fortem in bello, & exaltare cornu gentis ſuæ.* Eccli. 47. v. 5., & 6.

r *Et præcinebant mulieres ludentes, atque dicentes: Percuſſit Saul mille, & David decem millia.* 1. Reg. 18. v. 7.

Nec paſſim eveniunt. Ego contrà dicere pergo,
Plerumque hæc fieri. Non humana arte reguntur
ſ Bella, neque humano ingenio victoria ſurgit.
Immigrat improviſa aliò, manibuſque proterva
Avolat, & ſpes humanas traducere geſtit.
t Fortia quæque cadunt; ſurgunt infirma repente:
Et lapis exiguus, caſu de monte revulſus,
Ingentem vaſta proſternit mole coloſſum,
Auro, atque argento, ferroque, armiſque ſuperbum.
Eſſe DEUM, occultamq; manū, quæ clā regat arma
Conſenſere omnes gentes. Hoc magna ſubinde
Viribus imperia exiguis deleta docebant,
Reſque adeo bello variæ; ſed nomen inane
Palladis & Martis nequidquam in vota vocabant.
u Nempe inviſibilis manus eſt, quæ præſidet armis,
Eſtque exercituum Dominus DEUS. Incutit ille
Deſuper, ut lubet, his, illiſve, adimitve timorem:
In-

ſ *Non enim in arcu meo ſperabo: & gladius meus non ſalvabit me.* Pſ. 43. v. 7.

t *Arcus fortium ſuperatus eſt, & infirmi accincti ſunt robore.* 1. Reg. 2. v. 4.
Dan. 2. v. 34. & 35.

u *Dei quippe eſt adjuvare, & in fugam convertere.* 2. Paral. 25. v. 8. *Dabo pavorem in cordibus eorum ... terrebit eos ſonitus folij volantis.* Levit. 26. v. 36.

Ingenium, vires, animum, ut vult, demit, & addit.
x En cur parva manus ſæpe immenſa agmina fundit,
Ut ſancti annales paſſim, & monumenta profana,
Ætateſque omnes millena exempla miniſtrant.
y Huc ego te, magnum compello, Juſſua, teſtem,
Cujus ad imperium Jericunthis mœnia prorſum
Strata ſolo, non baliſta, non ariete crebro;
Sed clangore uno, & geminato horrore tubarum.
Te quoque, bellipotens o Samſon, teque, Gedeon,
Magnificos teſtes, & te, Machabæe, vocabo
Juda huc. Imparibus quoties vos viribus hoſtes
Fudiſtis? Quantos confuſæ ſtragis acervos,
Maxilla tu aſini, Samſon, vos enſe dediſtis?
Nec te prætercam, noſtra ut quoq; tempora tangam,
Auſtriaca (ſatis hoc fuerit) de gente, Joannes.
Quem ſuper & Marios, ſuper & duo fulmina belli
Scipiades, & quos alios quæ ſubdidit orbem

Ja-

x *Quomodo perſequatur unus mille, & duo fugent decem millia? Nonne ideo, quia Deus ſuus vendidit eos, & Dominus concluſit illos?* Deut. 32. v. 30.

y *Deficiet enim me tempus enarrantem de Gedeon, Barac, Samſon, Jephte, David, Samuel, & Prophetis, qui per fidem vicerunt regna ... obturaverunt ora Leonum, extinxerunt impetum ignis, effugerunt aciem gladii, convaluerunt de infirmitate, fortes facti ſunt in bello, caſtra verterunt exterorum.* Ad Heb. 11. v. 32. & ſeq.

Jactat Roma duces; Naupacti gloria tollet.
Te tremuit, ſtetit & medio conterrita cælo
Odryſium numen, pullata, & pallida Luna.
Agnovit te victorem, abjecitque tridentem
Neptunus, tibi & imperio, tibi & æquore ceſſit.
Tu mare, Naupacti circùm quod littora lambit,
Thracum effeciſti ſparſo undique ſanguine nigrum.
Tu cladem pelagi claſſem, lunataque contis
Agmina viciſti, ſubmerſiſtique profundo;
Dum pius ille ſenex, *Pius*, & cognomine Quintus,
Quem tunc ornabant ſceptrumque, ſacerque tiaras,
Urgebat precibus, tibi ut hæc victoria tanta
Inde exercituum ab Domino ad te miſſa veniret.
z Ah pereat quicumque DEUM obliviſcitur, inq;
Milite, & inſanis caſſam ſpem ponit in armis!

z *Maledictus homo, qui confidit in homine, & ponit carnem brachium ſuum, & a Domino recedit cor ejus.* Jer. 17. v. 5.

SCRU.

SCRUTANS COR.

Tu ſolus noſti cor omnium filiorum hominum.

3. *Reg.* 8. v. 39.
2. *Paral.* 6. v. 30.

CARMEN XV.

a PEctore concluſum medio cor, & undique vallo
Perplexo ſeptum gerimus. Penetrabile nulli eſt.
Scindit homo, & reſerat ferro penetralia terræ,
Et trahit inde quod attonitum tum palluit aurum,
Admirans, latebras vinci, & ſua clauſtra recludi.
Quin barathrũ explorat maris,immenſumq; profundũ
Rimatur fune, & plumbo, deſcendereque audet
Illac, & ponti toto ſub gurgite gemmas
Vindicat, & gazam furacibus eximit undis.
Quin etiam canna oblonga ſeſe inſerit aſtris,
Aſtrorumque vias premit, implexoſque meatus:
Et

a *Pravum eſt cor hominis, & inſcrutabile. Quis cognoſcet illud?* Jer. 17. v. 9.

Et quam quodque viam, quem curſum quodq; tenebit,
Quoſque abitus peragent, redituſque in ſæcula mille
Non dubitat, certis Vates præfigere faſtis;
At non humani penetrare in pectoris ima
Evaluit: neque eum juvat hic induſtria victrix
Sæpe alibi, totis cælo, terraque, marique.
Et tamen hocce parum eſt. Superis delapſus ab auris
Angelus, ingenium, vireſque, hominumque labores
Immane eſt quantum ſuperet, perque omnia vincat.
Nec tamen humani potis ille repagula cordis
Vincere, inacceſſas neque debellare latebras.
Colligit uſque adeo totum ſe, ſeque coarctat
Intus, & ambiguis cor ſeſe ambagibus abdit.
Præterquam Domino, nulli hos intrare receſſus
Fas. Geminæ arcani claves ſunt: & dedit ille
Unam, cuique ſuam nobis; aliam ſibi ſervat.
b *Scrutans cor* nomen divinum eſt, & Deus inde
Stemma ſibi, titulumque, & vult adſciſere nomen.
c Olli cuncta patent tacita quæ mente revolvis
Clam,

b *Ego Dominus ſcrutans cor*. Jer. 17. v. 10. *Scrutans corda, & renes Deus*. Pſ. 7. v. 10.

c *Oculi Domini multo lucidiores ſunt ſuper Solem, circumſpicientes omnes vias hominum, & profundam abyſſi, & hominum corda intuentes in abſconditas partes*. Eccli. 23. v. 28.

Clam, tecum vix, quæque adyto interiore recondis:
Quæ deſiderio vix eſt amplexa fugaci
Ocyor & ventis, rapidique citatior alis
Fulminis, introgreſſa, ſimulque egreſſa voluntas.
Intravit, fugitque etiam indeprenſa, nec illam
Præ foribus ſtantes oculi ſenſere, nec aures,
Excubiaſque tuas venienſque, abienſque fefellit.
Hæret, & interdum ſeſe impedit, inque voluta
Mens vario, ancipitique irretitur labyrintho
Ipſa ſuo. Nolens greſſuſque, notaſque viarum
Turbat: & ipſa ſui ſtupet inſcia, neſcit ubi ſit.
d Aſt introſpiciens diſcriminat omnia, & omnes
Dinumerat greſſus DEUS, ambageſque reſolvit:
e Et faciem ambiguam ſcelerum, tricaſque bilingues
Expedit, ac toti orbi olim vulganda reſervat.
Nemo hominū menti, atq; animo præſcribere leges
Auſus, nec potuit. Sunt regna illa invia nobis.
Non amor, aut odium ſanciri, aut pectore pelli,
Nec deſiderium contundi, aut lege vetari,
Aut perimi humana potuit ſatis. Uſque latebit
Tu-

d *Intellexiſti cogitationes meas de longe, ſemitam meam, & funiculum meum inveſtigaſti: Et omnes vias meas prævidiſti*. Pſ. 138. v. 2. & 3.

e *Ipſe revelat profunda, & abſcondita, & novit in tenebris conſtituta, & lux cum eo eſt*. Dan. 2. v. 22.

Tutum; nec poſſis tenebroſum extundere furtum.
Altiùs aſſurgit, mentemque, animumque coercet,
Et deſiderium vetat, atque indicit amorem
Lex divina: Eſt illa quidèm mitiſſima; at imis
f Cordibus inſcripta eſt, medijſque infixa medullis.
Tota anima, totis, quibus intus agitque, valetque
Viribus, ac totis, penituſque edicit amandum
g Corde, ac mente DEUM. Hoc primum. Simile (inde ſecundum
Inter ſeſe homines nectens dulciſſimè, amare,
Ut ſe quiſque, alium jubet. His contenta duobus
Divina eſt pulchri lex quàm ſuaviſſima amoris.
Etſi inter ſylvas, & inhoſpita luſtra ferarum
Nutritus, nequedum vocem auſcultaveris unquam
Humanam, neque mandata hæc exceperis aure;
Corde geres, hanc & legem tibi dicet amoris;
Auctoremque tuum tua te mens ipſa docebit.

b Adve-

f *Dabo legem meam in viſceribus eorum, & in corde eorum ſcribam eam.* Jer. 31. v. 33.

g *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua.* Luc. 10. v. 27. *Hoc eſt maximum, & primum mandatum. Secundum autem ſimile eſt huic, diliges proximum tuum ſicut te ipſum. In his duobus mandatis univerſa lex pendet.* Matth. 22. v. 38.

h Adveniet ſuprema dies, quo buccina ſignum
Terribilis dabit horrendum, & conſurgere gentes
Undique, & ex imis eructari oſſa ſepulchris
Semeſa, & ſparſos cineres hinc inde coire
Rurſus, & abſumpta inſtaurari corpora, rurſumque
Erigi, & actutum ſiſti imperioſa jubebit.
i Ante tribunal divinum tum ſtabimus omnes,
k Quanto proh! quanto attoniti exſangueſque pavore!
Tum demum ſecreta adyta, & penetralia cordis
l Humani incuſtodita, & nudata patebunt
Omnibus. Ut ſiqua grandi ſtupefacta ruina
Pandat ſe tellus imo, umbrarumque profundum
Siſtat ſeſe oculis patulum, trepidareque cernas
Inſueta attonitos luce, & formidine Manes:
Huc ego Philoſophos iſtos, qui credere nollent
m Eſſe DEUM, arcanis noſtris qui ſenſibus adſit

Præ-

h *Dies tubæ & clangoris*. Sophon. 1. v. 16. *Canet enim tuba, & mortui reſurgent*. 1. ad Cor. 15. v. 52.

i *Omnes enim ſtabimus ante tribunal Chriſti*. Ad Rom. 14. v. 9.

k *Unuſquiſque ad proximum ſuum ſtupebit: facies combuſtæ vultus eorum*. Iſa. 13. v. 8.

l *Illuminabit abſcondita tenebrarum, & manifeſtabit conſilia cordium*. 1. ad Cor. 4. v. 5.

m *Et dixerunt: non videbit Dominus, nec intelliget Deus Jacob*. Pſ. 93. v. 7.

Digitized by Google

Præſens, qui fundo conantur vertere ſancta
Dogmata, uti ſiſtant ſeſe, compello, citoque.
Huc veteratores vafros, prætendere vultu
n Præclaram ſolitos larvam pietatis; & hamos
Interea inſtruere, & ſecretos tendere caſſes,
Et ſimulare fidem, & fraudem prætexere riſu.
Fingit olorinas interdum noctua plumas
Subdola, velleribuſque agni didicere rapaces
o Delituiſſe lupi, & balatum reddere voce.
Detrahet illa dies has larvas: frauſque, doluſque
Victi aberunt, abituque ſuo, in ſua quemque reponent.
p Tunc reſpirabunt quos atra calumnia preſſit
Inſontes: & quas dudum traxere, videbunt
q In ſcelerum artifices tranſlatas iſſe catenas.
Quæ pietas ſincera, olim dum vita manebat,
Conſpectum fugiens hominum, contentaque ſolo
Teſte Deo, obſcuris ultro ſeſe abdidit umbris;

n *Habentes quidem ſpeciem pietatis; virtutem autem ejus abnegantes*. 2. ad Tim. 3. v. 5.

o *Veniunt ad vos in veſtimentis ovium; intrinſecus autem ſunt lupi rapaces*. Matt. 7. v. 15.

p *Judicabit pauperes populi, & ſalvos faciet filios pauperum: & humiliabit calumniatorem*. Pſ. 71. v. 4.

q *Juxta eſt dies Domini ſuper omnes gentes: ſicut feciſti, fiet tibi, retributionem tuam convertet in caput tuum*. Abdias v. 15.

r Efferet os ſacrum cælo, & regnabit olympo.
Ceu regnat poſtquam latuit dudum obruta, tandem
Per pigra irrumpens, nocturnaque nubila Luna.

r *Tunc erumpet quaſi mane lumen tuum ..., & anteibit faciem tuam juſtitia tua, & gloria Domini colliget te.* Iſa. 58. v. 8. *Et requiem tibi dabit Dominus ſemper, & implebit ſplendoribus animam tuam, & oſſa tua liberabit, & erit quaſi hortus irriguus, & ſicut fons aquarum, cujus non deficient aquæ.* Ibid. v. 11.

Qui

Qui facit mirabilia ſolus.

Pſ. 71. v. 15.

Pſ. 135. v. 4.

CARMEN XVI.

QUA' tu cumque oculos, mentemque, (animumque reflectas,
Divini Artificis ſurgunt impreſſa ſi- (gilla,
Omnipotenſque ubivis manus eminet. Undiq;cælum
Portenta, ac portenta etiam fert undique tellus.
Sed tamen his, longo a pueris aſſuevimus uſu;
Nilque admiramur niſi rarum. Sydera, Solem
Spernimus immemores; at enim ſi forte minacem
Explicuit cælo barbam, crinemve Cometa,
Tum verò attoniti vulgò puerique, ſeneſque
Attollunt caput in cælum: oblitoſque quietis,
Haud piget inſomnem admirando ducere noctem.
Scilicet excutimur ſomno, excutimurque veterno
Cum nova lux oculos perſtringit, cùm tonat altè
Omnipotens, cùm quas fixit, rerumque perennes
Principio ſtatuit leges, nutu ipſe refigit.
Et facit interdum hoc DEUS, ut torpore jacentes
Excitet, utque ſua ſibi amicos protegat umbra.

Quam gentem DEUS e reliquis ſibi legerat unam
Relligione piam, ſanctiſque parentibus ortam,
Servitio addictam infami, inſanoque labori
Vexabat Pharao, ac ſenſim delere parabat,
Armavit Moſem virga DEUS, ireque juſſit,
Et portentorum magna vi rumpere vincla
Captivi populi, & Regem terrere ſuperbum.
O tu, ſi ſcires quantam, Rex impie, cladem
Et tibi, & Ægypto toti virga illa ferebat!
Principio in colubrum immanem converſa, ferocem
Exſertans linguam, improviſaque guttura pandens,
ſ Dentibus infrendens indignabunda; voravit
Quos ſimiles fecere Magi, aut finxere dracones.
Prodigium! Majora tamen portenta manebant.
Perculſus virga, mutata decolor unda,
t Obſcœno intumuit retro, obriguitque cruore
Nilus, & oblitus curſum, ſitiens ſtetit amnis.
Fruſtra inde innatis conati aſſurgere remis;
u Hæſerunt putri tumulati in ſanguine piſces.
Stagna, lacus, fontes, urnæque, & aquaria vaſa
Om-

ſ *Projeceruntque ſinguli virgas ſuas, quæ verſæ ſunt in dracones: ſed devoravit virga Aaron virgas eorum.* Ex.7.v.12.

t *Et elevans virgam, percuſſit aquam fluminis coram Pharaone, & ſervis ejus: quæ verſa eſt in ſanguinem.* Exod. 7. v. 20.

u *Et piſces qui erant in flumine mortui ſunt.* Ibid. v. 21.

Omnia ſanguis erant; horrebantque omnia tabo;
x Nec ſedare ſitim fas, nec reſtinguere lympha.
Rurſus ad imperium virgæ, erupere repente
y Spiſſa coaxantum triſte, abſurdèque canentum
Agmina ranarum. Agros, urbes, tecta, domoſque,
Ipſaquemet penetralia, pulvinaria Regis
Peſtifera illuvie cum rauciſono lamento
Omnia fœdabant, complebantque omnia ranæ:
Nec cibo ali, neque fas unquam dare lumina ſomno.
z Ranis dein culicum nimbi, horribileſque phalanges
Succeſſere. Æſtu accenſus veluti irruit Auſter,
Pulvereamque trahens tenebroſo turbine nubem,
Eripit, abducitque oculis lucemque, diemque.
Vulnera portantes, & inevitabile telum,
Atrox, atroci ſtimuloque, tubaque ciebant
Bellum, nulla unquam requie, nec pace ſequeſtra.
a His cognata phalanx ſuffecta eſt peſſima muſca,

x *Convertit in ſanguinem flumina eorum, & imbres eorum, ne biberent.* Pſ. 77. v. 44.

y *Ebulliet fluvius ranas, quæ aſcendent, & ingredientur domum tuam, & cubiculum lecti tui, & ſuper ſtratum tuum.* Ex. 8. v. 3.

z *Omnis pulvis terræ verſus eſt in ſciniphes per totam terram Ægypti.* Ibid. v. 17.

a *Et venit muſca graviſſima in domos Pharaonis, & ſervorum ejus, & in omnem terram Ægypti.* Ibid. v. 24.

Quam dixere OEſtrum Græci, cui nomen Aſilo
Romanum eſt. Audax, & ſanguinolenta caterva
Horrendis latè implebat ſtridoribus auras.
Quoque magis biberat; mage mox ſitibunda bibebat
Effuſum rivis pecudumque, hominumque cruorem.
Hanc tamen aſperior clades, & plaga ſequuta eſt.
b Corrupto cæli tractu, teterrima peſtis
Ingruit, & pecudum genus omne, armenta, gregeſque
Exitio dabat, & morti. Validi ſub aratro
Intercluſa anima, occumbebant alter, & alter,
Et ſuper hunc alius geminata morte juvenci.
Demittunt aures, patulis & naribus ægrè
Spirant, & tremulo tundentes vix pede terram
Exanimi ſternuntur equi: paſſimque cameli
Dulces exhalant animas: & cum grege toto,
Balatu in medio procumbit ſpes gregis agnus.
c Nec tamen Iſacidum peſtis popularier agros
Auſa eſt, aut pecudes, armentave dedere morti.
Et mirabatur; ſed verò obduruerat Rex
d Impius, exemplum ſeris ætatibus olim,

Heu!

b *Super equos, & aſinos, & camelos, & boves, & oves peſtis valde gravis.* Exod. 9. v. 3.

c *De animalibus vero filiorum Iſrael nihil omnino periſt.* Ibid. v. 6.

d *Ingravatumque eſt cor Pharaonis, & non dimiſit populum.* Ibid. v. 7.

Heu! nimium triſte exemplum, oſtentumq; futurum.
Pulveris exigui jactu, cineriſque pugillo
e In cælum ſparſo, Moſes nova vulnera genti
Intulit: inſana ſerpens prurigine, fœdis
Ulceribus, papuliſque ardentibus omnia vulgò
Corpora, contactoſque artus ſacer ignis edebat.
Nec verò hic juvere Magos præſtigia, & artes
Circææ: probroſam hanc ab ſe avertere peſtem,
f Nullis carminibus miſeri potuere, nec herbis.
At Rex nec mentem inſanam, nec ferrea corda
Exuerat: promiſſa dabat; promiſſa negabat.
g Elata Moſes virga, cælum omne tumultu
Miſcuit. Ægypto non unquam cognita grando
Fulminibus commixta ruit: tonat omne fragore
Inſolito cælum: trifida face fulmen, & imber
Saxeus immani devaſtant pondere ſylvas,

Et

e *Tuleruntque cinerem de camino, & ſteterunt coram Pharaone, & ſparſit illum Moyſes in cælum: factaque ſunt ulcera veſſicarum turgentium in univerſa terra Ægypti.* Ibid. v. 10.

f *Nec poterant maleſici ſtare coram Moyſe propter ulcera.* Ibid. v. 11.

g *Extenditque Moyſes virgam in cælum, & dedit Dominus tonitrua, & grandinem ... Et percuſſit grando in omni terra Ægypti cuncta quæ fuerant in agris ab homine uſque ad jumentum.* Ex. 9. v. 23. & 25.

Et nemora,& frondes circùm,pecudeſque,viroſque.
b At verò Hebræis in Geſſen omnia tuta.
Necdum Rex ſapere, & necdum ad ſeſe ipſe redire.
i Extenta rurſus virga, nova plaga locuſta
Siquid erat reliquum petroſæ grandinis iræ;
Conſumpſit. Nuſquam frondes,aut læta, virenſve
Arbos, aut pomum, aut fructus, foliumve ſuperſtes,
Aut gramen. Nudi ſquallebant undique campi,
Inque voluta ſuo lugebat funere tellus.
k Rex incuſabat ſeſe, & reſipiſcere tandem
Velle videbatur; ſed vix terrore ſolutus;
Rurſus ad ingenium vecors, fraudeſque redibat.
l Ergo iterum Moſes virgaque, manuque minatus

In

h *Tantum in terra Geſſen, ubi erant filij Iſrael grando non cecidit.* Ibid. v. 26.

i *Et extendit Moyſes virgam ... & mane facto ventus urens levavit locuſtas ... Operueruntque univerſam ſuperficiem terræ vaſtantes omnia. Devorata eſt igitur herba terræ, & quidquid pomorum in arboribus fuit, quæ grando dimiſerat.* Ex. 10. v. 13. & 15.

k *Pharaon vocavit Moyſen, & Aaron, & dixit eis: peccavi in Dominum Deum veſtrum, & in vos ... nec dimiſit filios Iſrael.* Ibid. v. 16. & 20.

l *Extenditque Moyſes manum in cælum, & factæ ſunt tenebræ horribiles in univerſa terra Ægypti tribus diebus.* Ex. 10. v. 22. *Tam denſæ ut palpari queant.* Ibid. v. 21.

In cælum, horribiles civit, ſparſitque tenebras,
Quas palpare manu, quas attrectare licebat,
Et quales nunquam retro olim viderat orbis.
m Nulli accenſi ignes poterant, funalia nulla
Aut lucem impertiri aliquam, aut ſolatia ferre,
Aut tam crudelem exturbare, aut rumpere noctem.
Nulli fas oculis uti, aut ſpectare propinquum.
n Diræ oculos tantùm facies, ſimulacraque viſu
Horrenda, & ſtridens terrebat ſibilus aures.
In quo quiſque loco fuerat, quaſi compede vincti
Per tres immoti ſteterunt nocteſque dieſque.
Et, quod mirandum magis eſt, ubicumque fuiſſent,
o Lux erat interea Iſacidis placidiſſima ubique.
Et Rex attonitus: per me inquit jam licet, ite
Ite ait; at dixit vixdum; dixiſſe pigebat.
p Quin Moſi aſperior: ſi dein ſe ſiſtere coram

Au-

m *Et ignis quidem nulla vis poterat illis lumen præbere.* Sap. 17. v. 5.

n *Sonitus deſcendens perturbabat eos, & perſonæ triſtes illis apparentes pavorem illis præſtabant.* Ibid. v. 4.

o *Ubicumque autem habitabant filij Iſrael, lux erat.* Exod. 10. v. 23.

p *Dixitque Pharao ad Moyſem: recede a me, & cave, ne ultra videas faciem meam: quocumque enim die apparueris mihi morieris.* Ex. 11. v. 28.

Audeat; exitium intentat, mortemque minatur.
Heu miſer, in temet tuamet ſententia vertet,
Et fatalis erit Gnato, Regnoque, tibique.
q Quotquot erant primi geniti, primæque parentum
Blanditiæ, cui Rex ſceptrum, & diadema parabat,
Quique ad piſtrinum, inter vincla, in carcere, Matre
Captiva eſt natus, nox, & mors abſtulit una
Omnes. Nulla domus planctu, gemituque vacabat:
Plangor ubique, & lamenta, atroceſque ululatus
Orbarum Matrum, deſertarumque ſororum.
Credere nolebant oculis. Uſque anxia Mater
Nil jam ſenſurum juvenem, ſurdumque cadaver,
Os ori adſtringens, iterumque, iterumque vocabat.
Tum demum luctu immerſus, patrioque dolore
Victus, uti vellent, Pharao conceſſit, abirent
Hebræi, ferrentque greges, ſuaque omnia ſecum.
Manſiſſetque utinam dictis. Sed priſtina rurſus
Impulit, avertitque retro ſententia mentem.

r Quid-

q *Factum eſt autem in noctis medio percuſſit Dominus omne primogenitum in terra Ægypti a primogenito Pharaonis qui in ſolio ejus ſedebat uſque ad primogenitum captivæ quæ erat in carcere . . . Et ortus eſt clamor magnus in Ægypto : neque enim erat domus , in qua non jaceret mortuus*. Ex. 12. v. 29. & 30.

r Quidquid in Ægypto fuit armorumque, ducumque
Apparat, inſequiturque premens veſtigia : currus
Sexcentos magnos, plureſque, ſecuribus omnes
Armatos,vimq;immenſā,immenſa agmina ducēs,
A tergo inſtabat Pharao; hic ſtabat mare contrà.
Ut vidit Moſes venientes ſuſtulit altè
ſ Virgam, & Erythræos percuſſit verbere fluctus.
Extemplo (mirum!) hac, illac diducier undæ,
Stareque, & undarum arrecti concreſcere montes
Hinc,atque hinc.Mare diviſum in latera ardua utrinq;
Terram inter fluctus, nudamque reliquit arenam.
Iſacides properare fugam, quà pandit hiatus
Seſe, quà nunquam viſa antehac ſemita ducit.
Irruit & Pharao, demenſque, iter illud apertum
Credidit eſſe ſibi quoque. Jamque Aurora rubebat
Roſcida, & ambiguo ſpargebat lumine terram,
Littore ab oppoſito cùm cernens omnia Moſes,
Significanſque manu, juſſit concurrere fluctus

Rur-

r *Junxit ergo currum, & omnem populum ſuum aſſumpſit ſecum. Tulitque ſexcentos currus electos, & quidquid in Ægypto curruum fuit, & duces totius exercitus*. Ex. 14. v. 6. & 7.

ſ *Increpuit mare rubrum, & exſiccatum eſt*. Pſ. 105. v. 9. *Erat enim aqua quaſi murus a dextra eorum, & læva*. Ex. 14. v. 22.

Rurſus, & in præceps revoluto pondere ferri.
Nulla mora: actutum gemino hinc, inde aggere moles
t Præcipitavit, & immenſo implicuitque, ruitque
Vortice veſanum Regem, curruſque, viroſque.
Obluctantur equi fruſtra, paſſimque ſupinos
Ad littus, galeas inter, clypeoſque, rotaſque
Armaque, corporaque inter dilaniata virorum
Evomit aſſurgens curvato gurgite pontus;
Rurſus in abruptum ſorbet, tumulatque profundo.
Tot nuper, nuſquam apparebant. Nemo ſuperſtes
Nemo equidem fuit e nuper tot millibus unus.
En portenta. Deum jam tu admirare, & adora.

t *Cumque extendiſſet Moyſes manum contra mare, reverſum eſt primo diluculo ad priorem locum: fugientibuſque Ægyptiis occurrerunt aquæ, & involvit eos Dominus in mediis fluctibus. Reverſæque ſunt aquæ, & operuerunt currus, & equites cuncti exercitus Pharaonis, qui ſequentes ingreſſi fuerant mare: nec unus quidem ſuperfuit ex eis. Liberavitque Dominus in die illa Iſrael de manu Ægyptiorum. Et viderunt Ægyptios mortuos ſuper litus maris, & manum magnam quam exercuerat Dominus contra eos: timuitque populus Dominum, & crediderunt Domino, & Moyſi ſervo ejus.* Ex. 14. a v. 27. ad 31.

JA-

JACOBI JOSEPHI

LABBE

SELENOPOLITANI

DE DEO HOMINE

HEROICA

Collaudabo te Deum Salvatorem meum.

Eccli. 51. v. 1.

Digitized by Google

Digitized by Google

CARMINUM SINGULORUM

DE DEO HOMINE

ARGUMENTA.

Arg. Decimi ſeptimi.

JAm tum cùm Deus orbem condidit, præludebat Chriſto venturo, per quem nimirum facta ſunt omnia. a v. 1. ad 14.

Oraculum præclariſſimum Gen. 3. v. 15. *de reparatione humani generis per Chriſtum, naſciturum de Virgine. Hujus in futuram Dei Matrem, cùm nihil de ſe tale cogitaret, veneratio*. a 15. ad 33.

Gabriel Archangelus ad Virginem a Deo miſſus. a 34. ad 62.

Deus in utero Virginis homo factus. a 63. ad 87. *Domus Nazareth ad Picenum miniſterio Angelorum tranſlata ab*. 87. ad fin.

Arg. Decimi octavi.

Toto orbe in pace compoſito, in obſequium naſcituri

Digitized by Google

JESU, non tam edicto Cæſaris, quàm Michææ vaticinio vocata Virgo, venit Bethleem: & quia hoſpitio nullo excipiebatur, in ſtabulo hoſpitatur. a v. 1. ad 26.

Ibi, altiſſimo mediæ noctis ſilentio, Virgo manens, in lucem edidit Servatorem. a 27. ad 38.

Genethliacum Puero. Oracula inſigniora de pace per Chriſtum. a 39. ad 68.

Congratulatio Matri. Prædictiones celebriores in Scripturis de futura Virgine Deigenitrice. a 69. ad 92

Bos. Aſellus. Paſtores. Deſcriptio floris, quem Mexicani vocant de la Paſſion. a 93. ad 107. *Vaticinium Sibyllæ Cumeæ de Chriſti Nativitate, pravè a Virgilio detortum aliò.* a 107. ad fin.

Arg. Decimi noni.

Sanguine voluit JESUS, JESU *nomen ſibi comparare, & morti ſuæ quaſi proludere.* a v. 1. ad 29.

Nomina magnifica in Scripturis J. C. attributa, quæ quidem omnia JESU *nomen complectitur. Quàm ſit dulce hoc nomen.* a 30. ad 57. *Salutare ægris.* a 58. ad 63.

Dæmonibus formidabile. a 64. ad fin.

Arg.

Digitized by Google

Arg. Viceſimi.

Novum ſpectaculum. Gentes illuminantur; Judæi obcæcantur: Et quem Regem diutiſſimè, atque aviдiſſime exſpectabant, detrectant: ſuamque præcipuam ſpem jugulant, & exſtirpant. a v. 1. ad 27.

Reges tres ductu ſyderis Hieroſolymam eunt. Perturbatio Herodis, & diſſimulatio: Pergunt Reges Bethleem. Inventum Puerum adorant, dona offerunt. a 28. ad 83.

Gentes omnes ſydere illo vocatæ ſunt, & jam tum JESUM quodammodo adorarunt. ab 84. ad fin.

Arg. Viceſimi primi.

Et Puer, & Mater ſponte ſua ſubmittunt ſe legi, a qua ſuapte immunes erant. a v. 1. ad 8. *Simeonis ſenis Puerum ulnis ſuis excipientis lachrymæ præ gaudio, Vaticinatio, & mors placidiſſima.* a 9. ad 40.

Herodis immanitas in Pueros a biennio in Bethleem natos. Luctus Rachel. Diræ in Herodem. a 41. ad 88.

Fuga in Ægyptum. ab 89. ad 100.

Puer annorum duodecim amiſſus; recuperatus. a 161. ad fin.

Arg. Viceſimi ſecundi.

Subditus illis. *En annales Vitæ privatæ J. C. per annos triginta. Similitudines.* a v. 1. ad 27.

In ſtabulo natus, Affixus cruci inter latrones; tamen ſignis evidentiſſimis manifeſtat ſe Deum. Nunc autem omnimodè, & prorſus latet DEUS, & hoc unum præ ſe fert: Subditus illis. a 28. ad 46.

Arbiter orbis, & Rex Regum, & Lux Mundi eſt. Et tamen oculis hominum nihil eſt præter unum hoc: Subditus illis. a 47. ad 65.

Quid hæc tam profunda ſui demiſſione nos doceat. a 66. ad fin.

Arg. Viceſimi tertij.

JESUS baptiſmo Joannis abluitur. Jordanis gloriatio. a v. 1. ad 27.

Permittit tentari a dæmone, & cur. a 28. ad 39. *Vocat Apoſtolos, & e Piſcatoribus facit orbis Magiſtros.* a 40. ad 55.

Illuminat cæcos natos. a 56. ad 67.

Illuminat mentes doctrina. Philoſophorum celebriorum ignorantia, & errores. a 68. ad 98.

Puer,

Digitized by Google

Puer, & Anus rudimentis doctrinæ chriſtianæ imbuti, ſapientiores longè ſunt quàm cuncti Philoſophi Græciæ. Præcipua capita doctrinæ JESUCHRISTI. a 99. ad 138.

JESUS transfiguratur. a 139. ad fin.

Arg. Viceſimi quarti.

Nemo unquam aut manſuetior, aut affabilior JESU fuit. Dominus vitæ & mortis; neminem quantumvis id meritum damnavit morti. a v. 1. ad 17.

Adultera. a 17. ad 36.

Samaritani inhoſpitales. a 37. ad 48.

Zacchæus, Samaritana, Magdalena. a 49. ad 109. *Etiam exſpirans animam, latronum patibulo, poſtulat ut inimicis ſuis acerbiſſimis Pater ignoſcat.* a 109. ad fin.

Arg. Viceſimi quinti.

Amabilitas, & incredibilis Boni Paſtoris ſollicitudo in quærenda ove perdita. a v. 1. ad 25. *Boni Paſtoris cantilenæ.* a 26. ad 51.

Septem Sacramentorum inſtitutio, ſub allegoria Paſtoris Boni. a 52. ad fin.

Digitized by Google

Arg. Viceſimi ſexti.

JESUCHRISTI Hieroſolyma intrantis triumphus, a v. 1. ad 45.

CHRISTI miracula, tanquam ſi a turba circumfluente, & ab ijs ipſis, quorum bono facta erant, præciperentur. a 46. ad fin.

Arg. Viceſimi ſeptimi.

Amoris ergo, JESUS manibus ſuiſmet lavat, & tergit pedes Diſcipulis. a v. 1. ad 20.

Exempla profani amoris celebratiora, ſi ad Chriſti erga nos amorem, in Euchariſtiæ inſtitutione conferantur, ſordent omnia. Euchariſtiæ inſtitutio. a 21. ad 49.

Admonetur JESUS, quaſi neſciret, quàm ſint homines ingrati, & perfidi. a 50. ad 69.

Adhuc autem amat nos, perinde, imò & impendio magis quàm Mater amat filium mente captum, & reluctantem blanditiis, & furioſum. Sacram. Ordinis inſtitutio. a 70. ad fin.

Arg.

Arg. Viceſimi octavi.

Iter in Gethſemani hortum. Admonetur Petrus futuræ imbecillitatis. Abnuit, gloriatur. JESUS patiendi deſiderio, mœrorem etiam, quantum nemo unquam mortalium, ſponte ſua ſubire voluit. a v. 1. ad 35.

Cauſſa mœroris. a 36. ad 55.

CHRISTI oratio ad Patrem. Cauſſæ aliæ ſecretiores angoris & mœſtitiæ. Sudor ſanguineus. a 56. ad fin.

Arg. Viceſimi noni.

Judæ perfidia. Diræ in ipſum. a v. 1. ad 22. *JESUS procedit obviam hoſtibus armatis, & verbo eos ad terram affligit reſupinos.* a 23. ad 38.

Comprehenditur. Colapho cæditur. Ducitur ad Caipham, nefarium Pontificem. Oculos obnubitur. Irridetur. Petri imbecillitas. a 39. ad 78.

JESUS ducitur ad Pilatum Provinciæ Præſidem. Calumniantur accuſatores iniquiſſimi de ſeditione. Tranſmittit JESUM Præſes ad Herodem. Silet JESUS, illuditur, remittitur ad Præſidem. a 79. ad 121. *Nititur Præſes JESUM liberare. Præoptant Judæi Barabbam. Diræ in ipſos.* a 122. ad 149.

Digitized by Google

Verbera, & ludibria barbara. Præſes timore improbo victus, dat manus, & JESUM morti. a 150. ad 183.

Iter ad Calvarium. a 184. ad fin.

Arg. Trigeſimi.

Ingemiſcit orbis, & Auctori ſuo emorienti parentatur. a v. 1. ad 17.

Aſpectus miſerabilis Dei ad crucem affixi, & ultra mortem etiam lancea confoſſi. a 18. ad 41. *Dolores, & conſtantia Matris Virginis.* a 42. ad 54.

Sublatus de cruce, brachiis Matris excipitur. Affectus, lacrymæ. a 55. ad fin.

Arg. Trigeſimi primi.

Magdalenæ ſepulchro anxiè inhærenti, ne jam fleat: Chriſtum redivivum eſſe, ſepulchrum vacuum. a v. 1. ad 22.

Quantum ſuperbiverat Mors de Immortalis morte. a 23. ad 43.

JESUS deſcendit ad inferos. SS. PP. animas carcere illo detentas aſſerit in libertatem. Mortem debellat. Triumphus. a 44. ad 77.

Ca-

Canitur Jo. Victori. a 78. ad fin.

Arg. Trigeſimi ſecundi.

Manifeſtat ſe JESUS redivivum ſuis quàm ſæpiſſime. Thomæ facit licentiam contrectandi vulnera. Magdalenæ obviam fit ſpecie olitoris. a v. 1. ad 22.

Poſt dies quadraginta aſcendit in cælum. Veſtigia quibus poſtremò inſtitit ſaxo imprimit. Orbis lætitia, & plauſus. a 23. ad 65.

Occurrunt Angeli obviam, & Regem agnoſcunt, & adorant proni. Acclamatio Patrum, Davide præeunte. Adami, oſculo pedum inhærentis, affectus. a 66. ad fin.

Arg. Trigeſimi tertij.

Apoſtoli orationi intenti promiſſum Spiritum Sanctum poſtulant, & exſpectant. Fragor de cælo auditus. a v. 1. ad 24.

Deſcendit Spiritus Sanctus. Apparent linguæ tanquam ignis; & ſuper capita ſingulorum aſſident. Inflammantur Apoſtoli, & timere homines dediſcunt. a 25. ad 46.

Recenſio gentium, quæ ex toto orbe Hieroſolyma tum confluxerant. a 47. ad 81.

Apo-

Digitized by Google

Apoſtoli organa Sancti Spiritus ab 82. ad 100. *Spir. S. fovente Religio per totum orbem propagata*. a 101. ad 119.

Poeſis tergit luctum, reſpirat. a 119. ad fin.

DEUS

Digitized by Google

D E U S H O M O,

Fecit potentiam in brachio ſuo.

Lucæ 1. v. 51.

CARMEN XVII.

a QUando librabat terras, cæloſque tetendit
Admiranda adeo menſura, ponderèque uſus
Omnipotens; jam majus opus tum mente fovebat
b Arcana, fieri nemo quod poſſe putaret,
Non homo, non aliquis felicior incola cæli.
c Majus opus, cui majores impendere vires
Debebat, cui ſolicitus, tot ſæcula retro
Jam proludebat, vel tum cùm condidit orbem,
Scilicet humano veſtiri corpore, & alvo
Virginis includi quem totus non capit orbis,
Et fieri Puer, atque infans DEUS ipſe parabat,
d Er-

a *Extendens cælos ſolus, ſtabiliens terram.* Iſa. 44. v. 24.

b *Diſpenſatio ſacramenti abſconditi a ſæculis in Deo*, Ad Eph. 3. v. 9.

c *Supereminens magnitudo virtutis ejus in nos.* Ad Eph. 1. v. 19.

d Ergone deſcendens cælo immutabile Numen,
Mutabit vultus, pueri & puer induet artus,
Ut nos, mortales, fragileſque? Stupeſcite cæli.
Jam quater implerat millenos orbibus orbes
Sol, poſtquam noſtri primi, infauſtique parentes
Humanam ſecum ſtirpem, & genus omne ſuorum
Nunquam lugenda ſatis involvere ruina.
e Femina cauſſa mali tanti, cantamine vafri
Serpentis, portentificoque illuſa veneno,
f Quando inconceſſa decerpſit ab arbore pomum
Fœdifragum, obtruſitque etiam importuna marito.
At Pater Omnipotens jamtum miſeratus iniquam
Stragem (quandoquidem totum ſubverterat orbem
Femina) femineo ex utero, volventibus annis,
g Ultorem magnum promiſerat, & fore Matrem,
Quæ ſerpentinos victrix contunderet aſtus,
Quæ pede contereret caput exitiale draconis.

Ipſa

d *Ergone credibile eſt, ut habitet Deus cum hominibus ſuper terram?* 2. Paral. 6. v. 18.

e *Serpens Hevam ſeduxit aſtutia*. 2. ad Cor. 11. v. 3.

f *Et tulit de fructu illius & comedit: deditque viro ſuo, qui comedit*. Gen. 3. v. 6.

g *Inimicitias ponam inter te, & mulierem, & ſemen tuum, & ſemen illius: ipſa conterret caput tuum*. Ibid. v. 15.

Ipſa futura DEI Genitrix, contempta, humiliſque
Ipſa ſibi, hæc reputans tum fortè oracla; beatam
Dicebat, Matremque DEI, quæcumque futura
Eſſet, adorabat trepidans, ſubmiſſaque vultu:
Inſciaque ipſa ſuos admirabatur honores.
Ecce autem inſolita circùm latè omnia complens
Luce, immortalem ſpirans de vertice odorem,
Improviſus adeſt coram celer actus ab alto
h Angelus, e ſeptem primis, ſeptemque ſupremis,
Qui propiùs ſolio aſſiſtunt, ſolioque propinquant
Omnipotentis: & ille prior ſic farier orſus:
Salve ingens cæli decus, ingens gloria gentis
Humanæ, in quam cæleſtis, divinaque cælo
Deſcendens, pleno cumulata eſt Gratia cornu.
Te DEUS adlegit cunctis de Matribus unam
Interquotquot erunt,quot ſunt,quotque antè fuerunt,
Cui ſobolem daret ipſe ſuam. Caſtiſſima ſancto
i Do-

h *Miſſus eſt Angelus Gabriel a Deo . . . ad Virginem deſponſatam viro cui nomen erat Joſeph de domo David, & nomen Virginis Maria. Et ingreſſus Angelus ad eam dixit: Ave gratia plena: Dominus tecum: Benedicta tu in mulieribus.* Luc. I. a v. 26. ad 28.

i Dona geres utero, & paries, qui Filius idem
Excelſi Patris eſt, nomenque vocabis JESUM.
Ille Patris David ſedem, imperiumque tenebit
Æternum, imperium magnum, imperium ſine fine.
Audijt, & pavitans, penituſque exterrita Virgo:
k Qui fieri hæc? Virum ego nullum. Nec plura loquuta;
Conticuit. Roſeo Alipotens hæc addidit ore:
l Exue, Diva, metus: ſanctis te deſuper auris
Spiritus afflabit, requieſcet Spiritus in te
Sanctus, & omnipotente implebit viſcera fœtu.
Sancta manens, intacta manens, gravidabere Verbo,
Ingenitique Patris ſoboles, erit & tua proles.
Ne dubita: nam vera audis: en ſanguine juncta,

m Et

i *Ecce concipies in utero, & paries filium, & vocabis nomen ejus JESUM. Hic erit magnus, & filius Altiſſimi vocabitur, & dabit illi Dominus Deus ſedem David Patris ejus, & regnabit in domo Jacob in æternum, & regni ejus non erit finis.* Ibid. a v. 31. ad 33.

k *Dixit autem Maria ad Angelum: quomodo fiet iſtud, quoniam virum non cognoſco.* Ibid. v. 34.

l *Et reſpondens Angelus dixit ei: Spiritus Sanctus ſuperveniet in te, & virtus Altiſſimi obumbrabit tibi: Ideoque, & quod naſcetur ex te ſanctum vocabitur filius DEI.* Ibid. v. 35.

m Et cognata tibi Eliſabeth jam menſe laborat
Sexto, fertque utero puerum, nova pignora Matris;
Quamlibet infœcunda, etiamque effœta ſenili
Ætate. Uſque adeo nil non facile Omnipotenti eſt.
His firmata animum Regina, humiliſque etiamnum
n Ipſa ſibi: Ecce ancilla, inquit, Domini: omnia fiant
Ut dixti. Dixit vixdum, ſimul annuit illa;
Totum ſponte ſua cælum inclinavit, ab altoque
Ad nos deſcendit DEUS, Æternique Parentis
Unica progenies, & inenarrabile Verbum.
Qui Patri æquævus, fuit ante exordia rerum,
Anteque quàm ridens orbi lux prima niteret,
Quem maria, & terræ, cælique volubilis orbes
Auctorem agnoſcunt, cui, quòd ſunt, omnia debent,
Quique infinita majeſtate omnia complet;
Vult ſimilis noſtri fieri, & conjungere ſummis
Infima, & in nobis habitare, & filius eſſe
Feminæ: & humanam, carnemque, animamq; cooptans
Ipſe

m *Et ecce Eliſabet cognata tua, & ipſa concepit filium in ſenectute ſua: & hic menſis ſextus eſt illi qui vocatur ſterilis: quia non erit impoſſibile apud Deum omne verbum.* Ibid. v. 36. & 37.

n *Dixit autem Maria: Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum.* Ibid. v. 38.
Inclinavit cælos, & deſcendit. Pſ. 17. v. 10.

Ipſe ſibi, & pueri exiguos collectus in artus,
Virginea totum ſe incluſit, & abdidit alvo.
o O bene! Roraſtis cæli jam, tuque tuliſti
Virgineo tellus de germine Servatorem!
Exoptatus adeſt tot retro ætatibus ille
Humano Vindex Generi promiſſus, & Ultor.
p Sic nos dilexit DEUS, ut parilem ſibi prolem
Unigenam dederit, quo nil dare majus habebat.
q Qui tribus appendit digitis, & ſuſtinet orbem;
Quas habet immenſas vires huc contulit omnes:
Brachij & extenti huc congeſta potentia tota eſt.
Conſcia tu tanti myſterij, & æmula cæli
r Parva domus, ſemper jam deinde vocabere *Sancta*
Jure tuo. Totus te orbis, te Veſper, & Ortus,
Auſterque, & Boreas, & te colet ultima tellus.
Littore ab extremo maris, ignoto procul orbe
Ex alio venient, properabuntque undique gentes

Por-

o *Rorate cæli deſuper, & nubes pluant juſtum: aperiatur terra, & germinet Salvatorem.* Iſa. 45. v. 8.

p *Sic enim Deus dilexit mundum, ut filium ſuum unigenitum daret.* Jo. 3. v. 16.

q *Appendit tribus digitis molem terræ.* Iſa. 40. v. 12.

r *Domum tuam Domine decet ſanctitudo in longitudinem dierum.* Pſ. 92. v. ult.
Ecce iſti de longe venient, & ecce illi ab Aquilone & mari & iſti de terra Auſtrali. Iſa. 49. v. 12.

Portantes manibus vota, & donaria plenis.
f In terram vultu proni tua limina tangent,
Et pretioſa tibi cumulabunt munera Reges.
Cuncta cadent, & falce ſua Capitolia, & urbes
Affliget: Mundi miracula proruet ætas
Omnia, relliquiaſque etiam, cineresque vorabit
Ingluvie; at te ſuſpiciet, venerabitur unam
Te; nec mordaci violare, aut tangere dente
Audebit delens, conſumenſque omnia tempus.
Quin avulſa tuis, abreptaque fundamentis,
Aligerumque choris ſubtus tendentibus alas,
Pennatis innixa humeris, & nubila tranans,
Et mare velivolum, nimboſaque culmina, montes
Subtus deſpiciens, iterumque, iterumque per auras
Perque iter inſuetum, liquidumque per aera vecta,
Ad maris Adriaci occiduum, atque hoc nomine felix
Littus, frondoſas Piceni ad littoris oras
Conſiſtens; oculos cæcis, aureſque reduces
Surdis, & vita defuncta cadavera vitæ
Reſtitues, ac portentis impleveris orbem.
Facta renarrabunt quæ ſuſpendentur ad aras,
Nequa dies memori portenta tot eximat ævo,
Artis Apelleæ memores, pictæque tabellæ.

f Et erunt Reges nutritij tui, & Reginæ nutrices tuæ : vultu in terram demiſſo adorabunt te. Iſa. 49. v. 23.

PRINCEPS PACIS

Orietur in diebus ejus juſtitia, & abundantia pacis.

Pſal. 71. v. 7.

CARMEN XVIII.

ET jam Luna ſuas novies pudibunda latebras
Intrarat, noviesque iterùm ſe fulgida cælo
Extulerat, fratris totis tota obvia flammis;
Cùm paritura venit quò oracula ſancta vocabant
† In Bethlem Virgo. Ignorans hæc omnia Cæſar
Implebat, tuleratque edictum Auguſtus, ut orbis
Accenſeretur. Compoſtus pace quierat
Totus in obſequium Pueri. Sopiverat arma,
Ne ſua, ne circùm ſtreperent cunabula, jamque

† *Et tu Bethleem Ephrata parvulus es in millibus Juda: ex te mihi egredietur qui ſit dominator in Iſrael, & egreſſus ejus ab initio, a diebus æternitatis.* Mich. 5. v. 2.

u Pacis venturus Rex tranquillaverat orbem.
x Venerat & deſcribi unà cum conjuge ſancta
In Bethlem Joſeph: ſiquidem de ſanguine David,
Deque antiquorum Regum ſtirpe ortus uterque.
Pauperie tamen obſcuri, hoſpitioque recepti
y Nullo ſunt. Quin rejecti, paſſimque repulſi,
Ut mos pauperibus fieri: aſpernarier omnes.
Spelunca ima fuit ſylveſtribus horrida dumis,
Atque intus topho, & viridi multo obſita muſco.
Illuc Paſtores, cælo denſiſſimus imber
Cùm ruit, accelerare gradum, abſcondiq; ſolebant:
Tutarique gregem fera jam nocte bubulci,
Cùm tandem feſſi repetebant tecta, caſaſque.
Atque erat hoſpitium hoc cælo, hæc cunabula Regi
Regum venturo. Quàm ſunt contraria noſtris,
Quàmque arcana Dei, quantumque impervia nobis

u *Et erit iſte pax*. Ibid. v. 5. *Non ſumet gens adverſus gentem gladium, & non diſcent ultra belligerare*. Mich. 4. v. 3.

x *Aſcendit autem & Joſeph a Galilæa de civitate Nazareth in Judæam in civitatem David, quæ vocatur Bethlehem: eo quod eſſet de domo, & familia David, ut profiteretur cum Maria deſponſata ſibi uxore prægnante*. Luc. 2. v. 4. & 5.

y *In propria venit, & ſui eum non receperunt*. Jo. 1. v. 11. *Non erat eis locus in diverſorio*. Luc. 2. v. 7.

Conſilia! Umbriferas nox alta tetenderat alas;
z Jamque ferè cæli medium tranſcenderat axem,
Alta, manu indicens, facienſque ſilentia terris;
Cùm carne indutus manifeſtè apparuit Infans
Factus, qui Verbum Patris eſt, cùm Regia Virgo,
a Virgo manens, nullo nixu, nullo ægra dolore,
Edidit Infantem divinum, Hominemque, Deumque.
Quàm ſolet intemerata manens, illæſaque ubique,
Quin & pura magis fœtu, partuque futura,
De cælo allapſam transfundere limpida lucem
Cryſtallus. Vos naſcenti, vos plaudite ſancto
Aligeri Puero, Puerique applaudite Matri,
Ac Puero, & Matri mecum vos dicite carmen.
Salve vera DEI ſoboles, & Virginis idem
Proles. Præcipuè nunc admirabile nomen,
Conſiliumque tuum, tuaque alta potentia nunc eſt,
b Cùm vili in ſtabulo, tanquam puer ultimus orbis,
Na.

z *Cùm enim quietum ſilentium contineret omnia, & nox in ſuo curſu medium iter haberet, Omnipotens ſermo tuus a regalibus ſedibus ... proſilivit.* Sap. 18. v. 14.

a *Porta hæc clauſa erit: non aperietur, & vir non tranſibit per eam: quoniam Dominus Deus Iſrael ingreſſus eſt per eam, eritque clauſa.* Ezech. 44. v. 2.

b *Parvulus enim natus eſt nobis, filius datus eſt nobis, & vocabitur nomen ejus Admirabilis, Conſiliarius, Deus fortis.* Iſa. 9. v. 6.

Naſceris ignotus: cùm dat cunabula fœnum:
Cùm vix ſunt panni, & puerilia lintea Matri;
Nec ſatis ut non te crudelia frigora lædant:
Cùm tacitæ e teneris lacrymæ labuntur ocellis:
Cùm lac dulce trahens labris, & ab ubere pendens,
Languidulus dormis, vagiſque tenellulus Infans.
Ut vult, nec poſſunt tam parvula brachia Matrem
Amplecti! Ut *Mater* conatus dicere; vixdum
Dimidiatam iterat vocem, balbutit & ore!
Ut gremio inſurgit ridens, pedibuſque tenellis
Inſiſtens; Matri mille oſcula dulcia figit!
Hæret in obtutu Matris Puer; illa modeſtos
Attollens oculos, oculis reſpondet amori.
Salve Auctor, ſalve Rex pacis: te veniente
Clauduntur belli portæ: dudum exſul ab orbe
Alma redit tandem quàm formoſiſſima vultu
[c] Pax: in vomerem, & in falcem conflabitur enſis
Barbarus: in ſtabulo cum Pardo accumbet eodem
[d] Hœdus, cumque Lupis impunè morabitur Agnus:
Et ſimul unà ibunt, ſimul herbida paſcua carpent

c *Et conflabunt gladios ſuos in vomeres, & lanceas ſuas in falces*. Iſa. 2. v. 4.

d *Habitabit lupus cum agno, & pardus cum hœdo accubabit: vitulus, & leo, & ovis ſimul morabuntur .... Et leo ſicut bos comedet paleas*. Iſa. 11. v. 6. & 7.

Innocui inter oves, interque armenta Leones.
e Horrida peſtiferis habitata draconibus antra;
Et Junci, & Calami, & Nardi beneolentis ariſtis
Frondeſcent: vulgo Aſſyrium prorumpet Amomum.
f De ruidis oleum ſaxis, & limpida mella
Diſtillata fluent, & lactea flumina current.
Salve ſancta Parens, ſola & tu Virgo, Parenſque.
Ancillam te humilem, non plus, tu te ipſa vocabas;
Utere jam tandem, dulci utere nomine Matris.
Exhauſit ſeſe Omnipotens, Altiſſimus in te:
Quique poteſt nutu pulchros mage cudere Soles
Millenos alios, melioraque ſydera, & orbes;
Nec poterit deinceps, nec jam conabitur unquam
Majorem te, nec meliorem ſiſtere Matrem.
Salve iterum Mater divina, puerpera Virgo.
g Tu Rubus ille ardens illæſus: tu quoque es illud
h Vellus rore madens, circùm ſitientibus agris;
Rurſus & intactum medio agro vellus ab imbre.

i Tu

e *In cubilibus, in quibus prius dracones habitabant, orietur viror Calami, & Junci.* Iſa. 35. v. 7.

f *Et erit in die illa: Stillabunt montes dulcedinem, & colles fluent lacte.* Joel. 3. v. 18.

g Exod. 3. v. 3.

h Judic. 6. v. 37.

Digitized by Google

i Tu Domini excelſus Mons es, qui vertice cælum
Contingens, prætergrederis toto ordine magnos
Te ſuperextollens, ſuperanſque cacumine montes.
k Tu Spes, tuque illa Eliæ nubecula parva,
Quæ totum ſubito cælum circumtulit alvo.
l Tu de Jeſſæa radice es myſtica virga,
De qua prorupit tandem flos candidus ille,
m Quem ſuſpirantes, votis, lacrymiſque vocabant
Æterni colles, veteres, ſanctique Parentes.
n Tu Thalamus, de quo Dominus proceſſit, & inſtar
Sponſi, mortalem non dedignatus amictum;
Humanam æterno ſobolem ſibi fœdere junxit.
o Agnovit Bos, & rudis ipſe agnovit Aſellus
Numen, & officioſi procubuere, & anhelo
Ore, anima, algentem Puerum recreantque foventq;
Paſtores huc o celeres, pleniſque caniſtris

I 4 (Quan-

i *Erit in noviſſimis diebus præparatus mons Domini in vertice montium*. Iſa. 2. v. 2.

k 3. Reg. 18. v. 44.

l *Egredietur virga de radice Jeſſe, & flos de radice ejus aſcendet*. Iſa. 11. v. 1.

m *Deſiderium collium æternorum*. Gen. 49. v. 26.

n *Tanquam ſponſus Dominus procedens de thalamo ſuo*.

o *Cognovit bos poſſeſſorem ſuum, & aſinus præſepe Domini ſui*. Iſa. 1. v. 3.

Digitized by Google

(Quandoquidem ridet, fert & nunc omnia tellus)
Ferte citi flores, & circumfundite florem
Mexiceum, florum regem, florum decus ingens:
Nam geſtat ſecum noſtræ argumenta ſalutis
Tergeminos alto capitatos vertice clavos,
Cuſpide obarmatos imo, & ferrugine tinctos
Triſti: ſurgentem in medio arrectamque columnam
Marmoreā: & quaſi vibratum, intortumq; flagellum:
Et ſpiſſè circumtextam, implexamque coronam:
Quinaque ſanguineis magnis exſtantia guttis
Vulnera. Flos equidem Puero gratiſſimus hic eſt.
Interea canta tua tu, Cumæa Sibylla,
Carmina, quæ rerum ignarus malè carmina torſit
Neſcio quis; ſed erat, memini, bonus ille Poeta:
„ *Magnus ab integro ſæclorum naſcitur ordo.*
„ *Jam nova progenies cælo deſcendit ab alto.*
„ *Te duce ſiqua manent ſceleris veſtigia noſtri*
„ *Irrita, perpetua ſolvent formidine terras.*
„ *Occidet & ſerpens, & fallax herba veneni*
Occidet. Hæc rerum tantarum ignarus, & audax
Sacrilego rapuit furto, cantuque Poeta.
Tu Virgo, tu diva Parens, fera colla tumentem
Porro calcaſti, contriviſtique draconem.
Nec verò potuit draco teter, & improbus ille
Te morſu fœdare, tibive aſpergere virus

Im-

Immane, & ſaniem horrendam, latebroſa venena,
Queis necdum natos mortales implicat omnes.
Dicite io! ingeminate & io! Malè ſaucius anguis
Ad caput illiſum pavitantes vix plicat orbes.
Ad mala, quæ nobis primæ hærent ſemina culpæ
Tu Mater Virgo, tuus & dulciſſimus Infans
Divina, & præſens eſtis medicina ſaluti.
Nobiſcum Deus eſt, cæloque æterna Parentis
Bis genita, & nova progenies deſcendit ab alto.
Servati, & memores hoc nos ab cardine rerum
Venturos deinceps, noſtroſque putabimus annos,
Et novus hinc oritur, ſæclorum & vertitur ordo.
p Aurea nunc ibit; ſubſidet decolor ætas.
Ignotoque etiam ſurget gens aurea mundo.

p *Benedicentur in ipſo omnes tribus terræ: omnes gentes magnificabunt eum.* Pſ. 71. v. 17. *Et dicam non populo meo, Populus meus es tu: & ipſe dicet, Deus meus es tu.* Oſe. 2. v. ult.

SU-

SUPER OMNE NOMEN.

Donavit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen, ut in nomine JESU omne genuflectatur, cæleſtium, terreſtrium, & infernorum.

Ad Philip. 2. v. 9. & 10.

CARMEN XIX.

Ergone tam tenero, primos & luminis hauſtus
Orſo vix Puero quærendum ſanguine nomen?
Ne puer o! ne tu antecape, & ne præripe tempus.
Cùm ter plus denis jam tres exegeris annos,
Explebis tua vota, tuoque cruore madebis:
Atque etiam extincto tibi jam, poſtremus ab imo,
Diffluet, immiti ferro actus, pectore ſanguis.
Hæc Puer hæc equidem jamnum ſuſpirat, & ardet;
Sed mora longa nimis viſa eſt, & ponere geſtit
Dura rudimenta, optatæ præludia mortis.
Et qui nec priſco ritu, nec lege tenetur;
Sponte tamen ſubdit ſeſe, legique ſeveræ

Ob-

Obſequitur. Nonne exemplo inſtaurare videtur
Ipſe ſuo legem hanc nobis? Delere parabat.
q Delevit: ſanctis & nos, pro ſanguine tingi
r Juſſit aquis, & virtutem, vimque addidit undis
Tergere manantem clam prima ab origine labem.
Quæ tulit ille tener dura Infans vulnera, cultros
Abſtulit, amovit. Sed enim ſibi parcere nonvult;
Sanguine quæſitum ſibi vult & nomen JESU.
Nomen de cælo miſſum, quod nuntius Ales
ſ Ante etiam attulerat, divinus quam foret Infans
Virginea incluſus divinæ Matris in alvo.
Qui priſci Heroes cognomina tanta tulere,
Myſtica (magnus honos!) fuerant proludia Dij
Quondam venturi Infantis, qui munera ſolus
Tam magni, ac prorſus divini nominis implet:
t Nam ſolus Puer hic ſalvos nos fecit JESUS;
Nec fuit in Puero hoc vacuum, aut umbratile nomen.
Tu, Puer, Æterna Æterni es Sapientia Patris

u Splen.

q *Qua libertate XPTUS nos liberavit*. Ad Gal. 4. ult.

r *Effundam ſuper vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis veſtris*. Ezech. 36. v. 25.

ſ *Quod vocatum eſt ab Angelo, priuſquam in utero conciperetur*. Luc. 2. v. 21.

t *Ipſe enim ſalvum faciet populum ſuum*. Matth. 1. v. 21. *Et non eſt in alio aliquo ſalus*. Act. 4. v. 12.

u Splendorque, ac Virtus, proſuſque ſimillima imago.
x Tu Primogenitus rerum: te propter eundem
Eruta de nihilo ſunt quæ ſunt cumque creata.
y Nativo imperio tu es Rex, & Legiſer orbis:
z Tu Via, tu Veri exemplar, tu Vita perennis:
a Tuque tenebroſi Lux es puriſſima mundi.
b Tu Paſtor bonus es; tu idem mitiſſimus Agnus,
Hoſtiaque, averſum noſtra ob commiſſa Parentem
Concilians, & manſuram per ſæcula pacem.
c Sanctus Sanctorũ quoque tu, æternuſque Sacerdos;
d Tu quoque es Emmanuel, & Adonai: nomina magna,
Quæ ſemel accumulat, ſimul aggerat omnia nomen
Divinum, JESUS. Nil nomine dulcius hoc eſt.
Dulce magis quàm ſtipat apis quæ florea mella:

Quàm

u *Splendor gloriæ, & figura ſubſtantiæ ejus, portanſque omnia verbo virtutis ſuæ*. Ad Hebr. 1. v. 3.

x *Primogenitus omnis creaturæ. Quoniam in ipſo condita ſunt univerſa in cælis, & in terra, viſibilia, & inviſibilia ... omnia per ipſum, & in ipſo creata ſunt*. Ad Coloſſ. 1. v. 15. & 16.

y *Dominus legifer noſter. Dominus Rex noſter*. Iſa. 33. v. 22.

z Joan. 14. v. 6.

a Joan. 8. v. 12.

b Joan. 10. v. 11. & Joan. 1. v. 29.

c Dan. 9. v. 24. & Pſ. 109. v. 4.

d Iſa. 7. v. 14. & Exod. 6. v. 3.

Quàm matutinus ros eſt ſitientibus herbis :
Quàm ſopor aſſiduo feſſis, duroque labore :
Quàm lux ſeſe oculis captum flenti indita rurſus :
Quàm littus, medijs qui jactabatur in undis
Naufragus, & jamjam languebant brachia, vires :
Quàmque eſt improviſa ſalus, cùm funera gnato,
Unigenæque ſuo Mater jam mœſta parabat.
Qui cæli convexa tenent, qui ſydera calcant,
Qui terras, quàcumque ſuos Sol igneus orbes,
Exoriens, morienſque iterat, qui Sole carentes,
Informeſque domos habitant, immitia regna
De genu adorabunt ſubmiſſi hoc, quod ſuper omne
e Scilicet eſt nomen, divinum nomen JESU.
f Deſuper effuſum eſt oleum, ac mortalibus ægris
Unà illud lucem fert almam, fertque medellam.
g Ad templi portam *Specioſam* nomine dictam
Æger homo, utroque & pede inutilis, inque ligatus

Ma-

e *Super omnem principatum, & poteſtatem, & virtutem, & dominationem, & omne nomen quod nominatur non ſolum in hoc ſæculo; ſed etiam in futuro.* Ad Eph. 1. v. 21.

f *Oleum effuſum nomen tuum.* Cant. 1. v. 2.

g *Quidam vir, qui erat claudus ex utero matris ſuæ bajulabatur: quem ponebant quotidie ad portam templi quæ dicitur Specioſa.* Act. 3. v. 2.

Materno ex utero, triſtem, afflictamque trahebat
Vitam. Conſpexit Petrum, intrantemque ſodalem:
b Ac de more ſtipem miſeram, victumque rogabat.
Aurũ,atq; argentũ mihi nullũ eſt: quæ dare poſsum
i Hæc tibi do, dixit Petrus, atque in nomine JESU
Surgere confeſtim, pedibuſque incedere juſſit.
k Et nihil addubitans urget, dextraque prehenſum
Arrigit. Extemplo ille miſer fundamina ſenſit
Firma pedum, ſolidaſque baſes: jam ſe regit ipſe
Arduus: huc, illuc ſeſe verſatque, movetque,
Inſultatque ſolo, ut vult, lætitiaque triumphans
Exſilit, & curſu potis eſt prævertere ventos.
Nomen ad hoc illa inſana, atque infanda deorum
Colluvies, dominata olim imperioſa per orbem

l Cor-

b *Is cùm vidiſſet Petrum, & Joannem incipientes introire in templum, rogabat ut eleemoſynam acciperet*. Ibid. v. 3.

i *Petrus autem dixit: Argentum, & aurum non eſt mihi: quod autem habeo, hoc tibi do: In nomine JESU-XPTI Nazaræni ſurge, & ambula.*

k *Et apprehenſa manu ejus dextera allevavit eum, Et protinus conſolidatæ ſunt baſes ejus, & plantæ. Et exſiliens ſtetit, & ambulabat.* Ibid. a v. 6. ad 8.

Digitized by Google

l Corruet, atque avulſa ſuis de ſedibus, aris
Subverſis, totoque viciſſim extorris ab orbe
Nuſquam comparet. Traduntur inertia flammis
Idola, in cinereſque abeunt ludibria ventis.
Fatidici celebrata adeo ſpiracula Ditis
Delphica muta ſilent, neque jam ructare vapores
Audent inſanos: Libycis neque ſyrtibus Hammon
Corniger, aut quercus, Dodonææve columbæ,
Aut uſquam ſtygiæ peſtes, Maneſque profundi
Hiſcere deinde audent, æterna ſilentia ſervant.
Hæc monſtra, has furias vinxit, contrivit JESUS.
Terribile hoc illis vel ſolo nomine nomen;
m Nobis deliciæ, mel, nectar, vita, ſaluſque.

l *Et erit in die illa dicit dominus exercituum: Diſperdam nomina idolorum de terra, & non memorabuntur ultra, & pſeudoprophetas, & ſpiritum immundum, auferam de terra.* Zach. 13. v. 2.

m *Omnis qui invocaverit nomen Domini ſalvus erit.* Joel. 2. v. 32. & ad Rom. 10. v. 13. *Et ſanitas in pennis ejus.* Malach. 4. v. 2.

REX

Digitized by Google

REX GENTIUM.

Reges Arabum, & Saba dona adducent, & adorabunt eum omnes Reges terræ: omnes gentes ſervient ei.

Pſ. 71. v. 10. *&* 11.

CARMEN XX.

QUÆ lux! Quæ tenebræ! Priſco verſo ordine rerum
n Mortis, & umbrarum in regione inopina refulſit
Lux; ubi regnabat lux inſidioſa repente
o Nox Erebo ex imo quas funderet extudit umbras.
Stella peregrina officioſa renidet Eois
Regibus, ac dulci, & vocali lumine, natum
Quem gentes dudum exſpectabant nuntiat orbi.
p Hebræi contrà, quibus hæc & ſtella micabat
Pri-

n *Habitantibus in regione umbræ mortis lux orta eſt eis*. Iſa. 9. v. 2.

o *Lux obtenebrata eſt*. Iſa. 5. v. ult.

p *Orietur ſtella ex Jacob*. Num. 24. 17. *Vide Bened. XIV, in feſto Epiphan.*

Digitized by Google

Pridem, promiſſus quibus & de Virgine Matre
q Filius; hunc nollent veniſſe, diemque peroſi
Avertunt oculos retro, ſeſeque volentes
r Obcæcant miſeri, propria & ſua dona recuſant.
Sceptrum de Juda exierat, prorſuſque perempta
Spe reditus, manus ignota, atque aliena regebat
Sceptrũq;,imperiũq;.Atqui omnino hoc fore tẽpus,
ſ Quo Rex promiſſus, quo Rex venturus adeſſet,
Carmine, & oraclo inſigni morientis Jacob
Præmoniti, parvi pueri, & vix farier orſi,
Perque vias paſſim, per compitaque ore canebant.
Et tamen hunc adeo optandum,optatumq; repente
Deſtituunt, coramque adſtantem agnoſcere Regem
Nolunt, ſpeſque ſuas jugulant, ultroque recidunt.
Scilicet hæc ſoboles illa eſt, quæ perfida poſthæc
Sacrilegam intendet vocem, & clamore nefando,
Nolumus hunc, dicent illi, *regnare ſuper nos.*

Heu

q *Ecce Virgo concipiet, & pariet filium.* Iſa. 7. v. 14.

r *Incraſſatum eſt enim cor populi hujus, & auribus graviter audierunt, & oculos ſuos compreſſerunt, ne forte videant.* Act. 28. v. 27. *Excæcavit oculos eorum, & induravit cor eorum, ut non videant oculis, & non intelligant corde.* Joan. 12. v. 40. & Iſa. 6. v. 10.

ſ *Non auferetur ſceptrum de Juda, & dux de femore ejus, donec veniat qui mittendus eſt.* Gen. 49. v. 10.

K

Heu pietas! heu priſca fides, priſcique Parentes!
[t] Quàm vos degeneres nacti, infidoſque nepotes!
Syderis interea ductu, & radiantis Olympi
Tergemini Solymam Reges venere. Neceſſe
Hoc erat, Hebræis nequa excuſatio, nequis
Perfidiæ infandæ color, obtentuſve maneret.
[u] Percunctabantur: quænam cunabula nuper
Natum excepiſſent Regem? Titubatio nulla.
In Bethlem naſci omnino debere, fatentur,
Teſtanturque uno ore omnes: meminereque Vatis,
Qui tam magnificos Bethlem aſſignabat honores.
Audijt, & varia confuſus imagine rerum
Herodes (quo non Libycis immanius antris
Prorupit monſtrum) furit; & quæ, fraudibus, aſtu,
Et laniena etiam infanda, male parta tenebat
Sceptra, ſibi e manibus labi, ad Puerùmque reverti
Angitur, & cura infelix tabeſcit inani.
Ah miſer! haud equidem venit, ut mortalia demat
Re-

t *Generatio enim perverſa eſt, infideles filij*. Deut. 32. v. 20.

u *Ecce Magi ab Oriente venerunt Jeroſolymam dicentes: Ubi eſt qui natus eſt Rex Judæorum?.... Audiens autem Herodes Rex, turbatus eſt, & omnis Jeroſolyma cum illo. Et congregans omnes principes ſacerdotum, & ſcribas populi, ſciſcitabatur ab eis ubi Chriſtus naſceretur. At illi dixerunt ei: in Bethleem Judæ: ſic enim ſcriptum eſt per Prophetam*. Matth. 2. a v. 1. ad 5.

Regna; ſed ut nobis Puer hic cæleſtia donet.
Non aufert; dat regna Puer. Jam pelle timorem
x Rex eſt Pacificus: quam Regum tollere nemo,
Quam Regum dare nemo poteſt fert munera pacis.
Iſta illi ſordent, poſſunt quæ crimine haberi,
Quæ tumet multo invaſiſti crimine regna.
Sed quid ago? Nullo poſſunt medicamine tolli
Quæ ſuper adventu Regum, Regiſque ſupremi
Arcanæ Herodem curæque, iræque coquebant.
Diſſimulat tamen, ac frontem, vultumque ſerenat.
Ac veluti ambiguos ſerpens dans corpore tortus,
Obliquat ſeſe contrà quàm fronte minatur;
Aut veluti humanam fingit vocem Crocodilus,
y Fingit, adorare Infantem, Numenque precari
Se quoque velle: inſtat multis, comperta doceri
De Puero: quæ vidiſſent ſibi cuncta referri
z Mandabat. Bethlem Reges contendere pergunt.

x *Rex Salem, quod eſt Rex pacis.* Ad Hebr. 7. v. 2. *Pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat ego do vobis.* Joa. 14. v. 27.

y *Et mittens illos in Bethleem dixit: Ite, & interrogate diligenter de Puero, & cùm inveneritis, renuntiate mihi, ut & ego veniens adorem eum.* Matth. 2. v. 8.

z *Qui cùm audiſſent Regem abierunt. Et ecce ſtella quam viderant in oriente antecedebat eos, uſque dum veniens ſtaret ſupra, ubi erat Puer.* Ibid. v. 9.

Stella quidèm Solymis bene dedignata rebelles
Hebræos, vultum indignata averterat; at nunc
Effert ſeſe iterum cælo, lucemque, ducemque
Exhibet, anteparatque viam, & præcedit euntes.
Ad ſtabulum donec veniens, quaſi diceret: hìc eſt,
In ſtabulo hoc humili, hìc eſt diviniſſimus Infans;
Grandius expandens jubar, inſtauranſque nitorem,
Conſtitit, atque ſuo jam munere functa quievit.
Tum verò unanimi plauſu, & fremitu æthera cõplens
Conſurgit clamor: ſtandi dant cornua cantu
Signum: reſpondent altè barritu Elephanti,
Hinnitu alipedes, & pectora, collaque in orbem
Circumvolventes: fræna ſpumantia mandunt.
a Nec mora proſternunt ſe, proſternuntque coronas
Reges ante pedes Pueri, tum forte ſedentis
In gremio, & gemina impliciti inter brachia Matris.
Virginis: & neque tam agreſtis faſtigia tecti
Mirantur, nec res inopes: hæc omnia Vates
Præcinuiſſe ſciunt olim, & placuiſſe beatam
Pauperiem Regi. Dein myſtica munera porgunt

Quiſ-

a *Et intrantes domum invenerunt Puerum cum Maria Matre ejus, & procidentes adoraverunt eum: Et apertis theſauris ſuis, obtulerunt ei munera aurum, thus, & myrrham.* Ibid. v. 11. *Dabitur ei de auro Arabiæ.* Pſ. 71. v. 15.

Quiſque ſuum: myrrha mortem, & crudelia quæque
Ultro amplexurum agnoſcunt: rurſuſque Sabæo
Thure DEUM: Regemque auro,obſequioq;fatentur.
b Plaudite quas oriens, & quas afflavit anhelis
Sol moriturus equis, unà omnes plaudite gentes.
Vos deſignabant, pro vobis dona ferebant
Illi Arabum Reges: expreſſa in imagine jamtum
Vos Hominē,Regē, atque DEUM coluiſtis JESUM
Naſcentem. Vos tum ſtella, vos lumine ſancto,
Vos, cùm vagitus primos dabat ille, vocabat.
Ignotus vobis olim DEUS, ecce videndum
Exhibuit ſeſe, & manifeſto in lumine totus
c Eſt coram. Lux nunc eſtis; tenebræque fuiſtis.

b *Omnes gentes plaudite manibus, jubilate DEO in voce exultationis*. Pſ. 46. v. 1.

c *Eratis aliquandò tenebræ; nun autem lux in Domino*. Ad Epheſ. 5. v. 8.

SIGNUM
CUI CONTRADICETUR.

Ecce poſitus eſt hic in ruinam, & in reſurrectionem multorum in Iſrael, & in ſignum, cui contradicetur.

Lucæ 2. v. 34.

CARMEN XXI.

AD templum, læva geſtans ad pectora (preſſum
Dulce onus infantem Puerum, dextraque gemellas
Lacteolaſque ferens, Matrum de more, columbas
Pauperiorum, it Virgo Parens, ſine labe pudoris
d Enixa, atque adeo non illi obnoxia legi.

It

d *Mulier ſi ſuſcepto ſemine pepererit maſculum, immunda erit .... Cùmque expleti fuerint dies purificationis ſuæ ... deferet agnum anniculum in holocauſtum ... Quod ſi non invenerit manus ejus, nec poterit offerre agnum, ſumet duos turtures, vel duos pullos columbarum*. Lev. 12. a v. 2. ad 8.

It tamen, & quamvis communi lege ſoluti
e Et Puer, & Mater; legi ultro paret uterque,
Ut Puero eſt Mater, Matrique ſimillima proles.
Intranti occurrit cano venerabilis ævo
Et pietate ſenex, quem Sanctus deſuper aura
Spiritus allabens, pulchris impleverat olim
f Promiſſis: non antè, diem, non lumina morte
Clauſurum, quàm vidiſſet, quem ſæcula retro
Quem ſuſpirabant tot priſca oracula Vatum.
Ergo ubi adeſſe DEUM, propioraq; numina ſenſit;
Irruit impatiens, Puerumque trementibus ulnis
Exceptum ſtringens arctè, amplexanſque ſubinde,
Et largo fletu ora rigans, incanaque menta,
Vaticinanſque, ut erat divino percitus œſtro;
Ægrè has, multa inter rupit ſuſpiria, voces:
Ergone jam tandem veniſti, oculiſque meiſmet

e *Tulerunt illum in Jeruſalem, ut ſiſterent eum Domino ... Et ut darent hoſtiam ... par turturum, aut duos pullos columbarum*. Luc. 2. v. 22. & 24.

f *Et reſponſum acceperat a Spiritu Sancto Simeon, non viſurum ſe mortem, niſi prius videret Chriſtum Domini. Et venit in ſpiritu in templum. Et cùm inducerent Puerum JESUM Parentes ejus, ut facerent ſecundum conſuetudinem legis pro eo, & ipſe accepit eum in ulnas ſuas, & benedixit DEUM, & dixit*. Luc. 2. a v. 26. ad 28.

Vidi ego te, expectata diu lux alma, ſaluſque
Orbis, & Iſacidum immortalis gloria gentis?
Hac ego defeſſam ætatem, triſtemque ſenectam,
Hac ſuſtentabam ſpe longæ tædia vitæ.
Magnificè impleſti tua tu promiſſa beata
g Summe Pater: nunc dimitte, & me corporis hujus
(Quando aliud nihil eſt quod ſperẽ ultra) exue vinclis.
h Et quam te memorem, Virgo, quæ ſola ſalutem
Tam ſuſpiratam peperiſti ſoſpita terris!
Ecce hic in vitam, in mortemque etiam, inque ruinam
Multorum Puer eſt poſitus, poſitus quaſi ſignum
In jaculum: ferroque huc, huc armata veneno
Spicula torquebunt. Contradicetur iniquè.
Tu quoq; magna Parẽs cladis pars magna futura es.
Tempus erit, tibi cùm crudelis ad intima adactus
Viſcera, dilaniet, præcordiaque hauriat enſis.
Et fuit hæc poſtrema ſenis, poſtremaque cygni

i Vox:

g *Nunc dimittis ſervum tuum Domine ſecundum verbum tuum in pace: quia viderunt oculi mei ſalutare tuum, quod paraſti ante faciem omnium populorum, lumen ad revelationem gentium, & gloriam plebis tuæ Iſrael.* Ibid. a v. 29. ad 32.

h *Et dixit ad Mariam Matrem ejus: Ecce hic &c. Et tuam ipſius animam pertranſibit gladius.* Ibid. v. 35.

i Vox: ac demittens quaſi concedentia ſomno
Lumina; mox placida, optataque ibi morte quievit.
Nec mora: facta fides jamtum dictiſque, miniſque.
Incaſſum opperiens Reges, ubi ſenſit ab illis
k Deluſum ſeſe Herodes; quos mente furores
Hactenus arcanos obduxerat, impius omnes
Effudit. Sicut ſtridens, tumiduſque repente,
Seque ipſo major, mille undique, & undique tela
Apparat, & furijs accenſus concutit hiſtrix.
Aut tanquam latitans herboſo gramine tectus
Propter aquam; tandem calcatus, & improbus ira
Sibilat, & caput, & furialia pectora ſerpens
Arduus in cælum attollens, latè omnia tabo
Inficit exitiali, omneſque interficit herbas:
Et calice exortos flores vix, enecat omnes.
Horrendum! Pueros annis retro inde duobus
l In Bethlem, pagiſque etiam, villiſque propinquis
Natos tranſadigi, ferroque abſumier omnes

Juſ-

i *Ita Menolog. Græcorum. Vide Benedict. XIV. in feſto Purificat.*

k *Tunc Herodes videns quoniam illuſus eſt a Magis, iratus eſt valde*. Matth. 2. v. 16.

l *Et mittens occidit omnes pueros, qui erant in Bethleem, & omnibus finibus ejus a bimatu, & infra, ſecundum tempus, quod exquiſierat a Magis*. Ibid.

Juſſit, inundarique inſontum ſanguine cunas.
m Vox in Rama audita eſt, lamentatioque ingens
Rachel. Amiſſos primo ipſo in limine vitæ
Perpetuùm luget fœtus : & ab ubere raptos
Anxia conquirens fruſtra, ſolatia nulla
Audit, & immoritur luctu: quia nullibi jam ſunt.
Barbare, crudelis, multòque immanior hydris,
Aſpidibuſque ſoporiferis, ſurdiſque, & hyæna
Sanguinolentior, & Crocodilo. Tantulane ætas,
Quæ Pœnos etiam potuit lenire Leones;
Viſa tibi apta ſuo involvi, mergique cruore?
Impie mentis ubi es? Cælone indicere bellum
Audes? Cui cælum famulatur, ſydera ſubſunt;
Huic tu ſperaſti immaturam arceſſere mortem
Nolenti? Incaſſum furis. Hunc tu perdere ferro
Unum non poteris, quem demens, quem petis unum
Excidio tanto. DEUS eſt, & cùm volet ille,
Cùmque ab Divino ſibi credita munera Patre
n Implerit, ſurdiſque aures, & lumina cæcis

o In-

m *Vox in Rama audita eſt, ploratus, & ululatus multus: Rachel plorans filios ſuos, & noluit conſolari, quia non ſunt*. Ibid. v. 18. & Jer. 31. v. 15.

n *Aperientur oculi cæcorum, & aures ſurdorum patebunt.* Iſa. 35. v. 5.

o Indiderit, tumuliſque vocata cadavera, magno
Imperio ſuperas iterum revocarit ad auras,
p Intuleritque novam lucem, nova fœdera mundo;
Tum demum, nam mortales ideo induit artus,
Tum jam ſponte ſua, omnes nos, veterũq; Parentũ
Antiquam labem largo lavet amne cruoris.
Nunc autem, morti, quantumlibet omnia vertas,
Quamvis millenos in illum ſtrinxeris enſes;
Necdum maturus, necdum eſt obnoxius Infans.
At te jam viventem etiam ſibi pabula vermes
Obſcœni addicent: ignisque introrſus obortus
Viſcera conſumet, tundens: animamque efflabis
Tartaream, ſtygias novus horror iturus ad umbras.
Interea fuge chare Puer, fuge Regia Virgo,
Inque ſinu abſcondens Puerum pluviæ inſcia regna,
q Hermopolimque pete. Hoc demiſſus ab æthere pennis
r Nuntius admonuit Joſeph, cui munia Patris
Ipſe gerenda dedit Pater, adlegitque futurum
Exſilio comitemque viæ, comitemque laboris.
I gemebunda Parens, i Virgo, aſſueſce dolori
Jam nunc & gladio: nam te graviora manebunt
Vul-

o *In reſurrectionem multorum*. Luc. 2. v. 34.
p *Dedi te in fœdus populi, in lucem gentium* Iſa. 42. v. 6.
q *Vide Calmet* Lib. 7. Hiſt. Vet. & Nov. Teſtam.
r *Accipe Puerum, & Matrem ejus, & fuge in Ægyptum.* Matth. 2. v. 13.

Vulnera. Quæ nunc orta citò ſubſidet, & ultro
f Ponet tempeſtas : ex Ægyptoque vocatum
Infantem (utrumque hoc oracula ſancta canebant)
t Excipiet reducem Galilæa, & Nazara tellus.
Poſt ubi jam Pueri firmata adoleverit ætas,
u Et bis jam ſenos dulces tecum egerit annos;
Rurſus inundabunt lacrymæ, & nova vulnera libans
Tentabit rurſus tua tum præcordia mucro.
Nam Solymis redituta domum, atque emenſa diei
Totum iter; ereptum ignaræ, amiſſumque dolore
Ingenti agnoſces Puerum : & veſtigia retro
Obſervata legens, ſcitaberis anxia: nunquid
Inter cognatos comes additus iverit ille?
Anne labore viæ feſſus, fortaſſe reſedit?
Sicubine abductus variarum errore viarum?
Jamque dies, alterque dies, claudentur, & alter,
Et totidem inſomnes inter ſuſpiria noctes;

x Cùm

f *Ex Ægypto vocavi filium meum*. Ibid. v. 15.

t *Quoniam Nazaræus vocabitur*. Ibid. v. ult.

u *Et cum factus eſſet annorum duodecim aſcendentibus illis Jeroſolymam ... cùm redirent remanſit Puer JESUS in Jeruſalem, & non cognoverunt Parentes ejus. Exiſtimantes autem illum eſſe in comitatu venerunt iter diei, & requirebant eum inter cognatos & notos. Et non invenientes regreſſi ſunt in Jeruſalem requirentes eum.* Luc. 2. a v. 42. ad 45.

x Cùm tandem in templo, attonita auſcultante corona
Doctorum, invenies, priſcorum oracula Vatum
Percunctantem ultro, atque ignaros inde docentem,
Melligeniſque alta irrumpentem in pectora dictis.
O ut tum, Mater, tibi jam, & qui munia Joſeph
Patris agit, converſi aberunt in gaudia luctus!
At majora manent te vulnera, & altiùs enſis
Viſcera tranſadiget: capulo tenus abditus olim
Hærebit totus. Neque tum cum conjuge ſancto
Fas, ut nunc, curam, aut partiri, Virgo dolorem.
Vera nimis, graviùs ſenis in te dicta recurrent.

x *Et factum eſt poſt triduum invenerunt illum in templo ſedentem in medio Doctorum audientem illos, & interrogantem eos. Stupebant autem omnes, qui eum audiebant ſuper prudentia & reſponſis ejus.* Ibid. v.46. & 47.

SUB-

Digitized by Google

SUBDITUS ILLIS.

Et erat ſubditus illis.

Lucæ 2. v. 51.

CARMEN XXII.

EN quid agam ? Attonitus, præſtetne ſilere, loquine ?
Hæreo. Triginta annorum, quos egit JESUS
Carne DEUS noſtra indutus (mirabile dictu !)
Hi ſunt annales, duo verba hæc : *Subditus illis*,
Abditus ille domi, concluſus paupere tecto,
Obſequio (dicamne hoc ?) ſervitioque Parentum
Intentus, neque præterea dum cognitus ulli ;
y Filius eſſe humilis fabri, ac de millibus unus
Eſſe putabatur, manibuſque perinde laborem
Ipſe exercebat, quaſi fabri filius eſſet,
Curvabatque humeros lignis, & ligna dolabat.
Nec putat indignũ hoc manibus, quibus omnia jamtũ
z Omnipotens dederat Pater, & fabrilia penſa

a Sci.

y *Nonne hic eſt fabri filius?* Matth. 13. v. 55.
z *Sciens quia omnia dedit ei Pater in manus*. Joan. 13. v. 3.

a Scilicet ille ſubit, per quem ſunt omnia facta.
Uſque adeo obſcurus DEUS, ignotuſque latebat.
Qualis Erythrææ, qualis Garamantidos undæ
Egregium decus, obſcura latet abdita concha
Gemma, futura & honos olim, Regumque corona;
Et tamen illa jacet, meritos neque poſcit honores.
Aut veluti aſſurgens pater Apenninus ad auras,
Quantumvis toto miſcet ſe vertice cælo;
Nube peregrina, atque alio veſtitus amictu,
Quantus erat fugit ex oculis: mera nubila cenſet
Aſpicere ignarus rerum procul uſque viator.
Quorſum me ſtupor abripuit? Viliſſima quæque
Ad rem infinitam fruſtra hæc componere tento.
Ipſum ipſi (hoc unum fas eſt) componere pergo.
b Præſepe excepit natum: miſerabilis infans
Eſſe videbatur, pauper, rerum omnium egenus;
Sed tamen eſſe DEUM teſtantur, & æthera cantu
c Cælicolæ complent, miſcentque, agitantque choreas:

d Pa-

a *Omnia per ipſum facta ſunt*. Joan. 1. v. 3. *Quem conſtituit hæredem univerſorum, per quem fecit & ſæcula*. Ad Hebr. 1. v. 2.

b *Reclinavit eum in præſepio*. Luc. 2. v. 7.

c *Facta eſt cum Angelo multitudo militiæ cæleſtis laudantium DEUM*. Ibid. v. 13.

Digitized by Google

d Paſtoreſque vocant parvi ad cunabula nati;
Et nova prorumpens, nova fundens ſydera cælum,
e Evocat, & ſtella ab regnis adducit Eois
Ternos tergemina allaturos munera Reges.
f Vel tum; cùm tanquam reus, & ſceleratus, & inter
Latrones hinc, inde alium, manibus, pedibuſque
Confoſſus, mortem infamem amplectetur JESUS;
g Cum moriente, volet quoque Sol comes ire, morique:
Et gemitum dabit immenſum, & vix non ruet orbis:
Exſpirare, morique DEUM vel ſaxa loquentur.
Nunc autem nuſquam apparet DEUS. Undique totus
Delituit, ſpecie obſcura, obſcuriſque latebris
Abditus. Humanis nulla hic admixta refulgent
Prodigia. Indicio nullo DEUS eminet. Unum hoc
Eminet, hoc unum præſefert: *Subditus illis*.

h Rex

d *Paſtores loquebantur ad invicem: Tranſeamus uſque Bethleem, & videamus hoc verbum quod factum eſt, quod Dominus oſtendit nobis*. Ibid. v. 15.

e *Ambulabunt gentes in lumine tuo, & Reges in ſplendore ortus tui*. Iſa. 60. v. 3.

f *Cum ſceleratis reputatus eſt*. Iſa. 53. v. ult.

g *Et erit in illa die, dicit Dominus: occidet Sol in meridie*. *Amos*. 8. v. 9. *Commota eſt, & contremuit terra: fundamenta montium conturbata ſunt*. Pſ. 17. v. 8.

Digitized by Google

h Rex erat, & Regum ſupremus, & arbiter orbis.
At nuſquam Regum pompa illi, inſignia nulla.
Non ſceptrum, aut diadema gerit: non alta ſuperbo
Marmore, non oſtro conſtrata palatia ſurgunt.
Non illum crebræ excubiæ, denſæque phalanges
Circumſtant, aut armata ſtatione coronant.
Quocumque aſpicias, credas de millibus unum;
Non plus: ligna dolat: Matri officioſus obedit,
Ac Joſeph: totuſque apparet *Subditus illis*.
i Lux erat, & tenebras veniebat pellere mundo,
Et monſtrare viam, divinum & ſpargere lumen:
Et narrare palam, & divina arcana docere
Abdita Philoſophis, priſciſque incognita ſæclis.
Et quondam Puer hæc fecit, munuſque Magiſtri
Egit, Doctorum toto admirante ſenatu.
At nunc abſcondit radios, lucemque coercet
Intus, & immenſum ſplendorem obnubit, obumbrat,
Perque annos bene ter denos, auditque, ſiletque,
Atque oculis hominum nihil eſt niſi *Subditus illis*.
Audiſne? Hæc quoque habent divina ſilentia vocẽ.

k Eſſe

h *Habet in veſtimento, & in femore ſuo ſcriptum: Rex Regum, & dominus dominantium.* Apoc. 19. v. 16.
i *Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum*. Joa. 1. v. 9.

k Eſſe humilem corde, ac mitem (quod nemo profecto
Philoſophus) tunc exemplo; dein voce docebat.
l Eſſe Deo ſimiles (proh quanta ſuperbia, quàmque
Inſana!) humani generis voluere parentes
Primi. Ex illo eadem veſana ſuperbia fudit
Seſe, ac fumoſa, & tumida caligine circùm
Mortales cinxit. Triſtiſſima origo malorum
m Hæc erat. Huic JESUS exemplo, ac voce mederi;
Sed prius exemplo vult, exemploque Magiſtrum
Se dat inauditæ, neque dum dictæ hactenus ulli
Doctrinæ: voluitque DEUS deſpectus haberi
Paſſim, & cenſeri quaſi fabri filius eſſet.
Primus homo, oblitus ſe hominē, DEUS eſſe volebat.
At DEUS humana ſpecie ſe, & corpore totum
n Abſcondit: nec ſe eſſe DEUM meminiſſe videtur.
Hæc tulit ille illi primæ medicamina culpæ
Digna DEO. Nulla eſt prorſus medicabilis arte,
Sicui non tulerit tanta hæc medicina ſalutem.

Tu

k *Diſcite a me, quia mitis ſum & humilis corde*. Matth. 11. v. 29.

l *Eritis ſicut dij*. Gen. 3. v. 5.

m *Initium omnis peccati eſt ſuperbia*. Eccli. 10. v. 15. *In ipſa initium ſumpſit omnis perditio*. Tob. 4. v. 14.

n *In ſimilitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo*. Ad Philip. 2. v. 7.

Digitized by Google

Tu quis es, aut quorſũ te effers, quorſũ ve ſuperbis?
Ecce homo, & ecce DEUS ſubmiſſus, *Subditus illis*.

LUX MUNDI.

Ego ſum Lux Mundi.

Joan. 8. v. 12.

CARMEN XXIII.

IGnotus dudum; tandem Jordanis ad (undas
Oſtendit ſeſe. Sed adhuc caligine luci
o Permixta; vult luſtrari, vult flumine (tingi:
Et jam ſe oſtendens; etiamnum ſe abdit JESUS:
Necdum, queis latuit totas jam diſpulit umbras.
Non ſecus ac cæli cùm primi albeſcere tractus
Incipiunt; ſurgit ſenſim, nec tota repente
Lux oritur: nec tantum oculi perferre nitorem
Aſſueti tenebris poſſent. Affinia nocti
Obſcurum quid habent creperæ primordia lucis.

o *Venit JESUS a Galilæa in Jordanem ad Joannem ut baptizaretur ab eo*. Matth. 3. v. 13.

At cælum interea, ac de cælo audita ſonora
Vox, confeſſa DEUM, tandem claravit JESUM,
Quæque illi ſupra caput adſtitit (almus ab alto
p Spiritus hac ſpecie veniens) delapſa columba;
Eſſe DEUM Trinum, tum demũ innotuit,& tum
De cælo auditi primùm Genituſque, Paterque.
Tantam lux oriens JESUS lucem attulit orbi.
Senſit Jordanes ſua munera, nec capit ultra
Jam ſe, nec ripis, nec jam ſe continet alveo
Spumens. Attollens viridi oblita cornua muſco
Fervet, & arrectis, iterumque cadentibus undis
Exultatque vadis, aſſentaturque, favetque.
Quos ſibi laudari audierat jam ſpernit Araxem,
Et decantatum perplexa ab origine Nilum.
Spernit & Euphratẽ, & Tigrym, faſtuq; tumentẽ
q Eridanum, quamvis auſum ſe tollere cælo,
Quamvis fluviorum Regem ſe dicere ſuetum.
Senſerat exortam lucem, qui regna profunda
Torquet,& imperium tenebrarum,animaſq;nefandas,

Pro-

p *Et deſcendit Spiritus Sanctus corporali ſpecie, ſicut Columba in ipſum*. Luc. 3. v. 22. *Et ecce vox de cælis dicens: Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi complacui*. Matth. 3. v. ult.

q *Eridanus una e* conſtellationibus, *ut ajunt, cæleſtibus in parte Auſtrali*.

Prorumpenſque nigris, & noctipotentibus antris;
Extulit infandum caput in cælumque, DEUM que,
r Tentavitque amens lucem illaqueare tenebris
Divinam; terque inſidias, fraudeſque, doloſque
Urgens, & pugnam inſanam, audaceſque retentans
Aſſultus, terque irradiantis luminis ictu
Percuſſus, caput obnubit, penituſque profundis,
Multa gemens ignominiam, ſeſe abdidit umbris.
ſ Sivit & audere hoc hoſtem, ut nos ſcilicet illum
Debellare, ſuo exemplo informaret JESUS.
t Diſcipulos legit bis ſenos, retia tantum
Nectere, & aſſuetos indagine cingere piſces.
Non jam divitijs, ataviſve, aut artibus ullis
Ingenuis, non doctrinæ, ingenijve decoros
Fama, non ſuadæ, aut facundæ munere linguæ.
Hos tamen, hos orbis fieri jubet ille Magiſtros.
u *Vos lux Mundi eſtis* dixit; fecitque perinde
Ac dixit. Vocem exaudivit, factaque lux eſt.

L 3 Ob-

r *Tunc JESUS ductus eſt in deſertum a Spiritu ut tentaretur a diabolo*. Matth. 4. v. 1.

ſ *Tentatum autem per omnia pro ſimilitudine, abſque peccato*. Ad Hebr. 4. v. 15.

t *Elegit duodecim*. Luc. 6. v. 13. *Erant enim piſcatores*. Matth. 4. v. 18.

u *Vos eſtis lux mundi*. Matth. 5. v. 14. *Dixit de tenebris lucem ſplendeſcere*. 2. ad Cor. 4. v. 6.

Obſcuri illi homines facti clariſſima mundi
Lumina, divinæ ſparſerunt munera lucis
Undique: quæque diu, longè latèque per orbem
Regnabant ubivis tenebras, noctemque fugarunt.
Qualis cæleſtes inter pulcherrimus ignes
Auroram increpitat ſeram, nitiduſque refulget
Lucifer; ille tamen rudis eſt, & terrea moles:
Totum ab Sole ſuum trahit ille, bibitque nitorem.
Quin deſperata penitus caligine merſis,
x Ignotam primus lucem impertivit JESUS.
Nempe oculis, qui nativas, nimiumque ſequaces
Ex utero ſecum Matris traxere tenebras.
Qui nihil(ah!)poterant,præterquam flere,nec ullos
Guſtarant unquam jucundi luminis hauſtus;
Perpetuis vivi tenebris, quaſi morte ſepulti.
Tot retro ſæclis, quamvis excuſſerat umbras
Mortis nonnemo; nemo has excuſſerat umbras.
Cæcigenorum oculis ſuperaddere, & indere lucem,
y Uſque recenſendo prima inde ab origine Mundi,
Nulla unquam audierat tale hoc, nec viderat ætas.
Exigua hæc. Multò JESUS majora parabat

z Mu-

x *Ut aperires oculos cæcorum*. Iſa. 42. v. 7.
y *A ſæculo non eſt auditum, quia quis aperuit oculos cæci nati*. Joan. 9. v. 32.

z Munera. Divino ut luſtraret lumine mentes
Venerat. Huic operi intentus (mirabile dictu!)
a Nec ſibi tam charæ Matris meminiſſe videtur.
Hoc agit, huic operi incumbit. Per caſtra, per urbes,
Quà ſe Jordanes fundit circumque, ſupraque,
Quàque Paleſtinæ contrà, Mare littora torquet,
b Itque, reditq; viam. In monte, in convallibus imis;
In templo, in trivijſque etiam, per compita ſæpe,
Perque vias paſſim lucem accenditque, docetque.
c Undique convenere omnes audire docentem,
Nec cibo ali ſinit interdum circumflua turba.
Ante chaos deforme erat orbis, & omnia ſpiſſis
Obvolvebantur, turbabanturque tenebris.
Devenere homines fabri, artificeſque deorum:
d Et qui dimidium lignum combuſſerat igni;

z *Illuminare his qui in tenebris, & in umbra mortis ſedent ad dirigendos pedes noſtros in viam pacis*. Luc. 2. v. 79.

a *Quæ eſt Mater mea?* Matth. 12. v. 48.

b *Et circuibat JESUS omnes civitates, & caſtella docens in ſynagogis eorum, & prædicans*. Matth. 9. v. 35.

c *Et ſequebatur eum turba, & comprimebant eum*. Marc. 5. v. 24. *Ita ut non poſſent neque panem manducare*. Marc. 3. v. 20.

d *Medium ejus combuſſit igni . . . reliquum autem ejus deum fecit*. Iſa. 45. v. 16. *Opus manuum ſuarum adoraverunt*. Iſa. 2. v. 8.

Lignum dimidium manuumque opera ipſa ſuarum;
Degener, & tota obbruteſcens mente, putabat
Eſſe deos. Vix Philoſophi, vix unus, & alter
Agnorant Unum; ſed turpiter hi quoque multa
e Numina adorabant. Ierant per devia cæci,
Cæcorumque duces fuerant cum Socrate, Zeno,
Pythagoras, Plato, Ariſtoteles, quæ nomina magna
Inflatis adeo crepitabat Græcia buccis.
Nam conſtare DEUM, veluti nos, corpore quodam
Cenſebant; nec quid tandem, quid Spiritus eſſet
Cognorant illi ſatis, aut confinia juſti
Injuſtique, unus potuit ſat cernere quiſquam.
Nemo unus regere, & rectè componere mores
Evaluit. Quæ plura quidem bene multa docebant;
Turpibus, & crebris erroribus inceſtabant.
Philoſophis puer eſt, & anus ſapientior illis
Omnibus, ex quo orbi vox eſt audita Magiſtri
f Divini. Ille novi ſanxit pia fœdera amoris:
g Inſenſoſque ipſos inimicos juſſit amari;

Quos

e *Cùm cognoviſſent DEUM; non ſicut DEUM glorificaverunt.* Ad Rom. 1. v. 21. *Et coluerunt, & ſervierunt creaturæ potius quam Creatori.* Ibid. v. 25.

f *Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, ſicut dilexi vos.* Joa. 13. v. 34.

g *Diligite inimicos veſtros; & benefacite his qui oderunt vos.* Matth. 5. v. 44.

Quos odiſſe erat & virtus, & gloria quondam
Barbara; nec ſatis eſt adeo ignoviſſe. Magiſter
Vult, beneitem factis odia, & malefacta rependi.
Rurſus, quod fieri paſſim ſine more ſolebat,
h Edicto vetuit, dein vincla jugalia ſolvi,
Crimen adulterij admitti (exſecrabile crimen!)
i Vel ſolo intuitu, ſolaque cupidine mentis,
Admonuit. Tantum potuit veſana nocere
Corde latens, ſoliſque oculis graſſata libido!
k Pauperibus cælum addixit; contràque negavit
Hoc fore divitibus facile, & proclivius eſſe
Addidit, intrare, & per acum tranſire camelum.
l Diſcipulos omnes poſt ſe jubet ire, crucemque
Ferre humeris. Qui detrectans portare recuſat;
Hunc

h *Qui dimittit uxorem ſuam, & alteram ducit mœchatur, & qui dimiſſam a viro ducit, mœchatur.* Luc. 16. v. 18.

i *Qui viderit mulierem ad concupiſcendam eam, jam mœchatus eſt eam in corde ſuo.* Matth. 5. v. 28.

k *Beati pauperes ſpiritu: quoniam ipſorum eſt regnum cælorum.* Matth. 5. v. 3. *Facilius eſt camelum per foramen acus intrare, quàm divitem intrare in regnum cælorum.* Luc. 14. v. 27.

l *Si quis vult poſt me venire abneget ſemetipſum: & tollat crucem ſuam quotidie, & ſequatur me.* Luc. 9. v. 23. *Qui non bajulat crucem ſuam, & ſequitur me; non poteſt meus eſſe diſcipulus.* Luc. 14. v. 27.

Hunc negat eſſe ſuum. Pleno vocat ore beatos
m Qui lugent, qui nil meriti patiuntur acerba,
Et mala multa. Ingens cælo his eſt, altaque merces.
Infligenti alapam porgi patienter, & ultro
n Vult aliam necdum percuſſam verbere malam.
Interea, vult ille, ſuos contemnere mortem
Impavidos: & non illos, qui perdere ferro
o Corpora, de ſe ultro demum peritura; ſed illum,
Qui potis eſt animas etiam multare, timendum,
Cumque anima æternis corpus quoq; tundere flammis.
p Edicit: Moſis cathedram, ſedemque verendam,
Vel cùm Scriba aliquis ſedet, indignuſque ſedere eſt.

q Vult:

m *Beati qui lugent*. Matth. 5. v. 5. *Beati eſtis cùm maledixerint vobis homines, & perſecuti vos fuerint, & dixerint omne malum adverſum vos mentientes, propter me*. Ibid. v. 11. & 12.

n *Si quis te percuſſerit in dexteram maxillam tuam, præbe illi & alteram*. Ibid. v. 39.

o *Nolite timere eos qui occidunt corpus ... ſed potius timete eum, qui poteſt, & animam, & corpus perdere in gehennam*. Matth. 10. v. 28.

p *Super cathedram Moyſi ſederunt Scribæ, & Phariſæi. Omnia ergo quæcumque dixerint vobis, ſervate*. Matth. 23. v. 2. & 3.

Digitized by Google

q Vult: qui præcedit, majorque eſt, ceu minor eſſet,
Se gerere, & nullo inflari, aut turgeſcere faſtu.
r Siquid cui dederit, ſiquid bene dextera fecit
Nonvult germanam, nonvult id ſcire ſiniſtram.
ſ Quodque unum, laudem, pompam virtutis amabant
Philoſophi; condemnavit, longèque removit.
t Ille orare DEUM ritè, aſſiduèque precari
Nos docuit, noſque inſtituit (quod nemo ſuapte
u Auderet) non tam Dominum; quàm dicere Patrem.
x Orbis non caperet libros, ſiquis modò poſſet
Scribere quæ docuit, quæ fecit & omnia JESUS.
Nox erat, & tenebris involverat omnia: flammę
Sydereæ cælo vixdum, timidèque micabant,
Cùm JESUS tres diſcipulos, queis ſæpe ſolebat

Plus

q *Qui major eſt in vobis fiat ſicut minor, & qui præceſſor eſt ſicut miniſtrator.* Luc. 22. v. 26.

r *Te autem faciente eleemoſynam, neſciat ſiniſtra tua quid faciat dextera tua.* Matth. 6. v. 3.

ſ *Attendite ne juſtitiam veſtram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis.* Ibid. v. 1.

t *Oportet ſemper orare & non deficere.* Luc. 18. v. 1.

u *Sic ergo orabitis: Pater noſter, qui es in cælis.* Matth. 6. v. 9.

x *Quæ ſi ſcribantur per ſingula, nec ipſum arbitror mundum capere poſſe eos, qui ſcribendi ſunt libri.* Joa. ult. v. ult.

Plus indulgere, arcanos & credere ſenſus,
In montem ſecum abducit, de moreque Patrem
Orabat. Sed enim ſublimis in aera raptus,
Fulgorem immenſum, ingenitum, quamq; intus alebat
Impulit, explicuitque, & tum prorumpere lucem
y Conceſſit: neque erat jam vultus, nec color idem.
Fuſa videbatur nix undique texere veſtem:
z Inſtar Solis erat facies: lux undique totus.
Qualis erat tum demum apparuit. Alter, & alter
a Adſtabant lateri Vates: qui ſcilicet olim
Captivam exemit vinclis, & duxit ab oris
Iſacidum gentem Pharijs, Regemque ferocem
Contumulavit aquis: & qui trepidantibus auris,
Flammigero excelſum vectus ſuper æthera curru.
At ſermo interea (quis tale hic?) de cruce, deque
b Complendo Solymis exceſſu. Gloria nempe
Hæc illi eſt; hæ deliciæ, hoc unum ardet, amatque.

y *Et facta eſt dum oraret ſpecies vultus ejus altera*. Luc. 9. v. 29.

z *Et reſplenduit facies ejus ſicut Sol; Veſtimenta autem ejus facta ſunt alba ſicut nix*. Matth. 17. v. 2.

a *Et ecce apparuerunt eis Moyſes, & Elias cum eo loquentes*. Ibid. v. 3.

b *Et dicebant exceſſum, quem completurus erat in Jeruſalem*. Luc. 9. v. 31.

REX

REX MANSUETUS.

Ecce Rex tuus venit tibi manſuetus.

Matth. 21. v. 5.

CARMEN XXIV.

Ultra quàm dici fas, quàm comprendere mente,
Manſuetus noſter Rex eſt, & mitis JESUS
Filius ille *hominis* vulgò cognomine dici
Vult: nec ſupra hominẽ, quamquã eſt Altiſſimus, effert
Seſe. Affabilior nemo, manſuetior alter
Nemo fuit. Regum Rex eſt, atque Arbiter orbis;
Sed non majeſtas, non alta potentia frontem
[c] Aſperat, aut triſtem vultu, aſpectuque ſeverum
[d] Reddit. Non ille imperioſam attollere vocem,
Aut majeſtatem rigido portendere vultu,
Aut aliquem meritæ ſceleratum dedere morti
Qui mortis dominus, vitæque eſt. Hanc dedit ille
Mul-

c *Non erit triſtis, neque turbulentus.* Iſa. 42. v. 4.

d *Non clamabit ... neque audietur vox ejus foris.* Ibid. v. 2.

Multis; at nulli eripuit: nam venerat, orbem
Pacare, & gravibus vinclis, & carcere vinctos
e In libertatem aſſerere, afflictiſque mederi
Et recreare, & lugentes ſolarier omnes.
Non autem damnare aliquem: Deprenſa recenti
Femina adulterio (quod non niſi morte piandum;
Et quod terrendum, tumulandumque undique ſaxis
Crimen erat) vinclis religata adducitur: urgent
f Accuſatores duri, legemque nefandi
Ultricem oſtentant ſceleris, pœnamque repoſcunt
Sancitam: lapides ultro, citroque minantur.
Et quid tum Judex? Arcana recondita quædam
Neſcio quæ, digito, curvans ſe, in pulvere ſignat.
Et mox conſurgens: Primus lapide impetat ille

Qui

e *Miſit me ut mederer contritis corde, & prædicarem captivis indulgentiam, & clauſis apertionem ... ut conſolarer omnes lugentes.* Iſa. 61. v. 1. & 2. & Lucæ 4. v. 17. *Non enim miſit DEUS Filium ſuum in mundum, ut judicet mundum, ſed ut ſalvetur mundus per ipſum.* Joa. 3. v. 17.

f *Magiſter, hæc mulier modò deprehenſa eſt in adulterio. In lege autem Moyſes mandavit nobis hujuſmodi lapidare. Tu ergo quid dicis?* Joa. 8. v. 4. & 5. *JESUS autem inclinans ſe deorſum digito ſcribebat in terra ... erexit ſe & dixit eis: Qui ſine peccato eſt veſtrum primus in illam lapidem mittat.* v. 6. & 7.

Digitized by Google

Qui ſine peccato eſt veſtrum. His, quaſi fulmine, verbis
Perculſi, aut quaſi verſa retro in ſe ſaxa redirent;
g Conticuere, abiere omnes. Converſus ad illam,
Et queis vincta manus (ſic fama eſt) vincula ſolvens:
Qui te accuſabant ubinam ſunt? Nemone tandem
h Te condemnavit? Neque ego. I, reſipiſce periclo,
I ſalva, i melior, veterumque extingue malorum
Famam, & conſcelerari ultra; & peccare deinceps
Jā noli. Ut Rex, utq; Auctor, dominuſq; ſupremus
Legis ſupplicio exemit, legemque refixit.
Feſtinabat iter Solymam, feſſuſque labore
Sidoniam ingrediens urbem; ſuccedere tecto,
Et recipi hoſpitio, ſeraque recumbere nocte
i Poſcebat. Sed inhumani repulere precantem:
Nec laſſum veriti peregrinum, more ferarum,
Arcere, & tectum feſſo, hoſpitiumque negare.

k Vel-

g *Audientes autem unus poſt unum exibant* ... *& remanſit ſolus JESUS & mulier in medio ſtans.* v. 9. *Dixit ei: Mulier, ubi ſunt qui te accuſabant: nemo te condemnavit.* v. 10.

h *Neque ego te condemnabo. Vade, & jam amplius noli peccare.* v. 11.

i *Et non receperunt eum: quia facies ejus erat euntis in Jeruſalem.* Luc. 9. v. 53.

k Vellent diſcipuli, deſcendere fulmina cælo,
Abſumique domos, & inhoſpita mœnia flammis.
Non tulit hoc dici, & juſtas pius obtudit iras
l JESUS: Neſcitis, inquit, quò vos rapit ardor,
Quàmque mei facit abſimiles, qui ferre ſalutem,
Qui ſervare animas veni; non perdere morte.
Sicubi quam poſſit lucrari, quidquid inepti
Cenſores contrà obſtreperent; neque limina adire,
Nec ſceleratorum plerumque accumbere menſis
m Horreſcit. Quin Zachæo ſeſe oggerit ultro,
Qui nempe infando, & malè nato fœnore partas
Accumulabat opes. Sed amor ſatiatus habendi
Eſt, ſimul ac tantus ſucceſſit ſedibus hoſpes.

n Quæ

k *Domine, vis dicamus, ut ignis deſcendat de cælo, & conſumat illos?* v. 54.

l *Et converſus increpavit illos dicens: Neſcitis cujus ſpiritus eſtis. Filius hominis non venit animas perdere, ſed ſalvare.* v. 55. & 56.

m *Zachæe, feſtinans deſcende, quia hodie in domo tua oportet me manere. Et feſtinans deſcendit: & excepit illum gaudens. Et cùm viderent omnes murmurabant, dicentes quod ad hominem peccatorem divertiſſet.* Luc. 19. a v. 5. ad 7.

n Quæ fraude, & furto congeſſerat; omnia reddit
Quadrupla; dimidiata ſua impertitur egenis.
Tantum hoſpes potuit JESUS ſuadere bonorum.
At (mirum omnino hoc magis eſt) affabilis ipſis
Proſtibulis fuit: ut piceas extinguere flammas,
Eque volutabro, & graveolenti abducere cœno
Poſſet, & abjecti curam inſpirare pudoris.
Tempus erat, quo Sol medio ſublimis Olympo
Regnat, & excelſo de culmine fulminat æſtus
Urentes, nemorumque altorum contrahit umbras.
Fervet anhela dies: languent, ſitientibus agris,
Demittuntque caput flores: animalia paſſim
Strata jacent, patuliſque expirant naribus ignes:
Et cantu ceſſant, obmuteſcuntque volucres.
o Hac hora, ad puteum, propter Samaritidos urbis
Mœnia, longum iter emenſus, mediique diei
Sole fatigatus, tandem conſedit JESUS.

Ve-

n *Stans autem Zachæus dixit ad Dominum: Ecce dimidium bonorum meorum Domine do pauperibus: & ſiquid aliquem defraudavi reddo quadruplum. Ait JESUS ad eum: Quia hodie ſalus domui huic facta eſt.* v. 8. & 9.

o *JESUS ergo fatigatus ex itinere ſedebat ſic ſupra fontem. Hora erat quaſi ſexta.* Joan. 4. v. 6. *Venit mulier de Samaria haurire aquam.*

Venit & ad fontem vicina ex urbe, procaci
Inceſſu, altivoliſque oculis laſciva puella,
Dextra hydriam, trieaſque ferens, de more, ſiniſtra,
Hauſerat allatura domum, cùm ſupplice voce
p Imploravit aquam JESUS. Aſt illa ſuperba:
q Quorſum Judæus mihi tu te ſiſtere coram
Audere, & potum petere a me? Si modò ſcires
r Qui ſum, qui poſco; tu a me, fortaſſe petiſſes;
Et tibi aquam meliorem iſta, vivamque dediſſem.
Multis hinc illinc ſermonibus, omnia tandem
Vicit, & in melius mitis mutavit JESUS.
Quæque lupanaris nuper ſpirabat odorem
Femina; longe alias caſto jam pectore flammas,
ſ Excipiens, hydriamque ſuam, laqueoſque relinquens;
Egit præconem Chriſti, totamque per urbem
Diſcurrens; totam Chriſti inflammavit amore.

Tu

p *Dicit ei JESUS: da mihi bibere*: v. 7.

q *Dicit ergo ei mulier illa Samaritana: Quomodo tu Judæus cùm ſis, bibere à me poſcis, quæ ſum mulier Samaritana? non enim coutuntur Judæi Samaritanis*. v. 9.

r *Reſpondit JESUS & dixit: Si ſcires donum DEI, & quis eſt qui dicit tibi: Da mihi bibere: tu forſitan petiſſes ab eo, & dediſſet tibi aquam vivam*. v. 10.

ſ *Reliquit ergo hydriam ſuam mulier ... Ex civitate autem illa multi crediderunt in eum Samaritanorum, propter verbum mulieris*. v. 28. & 39.

Tu multò felix mage Magdalena Maria.
Ut tu, hilares inter menſas, conviviaque, audax,
Et bene nunc effrons, irrumpis! Et omnia luctu
[t] Confundens, lacrymis oneras revoluta, rigaſque
Quos amplexa pedes JESU, tergiſque capillis
Formoſis. Fruſtra tamen hoc: nam rurſus amaro
Flumine, & immenſo lacrymarum turbine inundas.
Nec te uſque hærentem pedibus, repetitaque dantem
Oſcula detrectat, neque dedignatur JESUS.
[u] Sed neque quos (frangens alabaſtrum, nequa ſuperſit
Gutta tibi) pedibus rurſum, capitique ſedentis
JESU, theſauros pretioſos, nardi, & amomi,
Et caſiæ, & ſtactes manu utraque affundis odores.
Arguet hoc, & perjurus damnabit Judas;
Diſcipulique alij ignari; at non linquet inultam
[x] JESUS te. Obtrectatores compeſcet, agetque
Pro te ſtans defenſorem: totumque per orbem,

t *Lacrymis cœpit rigare pedes ejus, & capillis capitis ſui tergebat, & oſculabatur pedes ejus, & unguento ungebat*. Luc. 9. v. 38.

u *Unguenti nardi ſpicati pretioſi, & fracto alabaſtro effudit ſuper caput ejus*. Marc. 14. v. 3.

x *Quid moleſti eſtis huic mulieri? opus enim bonum operata eſt in me... Amen dico vobis, ubicumque prædicatum fuerit hoc evangelium in toto mundo, dicetur & quod hæc fecit in memoriam ejus*. Matth. 26. v. 10. & 13.

Et quacumque ſua expandit Sol lumina, magna
Præconum voce extolli hæc tua facta jubebit.
Perge modò, & jamjam moriturum (namque ſepultum
y Haud poteris) nunc præverte, & nunc unge volentem.
Magna hęc Mãſueti Regis documẽta; ſed ultra
Ecce aliud majus. Confoſſus, pendulus alta
De trabe: tormento, & pœna, rituque latronum
Expirans inter ſceleratos, undique ſeptus
Hoſtibus; his ipſis ignoſci poſtulat, & vult,
Excuſans, ignorantes feciſſe. Supremos
Hoc inter mortis gemitus poſcitque, rogatque
z Patrem: dum rabidi inſultant, & ſæviùs hoſtes
a Impia inhumani obtrudunt convicia ad aurem.
Uſque adeo clemens, ad portentumque benignus,
Uſque adeo noſter Rex eſt manſuetus JESUS!

y *Quod habuit hæc, fecit: prævenit ungere corpus meum in ſepulturam*. Marc. 14. v. 8.

z *Crucifixerunt eum, & latrones, unum a dextris & alterum a ſiniſtris: JESUS autem dicebat: Pater dimitte illis: non enim ſciunt quid faciunt*. Luc. 23. v. 33. & 34.

a *Et ſtabat populus ſpectans, & deridebant eum*. v. 35.

BO-

Digitized by Google

BONUS PASTOR.

Ego ſum bonus Paſtor.

Joa. 10. v. 11. & 14.

CARMEN XXV.

ECquis hic eſt Libani veniens de vertice, tranans
b Colles, tranſiliens montana cacumina Paſtor
c Rore madens, & lacteolus, rubicundus & ore,
Quo ſine nil dulce eſt quidquam, nec amabile quidquã?
Teſqua per horrida, per vepreta, per invia ſaxa,
Per ſcopuloſa, per & prærupta, per aſpera quæque
Errabundam, quam ab ſeſe malus abſtulit error,
Quærit ovem. Et quamquam tam longo errore viarum
Feſſus; nec vultum meminit ſudore madentem
Tergere, nec Solis furias, æſtuſque veretur,

b *Ecce iſte venit ſaliens in montibus, tranſiliens colles.* Cant. 2. v. 8. *Caput meum plenum eſt rore, & cincinni mei guttis noctium.* Cant. 5. v. 2.

c *Dilectus meus candidus, & rubicundus, electus ex millibus.* Ibid. v. 10.

Digitized by Google

Nec gelidam noctem, matutinamque pruinam,
Nec torvis cælum involventes nubibus imbres;
Nil ſentit. Plenus curarum, plenus amoris,
Interea dum perditæ ovis veſtigia luſtrat;
Nullum horret, nullum non devorat ille laborem.
Sollicitum ſic reddit amor. Quotcumque perirent,
Præcipiteſque agerentur oves; non pauper, inopſve
Propterea fieret: millenis undique caulis
Sunt illi innumeri tuti cum matribus agni.
Paſtorum princeps eſt, & ditiſſimus agri,
Atque ovium; ſed ne pereat, ſic anxius unam,
Tanquam ſola foret, tanquam non amplius una
Illi eſſet, ſic ingratam conquirit, amatque,
d Deſertis alias, ſoliſque in montibus omnes,
Tamquam ſi illarum foret immemor ille, reliquit.
Utque eſt cantandi, paſtorum more, peritus,
Interdum dulci movet ore, & arundine carmen,
Si trahat errantem, ſi fortè ad ovile reducat,
Illiciatque iterum ſenſim dulcedine cantus.
Et memini vocem, nuperque & verba tenebam:
e Vos omnes, quotquot mœſti, immerſique dolore,

Qui-

d *Nonne relinquit nonaginta novem in montibus, & vadit quærere eam, quæ erravit.* Matt. 18. v. 12.

e *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis & ego reficiam vos.* Matth. 11. v. 28.

Quique humeris onus, & pondus portatis iniquum
Et gemitis feſſi, victique labore, venite
Illicet ad me omnes: feram ego ſolamen, opemque,
Et tergam lacrymas, gemituſque ſilere jubebo.
f Ipſe humeros oneri ſupponam, voſque levabo,
Inque ſinu blandè ipſe meo, gremioque fovebo.
Jordanis memini hæc illum ceciniſſe ſub antris,
Ac proceræ etiam ſcripſiſſe in cortice cedri
Sæpius; atque etiamnum non delebile carmen
Eminet. Eſt aliud ſcriptum hoc in cortice palmæ,
Et niſi me fallunt paſtores, ipſe canebat:
g Surge, veni: ſpecioſa veni, & mea caſta columba,
Inque foraminibus petræ faciam tibi nidum,
Quo, Milvo prædone procul, ſecura quieſcas.
h Oſtende o! faciem: tua fac ſonet auribus & vox:
Nam tua vox eſt quàm dulcis, facieſque decora.
Currite Idumææ teneræ, caſtæque puellæ,
Ferteque Paſtori divino lilia plenis

f *In brachio ſuo congregabit agnos, & in ſinu ſuo levabit.* Iſa. 40. v. 11.

g *Surge amica mea, ſpecioſa mea, & veni: columba mea in foraminibus petræ, in caverna maceriæ:*

h *Oſtende mihi faciem tuam, ſonet vox tua in auribus meis: vox enim tua dulcis, & facies tua decora.* Cant. 2. v. 13. & 14.

i Fiſcellis, & narciſſos, calthaſque, roſaſque
Fragrantes, quibus ille ſuum ſoletur amorem.
k Peſtis acerba, lueſque infanda infecerat omnem,
Vaſtabatque gregem. Serpens vafer omnia circùm
Paſcuaque, & fluvios, ipſaque in origine fontes
Arcano imbuerat tabo, imbueratque veneno.
Sæpe cadaveribus congeſta cadavera, propter
Flumina, perque vias, perque agros fuſa jacebant.
Præterea quaſi non ſtrages tanta hæc ſatis eſſet;
l Debacchabantur paſſim fureſque, lupique.
Donec ab æthereo deſcendens vertice Paſtor,
m Arcuit a ſtabulis fureſque, lupoſque rapaces:
Sanavitque gregem, docuitque ſalubribus undis
Fonte novo, quem monſtravit, quemque extudit ipſe,
n Mortiferamque ſitim, veteremque avertere peſtem.
Nec ſatis hoc: oleo fragrantia balſama miſcens,

Quam

i *Fulcite me floribus*. Ibid. v. 5.

k *Regnavit mors ab Adam uſque ad Moyſen etiam in nos*. Ad Rom. 5. v. 14. *In omnes homines mors pertranſiit*. Ibid. v. 12.

l *In medio luporum*. Matth. 10. v. 16.

m *Salvabo gregem meum, & non erit ultra in rapinam*. Ezec. 34. v. 22.

n *Aqua, quam ego dabo ei fiet in eo fons aquæ ſalientis in vitam æternam*. Joan. 4. v. 14.

Quam dederat ſalientis aquæ vitale lavacrum
Infirmis auxit, confirmavitque ſalutem:
Præſagivit, oves ductas errore, ſuamet
Sponte petituras mortali intincta veneno
Pabula, quaſque ater ſerpens afflaverat herbas.
Quique indignari, iraſcique perire volenti
Debuerat; tulit huic etiam medicamina morbo
Accerſito ultro: quædamque recondita verba
o Paſtores docuit, queis & depellere morbos,
Tabificamque luem confeſtim abſtergere poſſent.
Quin, ultra hæc, necui mala gramina deinde placeret,
Toxicaque illecebris pellacibus illita; ſanctam
p De cælo allatam Cererem, cerealia liba
Manducanda dedit, menſaſque paravit opimas,
Queis poſitæ in tuto conſtarent vita, ſaluſque.
Dein ducturus oves meliora ad ovilia, ſurſum,
Siqua lateret adhuc fortaſſe recondita labes
Velleribus, ſiqua aut forſan veſtigia morbi
Præteriti; delere etiam, ſanctoque linitu
q Tergere, candoremque dedit renovare nivalem.

Et

o *Quæcumque ſolveritis ſuper terram, erunt ſoluta, & in cælo*. Matth. 18. v. 18.

p *Panem de cælo dedit eis manducare*. Joan. 6. v. 31. *Ut ſiquis ex ipſo manducaverit non moriatur*. Ibid. v. 50.

q *Et ſi in peccatis ſit remittentur ei*. Jacob. 5. v. 14.

Digitized by Google

Et cùm mortalem ſpeciem, mortalia membra
Induerit, mortem exoptans, animamque daturus
Pro grege; Paſtores, queis danda vicaria cura,
r Suffecit, qui nempe gregis detergere ſordes,
Cæleſtemque etiam cælo deducere panem,
Sicuti erant docti, verbis, ac voce valerent.
Cùmq; videret, agi in præceps pecudeſque, gregeſq;
Impulſos ſtimulis ſine lege furentis amoris;
Protinus inſtabilem, variumque, vagumque refigens;
Firmavit quæ nutabant ſocialia jura,
ſ Manſuramque fidem, & ſanctiſſima fœdera ſanxit.
t Siquis erit, qui te, Paſtor dulciſſime JESU,
Non amet; ille odium mortalibus omnibus, ille
Fomes inextinctis, tenebroſiſque ignibus eſto.

r *Sicut miſit me Pater, & ego mitto vos.* Joan. 20.

ſ *Præcipio non ego, ſed Dominus uxorem a viro non diſcedere.* 1. ad Cor. 7. v. 10.

t *Siquis non amat Dominum noſtrum JESUMCHRISTUM, ſit anathema, Maran-Atha.* 1. ad Cor. 16. v. 22.

TRIUM.

TRIUMPHUS.

Ecce Rex tuus venit ſedens ſuper pullum aſinæ.

Joan. 12. v. 15.

CARMEN XXVI.

Deſine (connivet quamquam tibi ſubditus orbis)
Deſine, Roma, tuos jactare ſuperba (triumphos,
Quoſque triumphales agis ad Capitolia currus,
Victriceſque tuas ad cælum tollere pompas.
En major Solymis ſupereminet, itque triumphus.
Non Reges hic (infandum!) poſt terga revincti
Squalentes luctu: non auri immenſa talenta
Captiva, aut captivæ urbes: non pompa ſuperba,
Pompa cruenta, volens hominum data millia morti
Nec lugubre rubent, nec rorant ſanguine palmæ.
Omnia lætitiam ſpirant hic, omnia rident.
Ecce venit Rex manſuetus, venit & ſine pompa,
Pullo aſini inſidens: nam ſic prædixerat, olim

Ven-

Venturum, totis quingentis amplius annis
u Retro, hæc vaticinans præſago carmine Vates.
Frons, oculi, major mortali gratia vultus,
Omnia divini portendunt ſigna decoris.
Nudus erat vertex: per dorſum a vertice, crines,
Cincinnique ibant ſinceri: miſſa fluebat
Ad talos, ſine ſutura, contextaque gyro
x Uno perpetuo, violaſque imitata colore
Veſtis, quam parvo Puero properaverat olim
Ipſa ſuis Mater manibus, noctesque, dieſque
Incumbens operi: dein ſenſim creverat unà
Cum Puero; neque tot lapſos dum ſenſerat annos.
Effundit ſeſe portis urbs. Quàm ſolet alto
Fundere ſe, rupto cælo, ſpiſiſſimus imber.
Quacumque incedit, quacumque incedere tentat;
y Detractas humeris venienti ſternere veſtes
Certatim accurrunt omnes, ſeſeque viciſſim,
Utro uter obſequio impigrior, prævertere, certant,
Præripiuntque alijs alij ſortemque, vicemque.
Lilia, purpureaſque roſas ſuper undique plenis
Ef-

u Zachar. 9. v. 9.

x *Erat autem tunica inconſutilis, deſuper contexta per totum*. Joan. 19. v. 23.

y *Plurima autem turba ſtraverunt veſtimenta ſua in via*. Matth. 21. v. 8.

Effundunt calathis, & inumbrant aera nimbo.
z Frondes de arboribus, palmas, oleaſque virentes;
Quiſque ſuum populatus iter, ſternuntque, feruntque
Præ manibus. Credas ipſas incedere ſylvas:
Quin ipſas videas ultro ab radicibus imis
Lauros, ultro etiam ſubmittere culmina palmas,
Et placidè Regi clinare cacumina montes.
Tempus erit, cùm ſubmittent Capitolia frontem,
Cùm ſeptemgemini curvabunt ſe quoque colles.
a Hoſanna Rex de excelſo, ſate ſanguine David,
Clamore immenſo ingeminant. Fremit undiq; plauſus
Undiſonus: longè valles, monteſque reſultant.
Ponè ſequebatur tanti pars magna triumphi
Lazarus. Hunc, nequeunt ſatiari corda, tuendo,
Exſequias nuper comitati, & funera teſtes:
b Nos exſpiranti adſtitimus, gelidumque cadaver
Lu-

z *Alij autem cædebant ramos de arboribus, & ſternebant in via.* Ibid.

a *Turba autem, quæ præcedebant, & quæ ſequebantur, clamabant dicentes: Hoſanna Filio David: benedictus, qui venit in nomine Domini: hoſanna in altiſſimis.* Ibid. v. 9.

b *Teſtimonium ergo perhibebat turba, quæ erat cum eo quando Lazarum vocavit de monumento, & ſuſcitavit eum a mortuis.* Joan. 12. v. 17. *Jam fœtet, quatriduanus eſt enim.* Joan. 11. v. 39.

Digitized by Google

Lugubri extulimus planctu, obruimuſq; ſepulchro.
Quatuor ille dies, totidem jam funere noctes
Merſus erat, graveolentemque exhalabat odorem,
Peſtiferamq; luem circùm, mortemque, metumque.
c Sed tamen ad vocem, imperiumque jubentis JESU
Exire, exivit, non ſtans, non viribus uſus
Ille ſuis; ſed qualis erat, tumuloque jacebat,
Subtentus dorſo totus, facieque ſupinus,
Sindoneque, & circùm replicatis undique vinclis
Funereis; vittiſque immobilis, inque volutus:
Hæc illi. Nec multò alij diverſa ferebant:
d Ut juvenem Matri unigenam, melioribus annis,
Tum cùm prima genis vernabat flore juventa,
Fato immaturo ereptum, feretroque repoſtum
Funereo, tangens feretrum revocaverit orco,
Lugenti immenſa, improviſaque gaudia Matri.
e Ut flenti rurſum Matri, Patrique puellam

Red-

c *Voce magna clamavit: Lazare veni foras. Et ſtatim prodijt qui fuerat mortuus ligatus pedes & manus inſtitis, & facies ejus ſudario erat ligata.* Joan. 11. v. 43. & 44.

d *Defunctus efferebatur filius unicus Matris ſuæ ... Et acceſſit, & tetigit loculum. Et ait: Adoleſcens tibi dico, ſurge. Et reſedit qui erat mortuus.* Luc. 7. v. 12. 14. & 15.

e *Tenens manum ejus clamavit dicens: Puella ſurge: & reverſus eſt ſpiritus ejus, & ſurrexit continuò.* Luc. 8. v. 54., & 55.

Reddidit: & tanquam ſomno, non morte jaceret:
Surge puella. Hoc uno, excuſſit funera, verbo.
Ut conſanguineos lethi, letumque ferentes
f Diſpulerit paſſim morbos, febreſque, tumentemq;
Hydropem, inſanamque ſitim: infeſtæque Dianæ
Iras fulmineas pacarit, & arida membra,
Tabidaque implerit ſucco, implevitque vigore:
Sopitoſque diu, extricaverit illicet artus;
g Vixque habiles deſudando reptare, repente
Fecerit æquato celeres incedere greſſu.
h Utque exſiccârit, compeſcueritque cruoris
Flumen, vel furtim contacta lacinia veſtis.
Utque loqui dederit, queis turpe, & inutile pondus
i Lingua hærebat iners: & reſpondere vocanti
Indociles, ac femineces animaverit aures:

k Ex.

f *Obtulerunt ei omnes male habentes, & varijs languoribus, & tormentis comprehenſos ... & lunaticos, & paralyticos, & curavit eos*. Matth. 4. v. 24.

g *Claudi ambulant*. Matth. 11. v. 5. *Tunc ſaliet ſicut cervus claudus*. Iſa. 35. v. 6.

h Luc. 8. v. 44.

i *Surdos fecit audire, & mutos loqui*. Marc. 7. v. ult. *Aperta erit lingua mutorum*. Iſa. 35. v. 6. *& aures ſurdorum patebunt*. Ibid. v. 5.

k Extinctiſque afflans oculis lucemque, diemque,
Nativas etiam plerumque abſterſerit umbras.
l Tumque, ut ſquammigera illuvie, ſanieque nefanda
Corpora mundavit paſſim. Hæc tum peſſima peſtis
Regnabat; ſed enim jamtum penè exſulat orbe.
Tartareas etiam peſtes irrumpere paſſim
Corporibus miſerorum, & iniquam ibi figere ſedem
m Aſſuetas, quanto imperio procul egerit, utque
n Auditus gemitus: *Veniſti* (heu!) *perdere tu nos?*
Undique conſurgit clamor: ſua munera quiſque
Oſtentans, ad ſeſe oculos rapiuntque, trahuntque.
Narrabant alij: vidiſſe per æquoris undas
o Tutum ire, & ſtabili calcantem cærula paſſu:
Et colluctantes ſolitum compeſcere ventos,
p Et facere irato tranquilla ſilentia ponto.
Seque fuiſſe inter convivas, ſeque bibiſſe

Quas

k *Cæci vident.* Matt. 11. v. 5. *Ut aperires oculos cæcorum, & educeres de concluſione vinctum de domo carceris ſedentis in tenebris.* Iſa. 42. v. 7.

l *Leproſi mundantur.* Matth. 11. v. 5. & Luc. 7. v. 22.

m *Obtulerunt ei multos dæmonia habentes, & eijciebat ſpiritus verbo.* Matth. 8. v. 16.

n *Veniſti perdere nos?* Marc. 1. v. 24. & Luc. 4. v. 34.

o *Venit ad eos ambulans ſuper mare.* Matth. 14. v. 25.

p *Imperavit ventis & mari, & facta eſt tranquillitas magna.* Matth. 8. v. 16. Joa. 2. a v. 1. ad 11.

Quas (ſimul ac velle hoc ſeſe tacitè innuit adſtans
Mater) mutavit generoſa in pocula lymphas.
Interea panes alij, Cereremque beatam
Oſtentant, plenas lances, plenoſque caniſtros.
Et: quinque hi panes fuerant; at juſſit JESUS
Turbæ hos ſufficere innumeræ, fuſiſque per herbam
Diſtribui; ſimul, ut voluit, ſimul omnia facta.
q Millia quinq; hominum longèque,diuq; retentam
Agreſtem, ſævamque ultro ingluviemque, fàmemque
Explevit: pueroſque etiam, imbellemque ſequentem
Turbam. Quantumvis magnas abſumere meſſes
Poſſent; at panes quinque haud potuere. Superſunt
Bis ſeni expletis grandes, plenique caniſtri:
Victa fames ſpolia hæc nobis pretioſa reliquit.
Hæc illi. Plauſus magis increbreſcit, & alta
Sydera pulſantur fremitu, inſtaurantque triumphum.

q *Et manducaverunt omnes, & ſaturati ſunt. Et tulerunt reliquias duodecim cophinos fragmentorum plenos. Manducantium autem fuit numerus quinque millia virorum, exceptis mulieribus, & parvulis*. Matth. 14. v. 20. & 21.

DEUS ABSCONDITUS.

Verè tu es DEUS Abſconditus.

Iſa. 45. v. 15.

CARMEN XXVII.

r CUM dilexiſſet ſibi quos delegit amicos;
Mirum, incredibile eſt quantum dilexit eoſdem
In finem vergens, & jam moriturus JESUS.
E cœna ſurgens, erat etſi perfidus unus
Inter bis ſenos; jubet illos uſque ſedere
Ordine quemque ſuo: celer ipſe, & plenus amore,
Mittit aquam in pelvim, circum ſibi candida cingit
Lintea, deque genu toto ore, & pectore pronus,
Sollicitis modò aquas manibus, modò lintea tractans;

Illo-

r *Cùm dilexiſſet ſuos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos. Et cœna facta, cùm diabolus jam miſiſſet in cor, ut traderet illum Judas Simeonis Iſcariotæ ... ſurgit a cœna, ponit veſtimenta ſua, & cùm accepiſſet linteum, præcinxit ſe. Deinde mittit aquam in pelvim, & cœpit lavare pedes diſcipulorum & extergere linteo, quo erat præcinctus.* Joa. 13. a v. 1. ad 5.

Illorum ille lavare pedes, & tergere cœpit.
Hìc admirari attonitus, blandèque precari,
Deinde etiam multa Petrus vi tendere contrà.
ſ Tune lavare pedes, & me ceſſare quietum
Speraſti? Quorſum tu te demittere tantum?
t Tune mihi? Nunquam per me tibi tale licebit.
Nil agis o! tu ſancte ſenex, fruſtraque repugnas.
Abluet ille pedes, dabit hæc tibi & ultima amoris
Pignora chara ſui, fruſtraque moraris amantem.
Et tamen hoc quantum eſt nihil eſt. Majora ſuperſunt:
Majus amoris opus parat, & molitur JESUS.
Vos o! vos omnes accerſo, & provoco, Amantes,
Quotquot in orbe aliquando, nuncve olimve fuiſtis.
Dicite ſiquid amor facere unquam grande coegit
Vos: veſtros ipſimet vos extollite amores.
Congerite huc etiam quotquot vel Fabula mendax
Obſtrepit, Hiſtoria aut ſiquos miratur Amantes.
Quàm ſunt momenti exigui! quàm frigida ſordent
Omnia, divino ſi componantur amori!
Sordent Euryalus, Niſus: Pyladeſque, & Oreſtes:
Tyndaridæque, & Atridæ ambo: Patrocluſque,
(& Achilles.

ſ *Et dicit ei Petrus: Domine tu mihi lavas pedes?* Ibid. v. 6.

t *Non lavabis mihi pedes in æternum*. v. 8.

Digitized by Google

Frigent Mauſoli cineres, quos miſcuit omnes,
Vinoque, & mixtos lacrymis chariſſima conjux
Exhauſit. Quàm majus opus molitur JESUS!
Omnipotens ut erat, potuit plus, plus & amavit,
Ingenioſus, inaudito miraculo amoris,
u In panem, in vinum, extollens vocem omnipotentem,
Verbo transformat ſeſe. Cibus eſſe videtur:
Et ſemet manibus geſtat, ſe dividit ipſe:
Infert ſeſe in diſcipulorum pectora totus.
Quiq; Homo, quiq; DEUS; totus ſub imagine panis,
Qualis erat coram, & rurſus ſub imagine vini
Totus erat. Latebras interdum quærere Amantes,
Et furtim auſcultare ſolent: placet uſque latere,
x Clamque eſſe. Hunc morẽ ſibi nunc adſciſcit JESUS.
Nec putat indignum, nec dedignatur amare
Has tam humiles latebras: facilem de vite liquorem,
Et facilem, exiguam & Cererem. Ultro ſe abdidit ille;
In mica, in puncto. *DEUS* en *Abſconditus* hìc eſt.
Audax eſt; ſed enim nunquam auſa eſt Fabula tantum.
Parce precor, JESU, ſine me o! mitiſſime JESU,
Suc-

u *Caro mea verè eſt cibus, & ſanguis meus verè eſt potus, Qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem, in mè manet, & ego in illo.* Joa. 6. v. 56. & 57.

x *Reſpiciens per feneſtras, proſpiciens per cancellos.* Cant. 2. v. 9.

Succenſere tuo, ſi fas, audenter amori.
En quid agis? Necdum tu homines bene noſſe videris,
Impium,& ingratum ſemper genus. Huncmet amorem
Chriſte tuum, tanquam vana eſſet fabula, multi,
Heu! multi excipient riſu, infandoque cachinno.
Credere portendent alij ſe, ibuntque frequentes
Templa: tuas paſſim proni ſternentur ad aras.
Te coram ſtabunt; ſtabunt ſed corpore coram;
y Mente tamen procul uſque aberunt, & nil minus illi,
Quàm te, o dulcis Amor, ſecũ tũ mente revolvent.
Nonne vides? Alios vel tum meditantur amores
Cùm tua tẽpla adeunt, & cùm tua ſacra frequentant.
Unum nempe tuum illi obliviſcuntur amorem,
Contemnunt te unum. Tanquam viliſſima quæque
Tractarent; audent ſcelerati hæcmet tua ſacra
Polluere, & ſanctæ polluti accedere menſæ.
Ecce modò, immane hoc audet jam perfidus ille.
Quiſquis amat, ſaltem (minimum hoc eſt) ſperat amari.
Tu quid agis? Quorſumque tuos ſic perdis amores?
  Sed nihil iſta movent JESUM: nã plus amat ille,
Quàm ſumus ingrati, crudeles, perfidi, acerbi
Nos homines: neq; amaſſe unquam nos pœnitet illum.

y *Appropinquat populus iſte ore ſuo, & labijs ſuis glorificat me; cor autem ejus longè eſt a me.* Iſa. 29. v. 13. Matth. 18. v. 8. & Marc. 7. v. 6.

Scilicet ut Mater furiatum, menteque captum,
Atque reluctantem gremio fovet anxia gnatum,
Deliciaſque ſuas vocat, & mille oſcula figit,
Perdita, blanditiaſque novas meditatur; & urget;
Ille oculos circùm aſper volvens, torvà tuetur,
Et ſputa, & ſpumas Matri malè torquet in ora;
Sed necdum pueri Matrem, neque tædet amoris:
z Sic nos, multò etiam mage nos dilexit JESUS.
Transformaſſe ſemel ſeſe, necdum eſt ſatis illi.
Plerumque id fieri juvat, & delectat amantem
In latebras ſæpe, inque humiles abijſſe figuras.
a Ut poſſemus idem dedit. Admirabile amoris
Portentũ! Hoc ipſum quod feci, & vos facite, inquit,
b Quandocumque animus feret, & mihi amica voluntas:
Et memores eſtote mei. Quis talia fando
Explicet, aut verbis immenſum hunc æquet amorem?
Ecce & ego, quot ſunt hominum, indigniſſimus unus,
Vix ego, vix, inquam, tono dum ſanctiſſima verba;
Protinus & panis perit, & fit corpus JESU,
Illi-

z *Quomodo ſicui Mater blandiatur, ita ego conſolabor vos.* Iſa. 66. v. 13.

a *Fecit nos regnum, & ſacerdotes DEO, & Patri ſuo.* Apoc. 1. v. 6.

b *Hoc facite in meam commemorationem.* Luc. 22. v. 19 & 1. ad Cor. 11. v. 24.

Illicet & vinum nullum eſt.; ſed ſanguis JESU :
Solaque jam ſupereſt mera vini, & panis imago .
Quantus amor! Quantus! Proh ſanctum nomen *Amoris*
Uſque profanatum ! Nunc demum , quid ſit *amare*
Agnoſco. Solus nempe o! ſincerus amator
Tu JESU, & *verè DEUS* altè *Abſconditus es tu*.

M OE R O R.

Anxiatus eſt ſuper me ſpiritus meus : in me conturbatum eſt cor meum:

Pſ. 142. v. 4.

CARMEN XXVIII.

[c] Protinus exſurgens, in montem, ubi (ducere noctes
Orando, inſomnes ſolitus, contendit (JESUS.
Horridior ſolito nox, & mage nigra tegebat
Omnia. Terrorem augere, & ſtillare cruorem
Luna videbatur, fureſta, & lurida vultu.
Ibant diſcipuli pavidi, triſteſque, nefandam
Perfidiam Judæ edocti, tacitique Magiſtrum
Cuncti aſpectabant flentes, lacrymiſque dolorem
Explebant. JESUS illis ventura recenſens:

d Vos

c *Egreſſus ibat ſecundum conſuetudinem in montem olivarum. Secuti autem ſunt illum & diſcipuli.* Luc. 22. v. 39.

d Vos inquit, vos nocte iſta, ut Paſtore perempto,
Diſperguntur oves gregis, abſcedetis, & omnes
Conturbabimini, perterriti abibitis omnes.
Sed ne deſpondete animum. Ipſe a morte reductus
Præcedam vos in Galilæam, & ſemper amabo
Vos. Haud conſenſit Petrus his: animoſus, & audax,
Quoque erat ingenti erga JESUM abreptus amore:
e Quidquid agant alij; me nulla pericula, nulli
Terrores ab te avellent. Per tela, per hoſtes
Te ſequar. At JESUS: mox jam tu, ſcilicet ante
f Quàm gallus cantet bis; ter me, Petre, negabis.
Petrus adhuc refragari, ſeſeque paratum
Aſſerere in gladios ruere, & contemnere mortem.
g Jamque propinquabant horto, de nomine dicto

Get-

d *Omnes vos ſcandalizabimini in me in nocte iſta: quia ſcriptum eſt: percutiam paſtorem, & diſpergentur oves gregis. Sed poſtquam reſurrexero, præcedam vos in Galilæam.* Marc. 14. v. 27, & 28.

e *Petrus autem ait illi: etſi omnes ſcandalizati fuerint in te; ſed non ego. Et ait illi JESUS:*

f *Amen dico tibi, quia tu hodie in nocte hac priuſquam gallus vocem bis dederit; ter me es negaturus. At ille amplius loquebatur: etſi oportuerit me ſimul commori tibi non te negabo.* Ibid. a v. 29. ad 31.

g *Tunc JESUS venit cum illis in villam quæ dicitur Gethſemani.* Matth. 26. v. 36.

Gethſemani arboribus locus obſitus undiq;opacam
Lunam obſcurabat magis addenſabat & umbras.
Et jam tempus erat, quo crudeliſſima quæque
Omnia, ut ardebat dudum exhauriret JESUS.
[h] Hoc deſiderium, pro nobis quidquid acerbi eſt
Perferre, hæc illum ſitis inſatiabilis urit.
Carnifices poterant corpus laniare: dolores
Vulneraque aggerere, & probroſæ dedere morti;
Angorem tamen, & mœrorem afferre beatæ
Haud poterāt animæ. Voluit tamen hunc quoq;tantū,
Quantum nemo unquam mortalis, ſponte ſubire.
 Ergo uno obtutu cuncta impendentia cernens
Tormenta, anticipanſq; animo, atq; in imagine multò
Vividiore ipſis rebus, ludibria, probra
Verberaque, & ſputa, atq;alapas, palmaſque,pedeſq;
Multa vi, & ferro terebrandos, & paliurum
Hæſurum capiti, atque introrſum fuſtibus actum,
Hæſuramque haſtam lateri, ſæviſſimaque, ultra
Mortem, vulnera defuncto infligenda, ſitimque
[i] Viſcera torrentem irridendam felle, & aceto:
Atque inimicorum rabiem, ſuſpiriaque inter

k Po-

h *Quomodo coarctor, uſque dum perficiatur*. Luc. 12. v. 50.

i *Dederunt in eſcam meam fel, & in ſiti meâ potaverunt me aceto*. Pſal. 68. v. 22.

k Poſtrema, irriſus, ſannas, maledictaque ad aurem:
Quin etiam adſtantemq; cruci, abſumptamque dolore
Aſpiciens gladio trajectam pectora Matrem;
l Horruit, intraruntque animi penetralia mœror
Tetrior, & laniena ipſa crudelior angor,
Et pavor, immenſumque & ineluctabile pondus.
m Et feſtinaſſent mortem, mortemque dediſſent
Extemplo; niſi probroſæ ſe abducere morti
Nolens, atque avidus patiendi plura, vetaſſet
Ipſe, uni falcem cui mors ſubmittit, & arcum.
Longius ab reliquis: lapidis jactu ab tribus ipſis
n Diſcipulis mage dilectis avulſus, & illos
Exhortans, ut & orarent, laqueoſque caverent
o Orando; ſternens ſe in terram, cernuus ore
Oravit Patrem: ſi ita fert tua ſancta voluntas,
Mortiferum hunc a me calicem devolve, necique
Eripe. Nec verò quod vellem ego; ſed quod tu vis
Id fiat. Totum oblitus, totumque videtur

Se-

k *Omnes videntes me deriſerunt me*. Pſ. 21. v. 8.
l *Intraverunt aquæ uſque ad animam meam*. Pſ. 68. v. 2.
m *Triſtis eſt anima mea uſque ad mortem*. Matt. 26. v. 38.
n *Avulſus eſt ab eis quantum jactus eſt lapidis*. Luc. 22. v. 41.
o *Procidit in faciem ſuam orans, & dicens: Pater ſi poſſibile eſt tranſeat a me calix iſte. Verumtamen non ſicut ego volo; ſed ſicut tu*. Matth. 26. v. 39.

Sepoſuiſſe DEUM, nequid non ille doloris
Sentiret, nequod ſibimet ſolamen, opemve
Ferret. Sed rurſus tanquam DEUS, omnia jamtum
Antevidens longè; vidit tot deinde futuros
Ingratos homines, qui quos tulit ille dolores
p Peccando augerent, atque, ut poterant, renovarent
(Heu!) quæ paſſurus tot pro ipſis, vulnera, mortē.
Vidit, quod peragebat opus tam grande ſalutis,
Atque ſuæ mortis pretium fore inutile multis!
Et pro centenis, centenis millibus, eheu!
Fruſtra effuſurum ſeſe cum ſanguine vitam.
Hoc tetrum magis, hoc illi attulit infinitum
q Mœrorem: totiſque undis maris obrutus ille eſt.
Tum jam ſanguineus ſudor prorumpere: guttæ
r Ubertim filo in terram ſtillare cruento,
ſ Et veſtes ſaturare, & largis currere rivis
Undique, quæ revehunt vaſis hinc inde cruorem

Ex.

p *Rurſum crucifigentes ſibimetipſis filium* DEI. Ad Hebr. 6. v. 6.

q *Veni in altitudinem maris, & tempeſtas demerſit me.* Pſ. 68. v. 3.

r *Factus eſt ſudor ejus ſicut guttæ ſanguinis decurrentis in terram.* Luc. 22. v. 44.

ſ *Quare rubrum eſt indumentum tuum, & veſtimenta tua ſicut calcantium in torculari?* Iſa. 63. v. 2.

Digitized by Google

Exterebratis præ mœrore, angoreque ruptis.
Heu! ego pars pœnæ tantæ, immenſumque dolorem
Movi ego! Tu verò tu nunc chariſſime JESU,
Accipe quæ ſolæ lacrymæ, gemituſque ſuperſunt.
ſ Labere, ſanćte Ales cælo, & ſolare jacentem.
Vult (mirum!) DEUS ipſe tuo ſolatio egere.

ſ *Apparuit autem illi Angelus de cælo confortans eum.* Luc. 22. v. 43.

OP-

OPPROBRIUM HOMINUM.

Opprobrium hominum, & abjectio plebis.

Pſal. 21. v. 7.

CARMEN XXIX.

HActenus ignari flendi, experteſque doloris
u Lugete o cæli, voſque o! lugete beati
Aligeri, & pulchros lugendo obnubite vultus.
Veſter Amor, quem vos adeo exardeſcitis uſque
x Aſpicere, aſpectu qui vos recreatque, beatque;
Proh ſcelus! Opprobriũ eſt hominũ, atq; irriſio plebis!
y Nummis triginta, queis deſpectiſſima quæque
Mancipia exponi vulgò, addicique ſolebant,

z Ab

u *Obſtupeſcite cæli ſuper hoc, & portæ ejus deſolamini vehementer*. Jer. 2. v. 12.

x *In quem deſiderant Angeli proſpicere*. 1. Petr. 1. v. 12.

y *Appenderunt mercedem meam triginta argenteos*. Zach. 11. v. 12.

z Ab ſibi quàm charo; ſed perquam perfido amico
Proditus, atque ſuis venumdatus hoſtibus ecce eſt.
Perfidioſo illi lugubria dicite verba,
a Figiteque, obruite horriſonis illum undique diris.
b Excelſam exſecrande tuam ſedem occupet alter:
c Abrumpas vitam laqueo, infletumque cadaver
Rixa cruenta avidis jaceas canibuſque, lupiſque:
Tundatque, & roſtro trahat ilia vultur obunco.
Subſidas imo umbrarum, abruptoque profundo:
d A dextriſque tuis draco ſtet, ſæviſſimus ultor,
Arbiter ille draco tenebrarum, & legifer orci.
Quandoquidẽ tam exſecranda benefacta rependis
e Perfidia, inſontemque inimicis oſculo amicum
Prodere ſuſtinuiſti, auſus canibus dare ſanctum.
f Irrumpunt illi armati. Quibus obvius ultro
Procedens JESUS, ut ſeſe oſtenderet ire

Spon-

z *Homo pacis meæ, in quo ſperavi, qui edebat panes meos magnificavit ſuper me ſupplantationem.* Pſ. 40. v. 10.

a *Dilexit maledictionem, & veniet ei.* Pſ. 108. v. 18.

b *Epiſcopatum ejus accipiat alter.* Pſ. 108. v. 8.

c *Suſpenſus crepuit medius, & diffuſa ſunt omnia viſcera ejus.* Act. 1. v. 18.

d *Et diabolus ſtet a dextris ejus.* Pſ. 108. v. 6.

e *Odium pro dilectione mea.* Ibid. v. 5.

f *Circumdederunt me canes multi.* Pſ. 21. v. 17.

Sponte ſua ad mortē; non vi: Quē quæritis adſum,
g Ecce ego ſum. Vix, ut dixit, ſimul arma, viroſque
Præcipites retroverſum afflixitque, ruitque,
Effuditque ſolo, ceu poſſet fulmine, verbo.
Procubuere omnes reſupini. Mortua credas
Corpora. Sic illi exanimi, immotique jacebant.
Præterea, necui damnum intentare ſuorum
h Auderet quiſquam, verbo, imperioque coegit.
Quin Malcho, ante omnes tentanti immittere vincla,
i Quam gladio, & grandi Petrus dejecerat ictu
Aurem; reſtituit, populataque tempora, tactu
k Integrat, & reddit quem ferrum excuſſit honorem:
Debuerant agnoſſe DEUM, & portenta fateri;
l Aſt erat illa hora illorum, umbrarumque poteſtas.
m Ergo iterum cæci irrumpunt, manicíſque ligatum,

Et

g *Ut ergo dixit eis: Ego ſum, abierunt retrorſum, & ceciderunt in terram.* Joa. 18. v. 6.

h *Si ergo me quæritis, ſinite hos abire.* Ibid. v. 8.

i *Simeon ergo Petrus habens gladium eduxit eum, & percuſſit Pontificis ſervum: & abſcidit auriculam ejus dexteram.* Ibid. v. 10.

k *Et cùm tetigiſſet auriculam ejus, ſanavit eum.* Luc. 22. v. 51.

l *Hæc eſt hora veſtra, & poteſtas tenebrarum.* Ib. v. 53.

m *Cohors ergo, & tribunus, & miniſtri Judæorum comprehenderunt JESUM & ligaverunt eum.* Joa. 18. v. 12.

Et, ſceleratorum dè more, ad terga revinctum,
Ori intentantes gladios, funalia, tædas,
Funibus, & pugnis etiam, multaque trahunt vi
Captivum JESUM, quem paucis antè diebus
Tanto illo, & tam magnifico excepere triumpho.
Quantum ignominiæ, quantum nox illa doloris
Attulit! Horreſco referens. Maſtigia vilis,
n Heu! alapa impetere, & divinum cædere vultum,
Sacrilegaque manu auſus, tartareoque furore eſt.
o Concilium horrendum cogunt, præſeſque Caiphas,
Quo non aut rabie, ſcelere aut immanior alter;
Fare age, per vivens te obteſtor, perque ſupremum
p Numen: Num tandē Chriſtus, nunquid DEUS es tu?
q Omnino is ſum, quem dixti, reſpondit JESUS.

Ad-

n *Unus aſſiſtens miniſtrorum dedit alapam JESU*. Joa. 18. v. 22. *Dabit percutienti ſe maxillam, ſaturabitur opprobrijs*. Thren. 3. v. 30.

o *Principes autem ſacerdotum, & omne concilium quærebant falſum teſtimonium contra JESUM*, Matth. 26. v. 59. *Concilium malignantium obſedit me*. Pſ. 21. v. 17.

p *Adjuro te per DEUM vivum, ut dicas nobis, ſi tu es Chriſtus filius DEI*. Matth. 26. v. 63.

q *Tu dixiſti, Verumtamen dico vobis: amodo videbitis filium hominis ſedentem a dextris virtutis DEI, & venientem in nubibus cæli*. Ibid. v. 64.

O

Adjecitque: olim ſeſe, cernentibus ipſis,
Nubi inſidentem venturum, ut judicet orbem.
Tum verò ille ſenex furiatâ mente ſacerdos
r Dirumpens veſtes, tanquam exſecrabile quidquam
Audiſſet: Quid opus nobis jam teſtibus? Ecce
Audiſtis voſmet verba exſecranda. Quid ergo
Nunc vos, aut quæ nunc animo ſententia ſurgit?
ſ Et, *reus eſt mortis* (tanquam eſſent ore loquuti
Uno omnes) ſcelerato omnes ſimul ore fremebant.
t Auſique expuere in faciem, inſanoque tumultu
Irruere, & colaphis pulſare, & tundere pugnis,
Iraſque explere, invidiamque, inſtarque Leonum
Circumfrendere, & certatim illudere capto.
Nequid inexpertum furor, impietaſque relinquant;
u Obnubunt oculos velo, multoque cachinno:

Eja

r *Scidit veſtimenta ſua dicens: Blaſphemavit; quid adhuc egemus teſtibus: quid vobis videtur?*

ſ *At illi reſpondentes dixerunt: Reus eſt mortis*. Ibid. v. 65. & 66.

t *Tunc expuerunt in faciem ejus, & colaphis eum ceciderunt*. v. 27. *Aperuerunt ſuper me os ſuum ſicut leo rapiens, & rugiens*. Pſ. 21. v. 14.

u *Et velaverunt eum, & percutiebant faciem ejus: & interrogabant eum dicentes: Prophetiza quis eſt, qui te percuſſit*. Luc. 22. v. 64. *Et lumen oculorum meorum, & ipſum non eſt mecum*. Pſ. 37. v. 11.

Eja age, quandoquidem DEUS es tu, vaticinare,
Nomine compella, qui te hoc nunc verberat ictu.
Interea Petrus (neque pars hæc parva doloris)
Quamlibet admonitus nuper; tamen ille pavore
Abreptus, penituſque excuſſus mente, Magiſtrum
(Pro quo, nil dubitans medium ſe opponere morti;
Infeſtis ultro impavidus ſe objecerat armis)
x Deſtituit ter, terque illum ſe noſſe negavit.
Deſeruere omnes. Circùm hoſtes undique. Nemo
Qui miſereretur, ſolareturve relictus.
Poſt ubi lux ſcelus horreſcens, invitaque fulſit;
y Concilium rurſum ſceleratum habuere, & iniquè
Damnatum, vinctumque retro adduxere Pilato,
Qui tum Romanus Prætor, Præſeſve regebat
Judæam, ſatis ille ſagax, & callidus. Illi
Veſtibulum ante ipſum, cum ſtulta, cumque procaci
Plebe ſacerdotes mixti, amenteſque furore,

x *Neſcio hominem iſtum, quem dicitis.* Marci. 14. v. 71. *In circuitu ejus hoſtes ejus.* Thren. 1. v. 17. *Suſtinui qui ſimul contriſtaretur, & non fuit: & qui conſolaretur, & non inveni.* Pſ. 68. v. 21.

y *Et confeſtim manè conſilium facientes ſummi ſacerdotes cum ſenioribus, & ſcribis, & univerſo concilio vincientes JESUM duxerunt, & tradiderunt Pilato.* Marc. 15. v. 1.

g Seditionis in Auguſtos, clamore protervo,
Inſimulant JESUM. Hæc odioſa calumnia viſa
Opportuna magis rem præcipitare, & acerbam,
Quamque exoptabant inſonti arceſſere mortem.
Nec verò ſua ſpes illos, odiumve ſefellit.
Atque equidem rabiem, accuſatorumque tumultum,
Atque ex adverſo tam mitem, tamque ſerenum
Vultum accuſati (quiſquis tandem foret ille)
Aſpiciens; facilè invidia fieri omnia Præſes
Agnovit. Sed adhuc JESUM ſcitatur, & urget:
a Rexne tu es? Aut quorſum hæc in te accuſatio regni?
b Et didicit: Regem eſſe quidèm, nec regna caduca
Curare hæc, nec veniſſe hæc evertere regna.
Exijt, inſontemque hominem, pro munere Judex
c Teſtatus; conabatur lenire furentes

In-

g *Cœperunt autem accuſare illum dicentes: Hunc invenimus ſubvertentem gentem noſtram, & probibentem tributa dari Cæſari, & dicentem, ſe Chriſtum Regem eſſe.* Luc. 23. v. 2. *Acuerunt linguas ſicut ſerpentis: venenum aſpidum ſub labijs eorum.* Pſ. 139. v. 4. *Inſurrexerunt in me teſtes iniqui.* Pſ. 26. v. 12.

a *Pilatus autem interrogavit eum dicens: Tu es Rex Judæorum? At ille reſpondens ait: Tu dicis.* Luc. 23. v. 3.

b *Regnum meum non eſt de boc mundo.* Joa. 18. v. 36.

c *Ait autem Pilatus ad principes ſacerdotum, & turbas: Nibil invenio cauſſæ in boc homine.* Luc. 23. v. 4.

Incaſſum. Rabidi magis illi attollere vocem:
d Seditioſum illum appellare, vocare rebellem,
Turbarumque facem & caput, oſoremque quietis,
Et pacis. Præſes cauſſam, quacumque liceret,
Ab ſe amoliri, ſeque hinc ſubducere tentans;
e Ut Galilæum eſſe audivit, tranſmiſit JESUM
Herodi Regi, qui fortè advenerat urbem
Nuper, ſacrorum ſtudio, extinctique paterni
Imperij partem, Galilææ ſceptra tenebat.
Audierat Chriſti Herodes miracula, lætuſque,
Et ſperans, portenta aliquot, ſe judice coram
Facturum; multis JESUM ſermonibus ultro
f Aggrediens, præter propter quàm multa rogabat.

d *At illi invaleſcebant dicentes: commovet populum docens per univerſam Judæam, incipiens a Galilæa uſque huc.* Ibid. v. 5.

e *Pilatus autem audiens Galilæam, interrogavit, ſi homo Galilæus eſſet? Et ut cognovit quod de Herodis poteſtate eſſet, remiſit eum ad Herodem, qui & ipſe Jeroſolymis erat illis diebus.* v. 6. & 7.

f *Herodes autem viſo JESU gaviſus eſt valde: erat enim cupiens ex multo tempore videre eum, eo quod audierat multa de eo, & ſperabat ſignum aliquod videre ab eo fieri. Interrogabat autem eum multis ſermonibus. At ipſe nihil illi reſpondebat.* Ibid. v. 8. & 9. *Ego autem tanquam ſurdus non audiebam, & ſicut mutus non aperiens os ſuum.* Pſ. 37. v. 14.

Digitized by Google

At JESUS nihil audire, & perſtare perinde
Immotus tanquã ſurdus:nullum hiſcere verbum.
Mutus erat. Vocem illius Rex ille peremptam,
Sanguinea & lance invectam inter fercula, nuper
Proſtibulo infando obtulerat furialia dona.
Spretum ſe Herodes ratus; etſi excanduit; iram
Diſſimulans, tanquã male ſanũ, menteq; captum
g Ludicra indutum veſte ad prætoria miſit.
Et Prætor tunc: ecce, inquit, nil morte repertum
h Dignum eſt:& neque ego,neque Rex invenimus ullum
In miſero hoc crimen. Quorſum furor, iraque tanta?
Moris erat, cùm nempe aderant illa annua ſacra
(Hebræo Hebræi dicebant nomine Paſcha)
i Quem populus vellet vinclis educere vinctum,
Quemque ipſi optaſſent ſontem ſubducere morti.
Nunc tamẽ hanc Præſes veniã, arbitriumq;coercens:

k Ec-

g *Sprevit autem illum Herodes cum exercitu ſuo : & illuſit indutum veſte alba, & remiſit ad Pilatum.* Luc. 23. v. 11.

h *Nullam cauſam invenio in homine iſto... Sed neque Herodes : nam remiſi vos ad illum & ecce nihil dignum morte actum eſt ei.* Ibid. v. 13. & 14.

i *Per diem autem ſolemnem conſueverat Præſes populo dimittere unum vinctum quem voluiſſent.* Matth. 27. v. 15.

k Ecquē mavultis, JESUMne hunc, anne Barabbā
Dimitti vobis? Fieri neque poſſe putabat,
Ut non mavellent JESUM. Tam odioſus, & atrox
Alter erat. Sed lymphati, ſtolidèque protervi,
l Et ſtygia accenſi rabie, optavere Barabbam.
At tu pro ſcelere hoc tanto gens perfida, pœnas
m Quas tibi tu horrendas, ſeriſque nepotibus, amens
Optaſti, exſolvas. Videas tua mœnia circùm
Millia centena, & centena cadavera truncis
Tranſverſis affixa, atroque fluentia tabo,
Donec deficiant jam ſylvæ, & ligna, locuſque.
Dira fames rabidos in mutua corpora dentes
Vertere compellat: pueros, partuſque recentes
n Morſibus abſumptos rurſum in ſua viſcera condant
Matres. Ipſi hoſti moveas lacrymas, gemituſque.
Corruat in cineres triſti, æternaque ruina
o Templum: nec tua in urbe ſuper lapidem lapis exſtet.

k *Congregatis ergo illis dixit Pilatus: Quem vultis dimittam vobis, Barabbam, aut JESUM, qui dicitur Chriſtus?* Ibid. v. 17.

l *Clamaverunt ergo rurſum omnes dicentes: Non hunc, ſed Barabbam.* Joa. 18. v. ult.

m *Sanguis ejus ſuper nos, & ſuper filios noſtros.* Matth. 27. v. 25.

n *Ita ut comedatis carnes filiorum veſtrorum.* Lev. 26. v. 29.

o *Non relinquetur hic lapis ſuper lapidem.* Matth. 24. v. 2.

Tu tamen, in pœnas, totum errabunda per orbem
p Durabis, cunctis juſta exſecratio, & horror
Gentibus, & cunctis odium opprobriumque ſutura.
Prætor tùm vitam ſaltem ſe poſſe tueri
Sperans inſonti, tentanſque an ſanguine poſſet
Feralem, immanemque ſitim extinxiſſe cruoris;
q Verberibus cædi JESUM jubet. Horreo totus,
Verbaque, menſque etiam fugiunt, ac deſtituunt me:
Heu! atrox nimium, nimiumque infame luiſti
Supplicium! plenum tormento, ignominiaque!
Nec triſte hoc magis, aut ignominioſius ullum eſt!
Addunt verberibus ludibria barbara: tritam
Jam chlamydem, fuerat quondam quæ purpura Regũ,
r Ridentes circumvolvunt: capitique coronam

San-

p *Dabo eos in vexationem univerſis regnis terræ, in maledictionem, & in ſtuporem, & in ſibilum, & in opprobrium cunctis gentibus, ad quas ejeci eos.* Jer. 29. v. 18. *Abominabitur vos anima mea.* Lev. 26. v. 30.

q *Tunc ergo apprehendit Pilatus JESUM, & flagellavit.* Joa. 19. v. 1.

r *Et exuentes eum, clamydem coccineam circumdederunt ei. Et plectentes coronam de ſpinis, poſuerunt ſuper caput ejus, & arundinem in dextera ejus. Et genuflexo ante eum, illudebant ei dicentes: Ave Rex Judæorum. Et expuentes in eum acceperunt arundinem, & percutiebant caput ejus.* Matth. 27. a v. 28. ad 30. *Et dabant ei alapas.* Joa. 19. v. 3.

Sanguinolentis intertextam ſentibus aptant:
Ridiculum dextræ ſceptrum eſt fluvialis arundo.
Deinde genu poſito: *Salve Rex*, ſputaque in ora
Torquent, ingeminantque alapas, & arundine ſentes
Altiùs inſigunt capiti, immaneſque cachinnos
ſ Rumpunt. Nemo hominũ, nemo unquam talia paſſus!
Credidit aſpectu hoc Prætor, quaſcumque ferinas,
Quamlibet indomitas tandem miteſcere poſſe,
Et deflagrare, & pietate obtundier iras.
t Ergo iterum coram eductum, flagriſque cruentum
Et ſpinis digito oſtendens: en inquit JESUM,
Ecce Homo. Tolle illi clamabant, figeque ligno;
u Vociferabanturque audaciùs. Inſuper audent
Prætori quoque terrorem intentare, minaſque:
x Hunc niſi ſupplicio dedis, niſi morte coerces;
Tu quoque Romani imperij te, & Cæſaris hoſtem

Præ.

ſ *Attendite, & videte ſi eſt dolor; ſicut dolor meus.* Thren. 1. v. 11.

t *Exivit ergo JESUS portans coronam ſpineam, & purpureum veſtimentum. Et dicit eis: Ecce homo.* Joa. 19. v. 5.

u *Et clamabant dicentes: Crucifige, crucifige eum.* v. 6. *Et invaleſcebant voces eorum.* Luc. 23. v. 23.

x *Si hunc dimittis non es amicus Cæſaris: omnis enim, qui ſe regem facit contradicit Cæſari.* Joa. 19. v. 12.

Præſers: nam contrà hic audet turbare, ſibique
Arrogat imperium, ſceptrumque invadere tentat.
Prætor ad hæc animo fractus, victuſque timore
y Improbo, & incaſſũ tergens, quas ſanguine tinxit,
Fœdavitque manus, inſontem & rurſus JESUM
z Teſtatus; morti tamen amandavit iniquæ
Impius Auctorem vitæ, Auctoremque ſalutis.
Feſtinatur ubique, oculiſque ſtatim oggeritur crux
Pondere vaſta, ingens, rabidè properata: ſuiſque
a Veſtibus induto, necui non cognitus eſſet,
Semianimique ac dilaniato, artuſque trementi
b Imponunt humeris tranſverſum, infameque lignum,
Cui configendus, cui ſuſpendendus erat mox.
Flagitioſorum, ſua qui commiſſa luebant
Supplicio, excuſſis cranijs, atque oſſibus, altè
Horridus, ad Solem occiduum, egredientibus urbem
Mons erat: inde illi nomen *Calvarius*. Illac
Adducendus erat JESUS. Dat martia ſignum

Buc-

y *Accepta aqua lavit manus coram populo dicens: Innocens ego ſum a ſanguine juſti hujus*. Matth. 27. v. 24.

z *Tunc ergo tradidit eis illum, ut crucifigeretur*. Joa. 19. v. 16.

a *Et induerunt eum veſtimentis ſuis*. Mar. 15. v. 20.

b *Et bajulans ſibi crucem exivit in eum qui dicitur Calvariæ locum, hebraicè autem Golgotha*. Joa. 19. v. 17.

Digitized by Google

Buccina: porticibus, tectis, pleniſque feneſtris
c Impendent avidi ſpectandi: compita, calles
Complentur: fremitu, concurſuque omnia fervent.
d Dant manibus plauſum ingentẽ, illuduntque ſuperbi
Victo victores, inſultantque auribus hoſtes.
Vix aliquot gemituq; piæ,lacrymiſq;, ſequuntur,
e Et lamentantur perculſæ pectora Matres.
Hinc, atque hinc denſæ incedunt, ſævæque cohortes,
Nudos præ manibus gladios, haſtaſque gerentes,
Aſpectumque trucem. Capitum cava tegmina, criſtæ
Sole incenduntur, flammiſque minacibus ardent,
Terrificantque oculos. Raptatus funibus, inter
Lictores, interque hoſtes, interque latrones,
Ad vepreſque pedes paſſim, atque ad ſaxa cruentans
It JESUS, nos ut moriens vitæ afferat, utque
f Decretum ligno affigat, quod erat contra nos.

c *Ipſi verò conſideraverunt, & inſpexerunt me.* Pſ.21. v.18.
d *Plauſerunt ſuper te manibus.* Thren. 2. v. 15.
e *Plangebant, & lamentabantur eum.* Luc. 23. v. 27.
f *Delens quod adverſum nos erat chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, & ipſum tulit de medio affigens illud cruci.* Ad Coloſ. 2. v. 14.

EX-

Digitized by Google

E X C E S S U S.

Dicebant exceſſum ejus, quem completurus erat in Jeruſalem.

Lucæ 9. v. 31.

CARMEN XXX.

HEu! Quianam tanta gemuit convulſa (ruina
Undique totius tremefacti machina (Mundi!
Quid tam atrata dies! Quid tam lugubribus umbris
g Extinctus medio Sol ſupra in culmine cæli eſt!
Luna procul nunc eſt: nec totum extinguere Solem
Luna poteſt, nec tam ambitioſam offundere noctem;
Quæ cælum, totumque involvat, & obruat orbem.
h Templi vela, hominum nullis cogentibus, ipſa,
Sponte indignantur, ſummoque a vertice ad ima
Stri.

g *Obſcuratus eſt Sol*. Luc. 23. v. 45. *Et facta hora ſexta tenebræ factæ ſunt per totam terram*. Marc. 15. v. 33.

h *Et ecce velum templi ſciſſum in duas partes a ſummo uſque deorſum, & terra mota eſt, & petræ ſciſſæ ſunt. Et monumenta aperta ſunt*. Matth. 27. v. 51. & 52.

Digitized by Google

Stridorem, iraſque ingeminant,& rupta dehiſcunt!
Saxa etiam rumpuntur! Hiant revoluta ſepulchra!
Apparent ſimulachra modis ſurgentia miris!
Succutitur fundo imo tellus! Omnia lugent
Immenſum, interitumque orbi, exitiumque minantur!
Scilicet indigna, & crudeli morte peremptus
Exſpirabat Homo DEUS. Et ſenſit, gemuitque,
Auctoremque ſuum morientem exhorruit orbis.
Hiccine, quem ſpinis horrentem tempora circùm,
De clavis, de vulneribuſque, & de trabe cerno
[i] Pendentem, mediumque duos hinc inde latrones,
Hiccine Homo DEUS eſt? Et quis committere tantū
Auſus, vel potuit?
Quàm lacerum ah! quàm triſte, cruentatumq; cadaver!
Aſpice diffuſum totum exhauſtumque cruorem!
[k] Aſpice vibices, plagaſque & verbera: ſputaque,
Atque alapas in vultu ipſo: & quæ vincula, funes
Paſſim impreſſerunt veſtigia multa cruenta!
[l] Aſpice diſtenta, exturbataque ab oſſibus oſſa!
Obſignatos morte oculos, & ſanguine multo

Con-

i *Crucifixerunt eum, & cum eo alios duos hinc, & hinc; medium autem JESUM.* Joa. 19. v. 18.

k *A planta pedis uſque ad verticem capitis non eſt in eo ſanitas.* Iſa. 1. v. 6.

l *Diſperſa ſunt omnia oſſa mea.* Pſ. 21. v. 15. *Dinumeraverunt omnia oſſa mea.* Ibid. v. 18.

Concretos! Etiam concretos ſanguine crines:
Imbutaſque, & rorantes quoque ſanguine ſpinas!
m Et manū utramq;, & utrumq; pedē grandi atq; trabali
Clavo confixos ad palum, & vulnere ruptos!
Ruptum etiam pectus! Vulnus crudelius hoc eſt.
Poſtremum ediderat gemitum,exſpiraverat,& jam
Mors erat in vultu, palam erant veſtigia mortis.
n Et tamen immanis tentavit lancea pectus,
Ultima ſcrutatum eſt ferrum penetralia cordis;
Siqua lateret ibi vitæ pars ulla ſuperſtes.
Ferrum crudele, & multo crudelius ipſo
Clavorum ferro! Nihil o crudelius unquam!
Quis tibi nunc Mater Virgo afflictiſſima ſenſus,
Cùm prope ſtans immota,DEUM,Gnatumq; videres
Inter tormenta, atque inter ludibria, clavis
Infami affixum palo ſuſpiria dantem
Poſtrema, & tandem claudentem lumina morte?
Ultra etiam mortem transfoſſum cuſpide pectus.
o Stabat. Perque genas mutæ lacrymæ, atque ſilentes
Ibant. Nec planctu, nec femineo ululatu
Obſtrepit. Infandum, dirum,immenſumq; dolorem

Pe-

m *Foderunt manus meas, & pedes meos*. Ibid.
n *Unus militum lancea latus ejus aperuit*. Joa. 19. v. 34.
o *Stabant autem juxta crucem JESU Mater ejus*. Ibid. v. 25.

Digitized by Google

Pectore concluſum, laniantem viſcera; totum
Suſtinuit, Materque, eademque tenerrima Virgo
Stabat, cùm totus rueret, peſſum iret & orbis.
Mira, ingens, & digna DEI conſtantia Matre!
O bene, quod video geminos & ſanguine claros,
Et pietate viros accinctos tollere corpus
De Cruce! Jam ſcalas ambo ſubiere, crucemque.
Evellunt ſpinas primùm, ſævamque coronam:
Stillat adhuc multus renovato e vulnere ſanguis.
Percrepat, & gemitu, & repetitis ictibus inſtat
Malleus, & crebra forceps vi annixa laborat
Eruere intortos retrorſum a cuſpide clavos.
Hos jam tandem exemere, amplexuque cadaver
Divinum ſtringunt, mœſtiſſimaque oſcula figunt.
Fortunati ambo nimium. Qui ſuſtinet orbem
Suſtentant. Ipſorum humeris, colloque recumbit.
Heu! major, Virgo, major te pœna manebat!
Illa quidem Gnati lacerum, & miſerabile corpus
Virgineo excepit gremio, complexaque, & hærens,
Maternovultum vultu, atque os ore premebat.
Pallida, & attonita ubertim, & ſine murmure fuſis
Vulnera tergebat lacrymis, lacrymiſque lavabat.
Agnoſciſne hos, Virgo, oculos, hæc ora, manuſque?
Filius hicne tuus, ſoboleſque æterna Parentis
Divini,& cū Patre DEO Omnipotēs DEUS ipſe?

p Heu! quam diſſimilis, quantum mutatus ab illo,
Cujus in aſpectu nocteſque, dieſque trahebas!
Cujus ad imperium Manes, & paruit ipſa
Improba Mors: ſurda actutum patuere ſepulchra,
Redditaque amiſſæ viguere cadavera vitæ.
Hoc amor, hoc (mirum!) potuit, mortemque Deumq;
Miſcuit. En utrumq; tibi! Ecce DEUM! ecce cadaver!
q Mortuus eſt noſtra infanda, ut commiſſa piaret.
Mortuus, ut noſtra ablueret peccata cruore;
Ne nos, qui meriti, nos, qui peccavimus ipſi
Morte immortali, æterno lueremus & igne.
Flere libet. Pro me extincto, extinctoque latronum
Supplicio; lacrymis ſaltem exſequialia ſolvam.
Ergone tu ferro ad palum? Et quis ego, ut morerere
Tu pro me ſic? . . . . .
r Audebo, & dicam: Mente exceſſiſſe videris,
Cùm nos, cùm me adeo ingratum tam perditè amaſti,
Prodigus ut velles divinam effundere vitam,
Et tam ignominioſa, & acerba occumbere morte.
Hic erat exceſſus Solymis complendus amoris,
Quem

p *Non eſt ſpecies ei, neque decor, & vidimus eum, & non erat aſpectus, & deſideravimus eum.* Iſa. 53. v. 2.

q *Mortuus eſt pro peccatis noſtris.* 1. ad Cor. 15. v. 3.

r *Judæis quidem ſcandalum. Gentibus autem ſtultitiam.* 1. ad Cor. 1. v. 23.

Quem Moſes, quemque Elias in vertice tecum
Montis, muſſabant, mirabanturque viciſſim.
Exceſſit DEUS: exceſſum complevit: amavit
Ad mortem,atq; ultra. Spirant hæc vulnera vel nunc,
Spirat & immenſum vel nunc hoc pectus amorem.
Hæret, & attonitum Carmen ſilet, ac ſilet orbis.
f Vos lacrymæ, & gemitus ſuccedite . . . . .

f *Plangent eum planctu quaſi ſuper unigenitum.* Zach. 12. v. 10.

Digitized by Google

SOPOR EXCUSSUS.

Ego dormivi, & ſoporatus ſum, & exſurrexi?

Pſ. 3. v. 5.

CARMEN XXXI.

ITe procul gemitus, procul hinc abſiſtite luctus:
Nam ſopor ille fuit; non mors. Dormivit, & altè
Sponte ſoporatus; mox jam ſurrexit JESUS.
t Magdala; quid tumulo tu inconſolabilis hæres
Lugendo, & vix non moreris conſumpta dolore?
Quidve unguenta paras, interque cadavera demens
u Quæris viventem? Nulla hic jam funera. Nullum
Stringere quod poſſis flendo inter brachia corpus,
Atque aloe, & mixta lacrymis perfundere myrrha:
Spargere cui violas poſſis, & lilia circùm,
Et mœrentem hyacinthũ, immortaleſq;amaranthos.
Huc

t *Maria autem ſtabat ad monumentum foris plorans.* Joa. 20. v. 11.

u *Quid quæritis viventem cum mortuis.* Luc. 24. v. 5.

Digitized by Google

Huc ades o! Vacuum ſine corpore cerne ſepulchrum.
Crede oculis tu, tu ipſa tuis. Quem perdita luges
Tantum, quem tantum ſuſpiras, Magdala, vivit.
Vivit, & ille tuus non eſt hic, Magdala, JESUS.
Rupit, ſi neſcis, perrupit vincula mortis,
Ceu poſſet facilem, placidumq; abrumpere ſomnum.
Nil vigilum excubiæ, miles nihil obſtitit illi,
Nec lapidem immanem ſuperimpoſuiſſe ſepulchro,
Quem nulli vectes, poſſet vis nulla movere.
Et poterat ſolo nutu ille revolvere ſaxum;
Noluit: intacto juvat illum exire ſepulchro,
Integra ut exivit quondam de Virginis alvo.
Olim erat affinis Morti ſopor; illa ſopori
Faſtu ſe extollens, affinem ſe eſſe negabat.
Quippe recenſebat crebros ſine fine triumphos,
Tot populos, urbeſque, & regna ſepulta ruinis,
Tot, tantos, tamque excelſos Regeſque, Duceſque,
Qui fuerant quondam populorum terror, & orbis;
Nunc cinis exiguus ſunt, exiguæque favillæ:
Hic Jacet, hoc illis ſupereſt de Regibus unum.
Non ita Rex Regum. Morti conceſſit, obivit
Ille, ſed illius ſuper hæc ſunt ſcripta ſepulchro:
x *Surrexit jam, Non eſt hic, Surrexit JESUS.*
Nunc primum affinis placidoque ſimillima ſomno

x *Surrexit, non eſt hic*. Marc. 16. v. 6.

Mors fuit. Illa alios jam dedignata triumphos;
Immortalem etiam tandem viciſſe canebat.
Vulnera vulneribus, tanto diffiſſa triumpho,
Congeſſit poſt mortem etiam, obſtruxitq; ſepulchrum.
Jamque videbatur ſibimet ſecura triumphi:
Et currus, & equos, atque aſpernata quadrigas;
Alta triumphales, nigras ſuperinduit alas,
Tentabatque ſuperba ipſum conſcendere cælum,
Atque ipſi; ut terris, cælo dominarier atrox.
Vah! Inſaniſti. Neſcis temeraria neſcis
Contra quem ſteteris. Neſcis viciſſe volentem
[y] Sponte ſua vinci. Tua te victoria perdet.
[z] Tu quoque, Mors, moriere, crucique affixa trophæum
Augebis. Cælos dum Mors meditatur, & aſtra;
[a] De cruce deſcendit DEUS ille ad regna profunda,
Ad Manes, Erebumque, poteſtateſque tremendas
Aerias, quæ devictum, feſſumque premebant
Crudeli imperio, & ſceleratis legibus orbem.

[b] Tunc

y *Oblatus eſt, quia ipſe voluit.* Iſa. 53. v. 7.

z *Ero mors tua, o mors.* Oſe. 13. v. 14. *Abſorpta eſt mors in victoria. Ubi eſt mors victoria tua.* 1. ad Cor. 15. v. 54. & 55.

a *Deſcendit primum ad inferiores partes terræ.* Ad Epheſ. 4. v. 9.

b Tunc autem trepidare metu, penituſque repoſitis
Abſcondi tenebris. Conantibus edere contrà
Cum clamore horrendum ululatum; faucibus hæſit
Vox retro, incœptus clamor fruſtratur hiantes.
c In genua, in vultus pronæ curvantur, adorant
Omnes Victorem attonitæ, totoque profundo
Contremuere cavæ, gemitumque dedere cavernæ.
At Rex æthereas iterum ſubiturus ad auras,
Pallidaque imperio effringens, tenebroſaque clauſtra,
Et ſpolia, & tanto dignam victore reducens
Prædam; captivas dudum, dudumque gementes
d Exemit vinclis animas, cœtuſque verendos
Patrum, laurigeroſque choros, piaque agmina Vatum,
Carmina qui, dictante DEO, divina loquuti;
Venturum cecinere orbi. Quin corpora multa
e Sanctorum, in mutos cineres, per ſæcla, redacta

b *Infernus ſubter te conturbatus eſt in occurſum adventus tui*. Iſa. 14. v. 9.

c *Mihi flectetur omne genu*. Ad Rom. 14. v. 11. *Cæleſtium, terreſtrium, & infernorum*. Ad Philip. 2. v. 10.

d *Eduxit eos de tenebris & umbra mortis, & vincula eorum diſrupit*. Pſ. 106. v. 14. *Expolians principatus, & poteſtates*. Ad Coloſſ. 2. v. 5.

e *Multa corpora Sanctorum, qui dormierant, ſurrexerunt*. Matth. 27. v. 52.

Stare iterum ſecum juſſit, ſecumque venire,
Confeſſumque ſibi, & pulchros glomerare triumphos.
Nec mora: quæ nuper cineres; jam plena vigoris,
Plenaque jam vitæ, circumdata & undique luce
Corpora erant. Ingens, vivum de Morte trophæum!
Mortē ipſam Victor pavitantē, & multa gementē
Ire catenatam ad currum, & poſt terga revinctam
Juſſerat, inque rotas, longa cervice reflexa
Retrorſum, ſcabros, avidoſque inlidere dentes.
Panduntur portæ: tenebroſa ſub axe tonanti
Congemuit tellus, matutiniſque volucrum
Cantibus aſſurgens Aurora, & roſcidus unda
Lucifer Auroram antevolans comitantur euntem
Hinc, atq; hinc: liquidum prorumpit in æthera Victor.
Victor io! Bellator io! Tu vincere ſolus
Mortem, tuque Erebi ſolus perrumpere clauſtra
f Ferrea, & umbrarum æternos contundere vectes.
Solus tu Aſſertor, Vindexque es. Tu genus ultus
Humanum, tu captivis, tu vincula collo
g Eximis, & pigro, & tenebroſo carcere vinctos
In

f *Contrivit portas æreas, & vectes ferreos confregit.* Pſ. 106. v. 16.

g *Tu quoque in ſanguine teſtamenti tui emiſiſti vinctos tuos de lacu.* Zach. 9. v. 11.

In diam lucem, in libertatem aſſeris almam.
Viciſti; at te vicit Amor. Redivivus ab umbris
Quæ tibi ſecit Amor chariſſima vulnera ſervas,
Vulneraque in corde, in manibus revehiſque, teneſque.
Vicit Amor: Victor Mortis nam victus Amore eſt.

Digitized by Google

R E X   G L O R I Æ.

Attollite portas, principes veſtras; & elevamini portæ æternales, & introibit Rex Gloriæ.

Pſal. 23. v. 7.

CARMEN XXXII.

IMmortalis erat, dignos jam nactus honores,
Deque triumphata repetitum Morte triumphum
Acturus JESUS: Rex debebatur Olympo.
Et tamen ille moras terris nectitque, trahitque
Tanquam eſſet mortalis adhuc. Neque tædet amoris,
Nec meminiſſe piget, pro nobis vulnera, mortem,
Quidquid & infame eſt unquam, & crudele tuliſſe.
h Sæpe ſuis coram ſe ſiſtit, ſeque videndum
i Exhibet, & palpanda manu ſua vulnera porgit:
Atque manum in latus inſinuandi, introque ferendi

k In

h *Per dies quadraginta apparens eis.* Act. 1. v. 3.

i *Videte manus meas, & pedes . . . palpate, & videte.* Luc. 24. v. 39.

k In plagas digitos (quanta indulgentia!) Thomæ
Quam temerè imprudens optarat, facta poteſtas.
Mentita ſpecie Agricolæ tibi, Magdala, coram
l Adſtitit, & : Mulier, quid fles? quem quæris? Ut ille
Diſſimulat percunctando! Tu perdita luctu,
Amenſque, ignotum cenſebas eſſe olitorem:
Urgebaſque prece, & lacrymis, num fortè tuliſſet
Illum? Tuque tuis humeris efferre parabas.
Quæ tantæ vires? Num tu aſportare cadaver?
Ne dubita: tulit hic olitor quem quæris, habetque
Omnino ſecum, JESUMque abſcondit, & ille
Ipſemet eſt. Audi, nam te vocat ille: *Maria*.
Jamque quater decies revoluto præpete cælum
Axe, diem nocti alternans iteraverat ortus,
Et fulgore novo, & ſolito formoſior ibat
Aureus, & medium Sol jam pulſabat Olympum;
m Cùm montem, prope Bethaniam (radicibus illa

Hæ-

k *Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & af-fer manum tuam, & mitte in latus meum.* Joa.20.v.27.

l *Dicit ei JESUS: Mulier quid ploras? Quem quæris? Illa exiſtimans quia hortulanus eſſet, dicit ei: Domine, ſi tu ſuſtuliſti eum, dicito mihi ubi poſuiſti eum, ut & ego eum tollam. Dicit ei JESUS: Maria.* Joa. 20. v. 15. & 16.

m *A monte qui vocatur Oliveti.* Act. 1. v. 12.

Hærebat) denſæ dederant cui nomen olivæ,
Conſcendit jamjam in cælum aſcenſurus JESUS.
Non fragor hìc; aut horrifico ſtridore rotarum
Flammigeræ e cælo lapſæ, aeriæve quadrigæ.
Nullum vult circùm ſcire horroremve, metumve:
Nulli hìc quos vinctos ad currum duceret hoſtes.
n Ipſe ſua innixus virtute (videntibus illis,
Qui fidi adſtabant comites cum Virgine Matre)
Seſe magnificè ſublimis in aera tollens,
Dulcique, ac placido circùm undique lumine cinctus,
Provehitur ſurſum. Qualis vada nota Cayſtri
Linquens; ſe pedetentim effert, atque ardua blandè
Nubila tranat Olor, niveas neque commovet alas.
I decus, i, noſtrum: excelſi ad faſtigia cæli
o Exaltare: ſede a dextris Patris Omnipotentis.
Filius, atque hæres voluiſti tu quoque bello
Vincere; viciſti. I Victor, conſcende, triumpha,
p Quæque manu meruiſti etiam cape debita regna.

Ibat

n *Videntibus illis elevatus eſt*. Act. 1. v. 9. *Amictus lumine, ſicut veſtimento*. Pſ. 103. v. 2.

o *Exaltare Domine in virtute tua*. Pſ. 20. v. ult. *Sede a dextris meis*. Pſ. 109. v. 1. & ad Hebr. 1. v. 13.

p *Quis eſt iſte Rex gloriæ? Dominus fortis, & potens: Dominus potens in prælio . . . Dominus virtutum ipſe eſt Rex gloriæ*. Pſ. 23. v. 8. & 10.

Digitized by Google

Ibat jam; ſed enim cui poſtremò inſtitit ille
(Hoc abiens liquit monumentum, & pignus amoris)
q Tunc ſenſit, nunc ſervat adhuc veſtigia ſaxum.
Fortunata ſilex! ergo tua tuta manebunt
Munera, nec geminanda olim pia furta nocebunt:
Nec cælo prohiberi unquam, nec fornice tecti
Includi patiere: quaſi & conſurgere velles,
Molirique viam ſurſum, quàque ivit, & ire
Tu quoque, & uſque ſequi quæ fers veſtigia JESU.
Surgenti colleſque cavi, monteſque profundi
Demiſſere caput, pictoſque repente tapetas
Explicuere, boant plauſu, fremituque reſultant.
Aer ut venientem aſpexit; ſternitur ultro,
Alternanſque vices, ſubtus refluitque, fluitque
Panchæis madidas perfuſus odoribus alas.
Tum nubem jubet ire, thronumque effingere Regi
Umbriferum: præpes volat illa, & candida pennas
r Expandens, varièque interlita murice, & auro,
Provocat Auroram, formoſam deſpicit Irim,
Ardentem magni aſpernatur lampada Solis.
Interea pandi, totumque occurrere cælum

ſ Ob-

q Vide Bened. XIV. in feſto Aſcen.

r *Nubes ſuſcepit eam*. Act. 1. v. 9. *Qui ponis nubem aſcenſum tuum, qui ambulas ſuper pennas ventorum*. Pſ. 103. v. 3.

ſ Obviam, & altiſono Aligeri clangore tubarum
Victorem excipere, & cantu, fidibuſque canoris
Acclamare. Illum mox ut videre propinquum;
t Procumbunt humiles coram, Regemque fatentur
Eſſe ſuum, pronique omnes illum Angeli adorant.
Tum Patrum veneranda manus, ſanctuſque ſenatus
In libertatem, divino vindice, ab umbris
Infernis nuper ſuperas adductus in auras,
Immenſos rumpunt plauſus, & carmina cantant,
Quæ ſceptro inſignis Vates, citharaque præibat:
Vos o cælorum vigiles, Cuſtodia ſancta,
Hactenus obſtructas aperite, & pandite portas.
Ecce triumphalis Rex veſter, millia ſecum
u Haud pridem captiva, magis captiva reducens.
x Ipſe ſuo aſcendit conſperſus ſanguine Victor,
y Sanguine qui Regem tenebrarum, & regna profunda
De-

ſ *Aſcendit DEUS in jubilo, & Dominus in voce tubæ.* Pſ. 46.

t *Profectus in cælum ſubjectis ſibi Angelis, & Poteſtatibus, & Virtutibus.* 1. Petr. 3. v. ult. *Adorent eum omnes Angeli ejus.* Pſ. 96. v. 8. & ad Hebr. 1. v. 6.

u *Aſcendens in altum captivam duxit captivitatem.* Ad Epheſ. 4. v. 8.

x *Veſtitus erat veſte aſperſa ſanguine.* Apoc. 19. v. 13.

y *Eripuit nos de poteſtate tenebrarum, & tranſtulit in regnum filij dilectionis ſuæ.* Ad Coloſſ. 1. v. 13.

Debellavit, & æternas, arctaſque catenas
Comminuit, vinctiſque viam patefecit Olympi:
Pandite jam, veſtraſque attollite cardine portas.
Hunc iterant illi pæana, alioſque ſubinde,
Humano includi nequeunt qui carmine cantus.
Qui Pater humani generis, nos perdidit omnes,
Ibat Adam, attonito ſimilis, genibuſque volutus
Vulneribus pedum inhærebat: non inde moveri,
Non inde avelli poterat; ſed flebat inhærens
Oſculo, & effuſo creſcebant gaudia fletu:
Et quamquam meminit morſu uno, ſeque, ſuoſque,
Et genus horrenda humanum involviſſe ruina;
Audet, &: O, inquit, felix, o culpa beata,
Quæ tam divino meruit ſic vindice tolli!
z Meme en qui feci. Quorſum tu vulnera portas?
Adſum qui merui: tua tu in me vulnera transfer,
Sed quis ego? Pretioſa tibi tua vulnera ſerva:
a Eſſe neceſſe tua eſt, tanta ut mea crimina tollant.
Hæc ille: & longo proceſſerat ordine pompa.
Auguſta, & cælum jam tandem intraverat agmen:

Il.

z *Quid ſunt plagæ iſtæ in medio manuum tuarum?* Zach. 13. v. 6.

a *Sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Chriſto omnes vivificabuntur*. 1. ad Cor. 15. v. 22.

Illam nempe urbem ſanctam, quò tendere niſu
b Non vox, non oculi, non ipſa ſilentia poſſunt.

b Oculus non vidit DEUS abſque te quæ præparaſti ex ſpectantibus te. Iſa. 64. v. 4. *Oculos non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis aſcendit quæ præparavit Deus iis, qui diligunt illum.* 1. ad Cor. 2. v. 6.

VIR-

VIRTUS EX ALTO.

Sedete in civitate, quoaduſque induamini virtute ex alto.

Lucæ 24. v. 49.

CARMEN XXXIII.

Poſtquam ab olivarum extollens ſe monte, volucri
Nube ſedens, debellata de morte triumphum
Victor agens, ſuper aſtra redux conſcendit JESUS:
Cùm jam fruſtra oculis illum ſequerentur euntem
Diſcipuli, oppoſita invidioſa nube, & ab alto
c Nuntius ulterius vetuiſſet ſtare tuendo
In cælum; inceſſu tardi, invitique reverſi
Ad Solymam, flebant. Ceu cùm trans nubila longè
Alituum Regina abijt, quos fortè reliquit
Implumes nido pulli pipiuntque, gemuntque
Irrequieti, unàque altè capita exſertantes,

Quà

c *Cùmque intuerentur in cælum euntem illum, ecce duo viri adſtiterunt juxta illos in veſtibus albis, qui & dixerunt: Viri Galilæi quid ſtatis aſpicientes in cælum.* Act. 1. v. 11.

Quà poſſunt, oculis Matrem, gemituque ſequuntur,
Omnibus idem animus: ſecreto, & paupere tecto
Incluſi, procul humanarum turbine rerum.
Quæ jam diſcedens dederat, promiſſa Magiſtri
Volvebant memores, expectabantque beata
d Munera, & unanimes geminabant vota, preceſque:
Sancte veni, Dia Aura veni, Dia, altaque Virtus
Influe. Et interea bis quinque exegerat orbes
Lux, & tunc ibat placido nitidiſſima vultu
Per ſudum. Ecce autem ruere omnia viſa repente,
e Vaſtuſque audiri fragor. Ut cùm, turbine rupto,
Frontibus adverſis Boreaſque, Notuſque protervi
Confligunt, imiſque ruunt radicibus ornos.

Contremuere domus ſanctæ penetralia: totum
Axe ſuo abruptum credas deſcendere cælum.
Sed majus quid erat: nam deſcendebat Olympo
f Aura potẽs, Amor Omnipotens, Vigor omnia cõplens,
Ipſe DEUS, DEUS ipſe, DEUS, Genitoque, Patriq;
Compar, & amborum communis mutuus ardor,
Majeſtate unus, ſeptemplice munere dives

Spi-

d *Erant perſeverantes unanimiter in oratione*. Ibid. v. 14.

e *Factus eſt repente de cælo ſonus tanquam advenientis ſpiritus vehementis, & replevit totam domum, ubi erant ſedentes*. Act. 2. v. 2.

f *Spiritus Domini replevit orbem terrarum*. Sap. 1. v. 7.

Spiritus. Æthereo ſimul unà vertice viſus
Cum ſonitu irrumpens deſcendere flammeus imber,
g Et ſuperincubuiſſe: in linguas diditus aureas,
Multifiduſque illis ſupra caput adſtitit ignis:
Lambebatque comas blanda, atque innoxia tactu
Flamma; altè tamen immiſcens ſe, imiſque medullis
Inſinuans, afflanſque animis, membriſque vigorem
Arcanum, inſolitum, divinum. Quos modò ſegnes
Omnes terrebant auræ, pavidique tremebant
Unius ad vocem ancillæ; jam Numine tacti
In gladios, mortemque ruunt: mortalia cuncta
Spernunt:extinctumq; Ducem,atq; a morte reductum
Magnifico ore tonant, regeruntque e pectore flammas
Ardentes; ignem ſpirant, incendia vibrant.
Nec mortale ſonant. DEUS inſidet, aſpiratque.
Annua tum Solymis aderant ſolemnia, & ingens
Undique viſendi ſtudio concurſus ad urbem
Sanctam, diverſis acciti ab ſedibus orbis,
h Quà quà ſtelliferum premit,ambit & omnia cælum.
Illac & gens Iſacidum confluxerat omnis,

Lit-

g *Et apparuerunt diſpertitæ linguæ tanquam ignis, ſeditque ſupra ſingulos eorum*. Act. 2. v. 3. *Spiritus S. dabat eloqui illis*. v. 4.

h *Ex omni natione, quæ ſub cælo eſt*. Act. 2. v. 5.

Littore ab extremo maris, & Jordanis utraque
Ripa, abq; excelſis Libano, Hermonioque, Thaborq;.
Illac & clari bello, celereſque ſagitta
i Parthi: orbiſque olim imperio, & virtute feroces
Et Medi, & Perſæ, hi Cyro, illi Arbace ſuperbi.
Qui Tigrym, Euphratemq; bibunt, lateque patentes
Inter utrumque colunt campos, ubi barbara moles
Tollere in aſtra caput, cælumque laceſſere fronte
Auſa; peregrinas improviſo intulit orbi
Linguas, & linguæ unanimis conſortia ſecum
Obruit, & ſecum tulit, afflixitque ruina.
Et quos Thermodon, tumiduſque interluit Iris:
Quos & Sangarius, rigat & quos amne Caycus:
Et quos tortilibus Mæander circumit undis,
Retro etiam auſcultans quos margine paſcit olores.
Quique tuas tondent felix Pamphilia ſylvas,
Unde iter ingrediens immenſum maximus orbis
Mons, alte incedit protendens brachia Taurus.
Et quibus ignotus venientis ab æthere teli
Ter-

i *Parthi, & Medi, & Ælamitæ, & qui habitant Meſopotamiam, Judæam, & Cappadociam, Pontum, & Aſiam, Phrygiam, & Pamphiliam, Ægyptum, & partes Libyæ, quæ eſt circa Cyrenem, & advenæ Romani... Cretes, & Arabes audivimus eos loquentes noſtris linguis magnalia DEI*. Ibid. v. 9. *&c.*

Terror, & horrifico, ſaxoſoque agmine grando,
Eliſuſque ruens torvis e nubibus imber,
Uno contenti Nilo, ſemperque ſereno
Cælo: & qui terram jam tum ſcindebat aratro,
Qua ſteterant olim victæ Carthaginis arces;
Vix jam ſtramineis habitata mapalia tectis.
Et quos ubere alit læto celeberrima centum
Urbibus, immiti & Rhadamantol Gnoſſia tellus:
Terrarumque orbis domini, rerumque potentes
Romani, & Cyrenenſes, pictique Sabæi,
Diverſi linguis, habituque, & moribus omnes.

Et tamen ut cœpere loqui, & magno ore tonare
Bis ſeni illi homines; eadem vox, & ſonus idem
Jam non idem, alias (mirum!) totidemque ſonabat
[k] Linguas, quot varias allabebatur ad aures.
Ut ſolet in templis quæ centum ſurgit ahenis
Machina arundinibus, variaque, & diſpare canna,
Tot variare ſonos, dulces tot rumpere voces,
Quot ſtant, quot circùm ſunt ſpiramenta, tubique,
Quà poſſit veniens prorumpere deſuper aura.
[l] Quiſque videbatur patrio ſermone loquentes
Audire, & magna circumcingente corona,

k *Cœperunt loqui variis linguis*. Act. 2. v. 3.
l *Audiebat unuſquiſque lingua ſua illos loquentes. Stupebant autem omnes, & mirabantur*. Act. 2, v. 6. & 7.

Digitized by Google

Attoniti auſcultabant, attonitique ſilebant
Altè, & adorabant jam tum longo ordine gentes
Omnes ad palum confixum nuper JESUM:
m *Quocum*, bis ſeni hæc, *nos manducavimus ipſi*,
Et bibimus, poſtquam devicta morte trophæum
Extulit infernis rediens redivivus ab umbris.
n Magni inſtar tonitru, vox hæc audita per omnes
Quà ſeſe extremos in fines porrigit orbis.

Exin Relligio, te, Spiritus alme, fovente
Intus, & afflante ex alto, omnipotentibus auris
Advecta invaluit, totoque increbuit orbe.
Teque ideo plena paſſim veneramur acerra,
Teque Sacerdotes caſti, populique frequentes
Aſſiduo cantu celebramus, & ore ciemus.
Nunc quoque Sancte veni, ſanctiſque ardoribus orbem
Uſque ſeneſcentem, & dudum jam algida corda
Ure: opus ipſe tuum inſtaura, & tua numina firma.
En contempta jacet, digitoque notata protervo
Relligio! Deſcende, veni, compeſce furentes,
Inſanoſque auſus, tonitruque, & fulmine vindex

Ir.

m *Nobis, qui manducavimus, & bibimus cum illo poſtquam reſurrexit a mortuis*. Act. 10. v. 41.

n *In omnem terram exivit ſonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum*. Pſ. 18. v. 5.

Digitized by Google

o Irrue. Vel potius (neque enim vis perdere tu nos)
Exſere divinum, blandum jubar; exſere lumen
Vitale; & ritu roris deſcende, benignuſque
Ad meliora voca, & tacitus fera pectora molli.
Me quoque, quando adeo pius es, nil tale merentem
Deſuper irrora. Quin totum concute pectus
Igne tuo, atque tuis imple præcordia flammis.

Hæc ego cùm canerē; viſa eſt audiſſe libenter
Illicet, & mœſtam paullatim exporgere frontem,
Indeque reſpirare, manumque abducere vultu,
Ac tandem luctus poſuiſſe; & carmina dextra,
Mellitoque etiam cantu excepiſſe Poeſis.

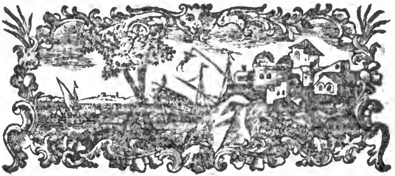
o *Non enim delectaris in perditionibus noſtris*. Tob. 3. v. 22.

F I N I S.

Digitized by Google

ERRATA.	CORRIGE.
Pag. 9. v. 144. Proſumque	Prorſumque
Ibid. v. 146. Eſt ut	Eſt &
Pag. 14. v. 72. impetu	impete
Pag. 21. v. 73. preſens	præſens
Pag. 28. v. 20. tenet	tentet
Pag. 30. v. 61. vincula	vincla
Pag. 32. v. 94. obiicere	objicere
Pag. 39. v. 63. virentia	viventia
Pag. 45. poſt verſum 71	abrade punctum
Pag. 52. v. 62. nihil	nil
Pag. 105. v. 8. præſtigia	præſtigiæ
Pag. 147. poſt verſum 76	abrade punctum
Pag. 196. poſt verſ. 47	abrade punctum
Pag. 223. v. 70. Mater no vultum	Materno vultum
Pag. 228. v. 38. diffiſſa	diffiſa
Pag. 237. poſt verſ. 101	abrade punctum
Pag. 238. lit. b. lin. 2. Oculos	Oculus

Digitized by Google

ARGUMENTUM

Carm. futuri ſexti.

PLerique hominum cogitatione ſibi fingunt ſeveriſſimum Deum; cum ſit benigniſſimus. a v. 1. ad 15. *Auditurum ſe ſpondet preces noſtras, & quæcumque volemus impetraturos.* a v. 16. ad 33.

Orando Joſue ſtare facit Solem, & Lunam. Orando Elias pluvias abigit, & affert pro libitu: & pro libitu etiam ignes de cælo accerſit. a v. 34. ad 55.

Cur nos interdum Deus non audiat. a 56. ad 60.

Quanta benignitate audierit Abrahami orationem, quæ nobis videri poſſet, præ nimia quadam familiaritate, audacior, & *importunior.* a v. 61. ad 77.

Neque ſolum Sanctos, ſed ſceleratos etiam ad ſe revertentes Deus excipit benigniſſime. a v. 98 ad finem.

BENIGNITAS

Omnia, quæcunque petieritis in oratione credentes, accipietis.

Math. 21. *v.* 22.

CARMEN VI.

Qualem dum ſtultæ, & cæcæ ambæ Græcia, (Roma
Picturis coluere Jovem; ſic plurima turba
Cogitat eſſe Deum, vultu, aſpectuque tre- (mendum,
Et ſimilem indignanti, & ſemper acerba tuentem,
Semper & irata meditantem fulmina dextra.
Devius ah! toto cælo, & digniſſimus umbris
Ructari infernis tam deteſtabilis error!
Interea Deus erga nos dulciſſimus, alto
[a] Proſpicit e cælo, tanquam irrequietus amore,
Numqui homines illum agnoſcant, redamentque viciſſim?
Declinaverunt omnes, & terga dedere
Immemores: etiamque piget meminiſſe, Deique
Mira, incredibiliſque homines oblivio cepit:

b Et

a *Dominus de cælo proſpexit ſuper filios hominum, ut videat ſi eſt intelligens, aut requirens Deum. Omnes declinaverunt.* *Pſ.* 13. *v.* 2.

b Et benefactorum fera non adeo immemor ulla eſt.
O ſtupor, o pigræ ſcelerata inſania mentis!
Magni fit, ſicui fas alloqui, adireque Regem
Coram, ſi faciles cuiquam Rex commodat aures.
c Ecce autem Regum nobis Rex oſtia pandit:
Acceſſu facilem dat ſe, neque denegat ulli
Auditum. Cuicumque volet data copia fandi;
d Nec gemit excluſum ſeſe mendicus, egenus.
Nec durare diu ad portas, & ſæpe repelli,
Nec præſtolari incaſſum, & ſæpe ire redire
Hìc opus eſt: coram affari fas cuique, fruique
Conloquio quanto, & quo tempore cunque libebit.
Tanta eſt ſupremi in nos indulgentia Regis!
Provocat ipſe etiam, noſtra ut nos vota, beata
Spe pleni, indubia coram ſe mente feramus:
e Impetraturos prece nos quæcunque volemus;
Nec ſolio reditura ſuo ad nos irrita vota.
f Si montem forte obſtantem ab radicibus imis

b *Obliti ſunt benefactorum ejus, & mirabilium ejus, quæ oſtendit eis. Pſ. 77. v. 11.*
c *Petite, & dabitur vobis: quærite, & invenietis: pulſate, & aperietur vobis. Math. 7. v. 7. & Luc. 11. v. 9.*
d *Non ſprevit, neq. deſpexit deprecationem pauperis. Pſ. 21. v. 25*
e *Omnia quæcumque orantes petitis, credite quia accipietis, & evenient vobis. Marc. 11. v. 24.*

Digitized by Google

Tollere, & avulſum in mare deturbare velimus;
Nulla mora in Domino eſt: fiet, modo rite petamus,
Quanto eſt plus Solem ſtare? Atqui hoc Juſſua fecit
g Orando. Ne victori quos fuderat hoſtes
Eriperet, fuſciſque involvens abderet alis
Nox, miro imperio, magno & clamore, fideque,
h Stare jubet Solem, tum cum properabat Olympum
Claudere, & ardentes prono lavere æquore currus.
Audiit, actutumque hominis nova juſſa faceſſens,
i Hactenus indociles ſiſti, irreduceſque quadrigas
Continuit ſubito Sol: quas laxarat habenas
Adducens, retroque trahens ad fræna jugales.
Nec tam longa dies terris viſa ante, nec unquam
Poſtea: quandoquidem bis ſenas reſtitit horas
Sol, totidemque hærens etiam, ſuſpenſaque eodem
Luna loco, gyrum tenuit, curſumque repreſſit.
k Orando Elias, tanquam cæli arbiter eſſet,

Nunc

f *Si habueritis fidem, & non hæſitaveritis ... & ſi monti huic dixeritis: Tolle, & jacta te in mare fiet. Matth.* 21. *v.* 21

g *Invocavit Altiſſimum potentem, & audivit illum magnus, & ſanctus Deus. Eccl.* 46. *v.* 6.

h *Sol contra Gabaon ne movearis, & Luna contra vallem Ajalon. Joſ.* 10. *v.* 12.

i *Steterunt itaq. Sol & Luna ... & non feſtinavit occumbere ſpatio unius diei. Non fuit antea, nec poſtea tam longa dies, obediente Deo voci hominis. Ibid. v.* 16. & 14.

Nunc abigit, prohibetque diu, nunc evocat imbres
l Pro libitu, nunc ultores cælo imperat ignes:
Et ſemel, atque iterum, queis Rex mandaverat ire
Quæſitum Eliam, in cineres facit ire maniplos.
Et pigramur adhuc (quando prece vertere cælum
Poſſumus) in cælum ignavas attollere mentes,
Munificumque adeo Regemque Deumque precari?
Si minus audimur, non nos Oracula fallunt
m Divina. In nobis culpa eſt: obſiſtimus ipſi
Nobis: nec petimus, qua par eſt, mente, fideque:
Aut plerumque etiam ſtulta & nocitura precamur.
Oranti, ut par eſt, nunquam Deus obſtruit aures.
Orabat Pater Abramus, ne perdere flammis
Urbem, neu vellet ſceleratam exſcindere gentem:
n Et nunquid, Domine, hæc tua non placabitur ira,

Si

k *Oratione oravit, ut non plueret ſuper terram, & non pluit annos tres, & menſes ſex. Et rurſum oravit, & cælum dedit pluviam. Jac. 5. v. 17. & 18.*

l *Si homo Dei ſum, deſcendat ignis de cælo, & devoret te, & quinquaginta tuos. Deſcendit itaque ignis de cælo, & devoravit eum, & quinquaginta qui erant cum eo. 4. Reg. 1. v. 10. item v. 12.*

m *Petitis & non accipitis, eo quod male petatis. Jac. 4. v. 3.*

n *Si fuerint quinquaginta juſti in civitate, peribunt ſimul, & non parces loco illi propter quinquaginta juſtos, ſi fuerint in eo? Abſit a te, ut rem hanc facias, & occidas juſtum cum impio, fiatque juſtus ſicut impius. Gen. 18. v. 24. & 25.*

Si quinquaginta ſcelere omni, labeque puri,
Et pietate viri inſignes numerentur in urbe?
Num tu, qui clemens adeo es, confundere poſſis
Sontibus inſontes, flammiſque involvere utroſque?
o Annuit oranti Dominus: placabor & inquit
Urbi, ſi totidem juſtos alat. Audet, & inſtat
Thariades: ſi quinque minus ſine crimine vitæ,
p Si quadraginta fuerint, & quinque, ſatiſne
Hi ſint? Nonne etiam tua tum clementia vincet?
Hoc etiam tibi do, dixit Deus. Illeque rurſus:
q Quid? Quadraginta ſi fors ſunt; nonne perinde
Tum quoque miteſces? Eſto: inconcuſſa manebit
Urbs, modò ſint juſti tot. Confidentior ille:
r Quid ſi triginta, quid ſi non amplius exſtent
Moribus, ac vita integri? Num te hi quoque flectent?
Et dedit hoc etiam Deus, aſſenſitque benignus.
Inſtat Abramus adhuc: Quid ſi fortaſſe ſuperſunt

r Juſti

o *Dixitque Dominus ad eum: ſi invenero Sodomis quinquaginta juſtos... dimittam omni loco propter eos. Ib. v. 26.*

p *Quid ſi minus quinquaginta juſtis quinque fuerint? Delebis propter quadraginta quinq. univerſam urbem? & ait: non delebo. Ib. v. 28.*

q *Sin autem quadraginta ibi inventi fuerint, quid facies? Ait: Non percutiam, propter quadraginta. v. 29.*

r *Quid ſi ibi inventi fuerint triginta? Reſpondit. Non faciam, ſi invenero ibi triginta. v. 30.*

s Juſti non plures viginti? Iramne remittes?
Ut bonus eſt, rurſum Deus annuit. Attamen ultra
Progreditur, pergitque Abram tentare precando:
t Et ne tu, quæſo Domine, indignere roganti:
Hoc, ſine me, adjiciam: Nonne & miſeratio tanget
Urbis te, ſi forte decem inſonteſque, piique
Sint ibi? Conceſſit clemens Deus his quoque votis:
Haud equidem delebo inquit. Si forte piorum
Hic erit; hic etiam numerus tutabitur urbem.
Tanti eſt eſſe Pios! Tam grandia fœnora reddunt
Urbibus! Arſiſti Sodoma. At bis quinque fuiſſent
Si juſti, ſtares, atque his defenſa, maneres.
Sed numquis Regum ſic eſt affabilis ullus?
Non noſter Rex, aut Dominus Deus eſſe videtur.
Sic eſt affatu facilis, faciliſque precando
Flecti: ſic blandas orantibus exhibet aures:
Sic eſt humanus, ſic ſe demittit amori!
At: Sancti fuerant, dicat quis, Juſſua, Abramus
Elias: nullo temerarant crimine vitam.
Aſt ego quid merui, niſi pœnas? Non ego certe
Oran-

s *Quid ſi ibi inventi fuerint viginti? Ait: Non interficiam propter viginti. v. 31.*

t *Obſecro inquit, ne iraſcaris Domine, ſi loquar adhuc ſemel: Quid ſi inventi fuerint ibi decem? Et dixit: non delebo propter decem. Ib. v. 32.*

Orando audiri dignus, neque ſiſtere coram
Dignus me Domino: mea nam me crimina terrent.
Atqui non Juſtos; ſed qui pejora ſequuti
u Errabamus, ait ſeſe huc veniſſe vocare
Qui Deus ad nos excelſo demiſſus Olympo eſt.
Erraſtine? Redi tamen: excipiere benignè:
Quin præ morigero, qui nil deliquerat unquam,
Præ Primogenito excipiere benignius ipſo.
x Surget in occurſum, blandiſſimo & oſculo, & arcto
Te Pater amplexu excipiet, promique jubebit
y Primam, quam prudens tibi in hos ſervaverat uſus,
Auro intertextam, & ſaturatam, oſtroque nitentem
Sarrano veſtem, digito dari & annulum, agique
Feſta, atque applaudi, & convivia magna parari.
  Qui pavidi rigidum Dominum, Regemque ſeverum
Creditis eſſe Deum; capere experimenta venite:
z Voſmet, quàm ſuavis Dominus, guſtate, videte.

u *Non enim veni vocare juſtos, ſed peccatores. Matth. 9. v. 13*

x *Cum autem adhuc longe eſſet, vidit illum Pater ipſius & miſericordia motus eſt, & accurrens cecidit ſuper collum ejus, & oſculatus eſt eum. Luc. 15 v. 20*

y *Cito proferte ſtolam primam, & induite illum, & date annulum in manu ejus ... & manducemus & epulemur. Ib. v. 22. & 23.* z *Pſ. 33. v. 9.*

Ferrariæ (1774.) Ioſepho Rinaldi Typographo
De Superiorum facultate.

Digitized by Google